



รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติ
ต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต

โดย

อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไต่

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์

พ.ศ. 2551

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2560

- หัวข้อวิจัย : ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสาธิต
- ผู้วิจัย : อาจารย์สันติวัฒน์ จันทร์ไค

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) เจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 3) เจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี จำนวน 32 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งจัดการเรียนรู้แบบปกติจำนวน 32 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยตนเอง ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย และแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title : Effects of Using CIPPA Instructional Model Integrated with Literature Learning Process on Learning Achievement and Attitude toward Thai Literature of Lower Secondary School Students in the Demonstration School

Researcher : Santiwat Chandai

Year : 2017

ABSTRACT

The aims of this research were to compare 1) Thai literature learning achievement of students learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process with those learning by conventional instruction 2) Attitudes towards Thai literature of students learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process with those learning by conventional instruction and 3) Attitudes towards Thai literature before and after they have been learnt by CIPPA instructional model integrated with literature learning process . The subjects were two classes of mathayom sukka three students of Chulalongkorn University Demonstration Secondary School in first semester of academic year 2009. There were 32 students in each class; one class were sample to be the experimental group learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process; and the other was the controlled group learning by conventional instruction. The duration of experiment was eight weeks, two periods per week total of 16 periods. The research instruments were the instruments for data collection and the instrument for experiment. The instruments for data collection were Thai literature achievement test and attitudes towards Thai literature test. The instrument for experiment were Thai literature lesson plans. The collected data were analyzed by arithmetic means, standard deviation and t-test.

The research results revealed that:

1. Students learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process had the learning achievement higher than students learning by conventional instruction at .05 level of significance.

2. Students learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process had the attitude towards Thai literature not higher than students learning by conventional instruction.

3. Students learning by CIPPA instructional model integrated with literature learning process had the attitude towards Thai literature after experiment not higher than before experiment.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการคณะครุศาสตร์ ที่จัดโครงการเสริมหนุนการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ วิทยาการประจำกลุ่ม ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยความกรุณาตั้งแต่เริ่มแรกจัดทำโครงการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อันได้แก่ รองศาสตราจารย์จิตต์นิภา ศรีไสย์ รองศาสตราจารย์ หม่อมหลวงอัชจิมา เกิดผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาษีผล ที่ได้สละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัยด้วยความเอาใจใส่ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยทั้งในฐานะเพื่อนร่วมงานและลูกศิษย์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกัลยาณมิตรแห่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่กรุณาถามไถ่ถึงความคืบหน้าในการดำเนินการวิจัย อำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือ และการจัดเก็บข้อมูล ขอขอบคุณนักเรียน CUD 47 และ CUD 48 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

หนึ่ง โครงการวิจัยนี้ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นาถวดี นันทาภินัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชริน สงวนผลไพโรจน์ อธิการผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการที่ดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับทุนวิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบรำลึกพระคุณ บิดาและมารดา ผู้เกี่ยวอุลทั้งกำลังกาย และกำลังสติปัญญา เพื่อหล่อหลอมผู้วิจัยให้รู้จัก “ความเพียร” และ “ความอดทน” อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการใช้ชีวิต

สันติวัฒน์ จันทร์โต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อบทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ.....	๑
สารบัญตาราง.....	๗
สารบัญแผนภาพ.....	๘
บทที่.....	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีและจัดการเรียนการสอนวรรณคดี.....	13
ความหมายของวรรณคดี.....	13
องค์ประกอบของวรรณคดี.....	15
คุณค่าของวรรณคดี.....	16
การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี.....	18
กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี.....	22
ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA.....	24
ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA.....	24
แนวคิดหลักของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA.....	25
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA.....	27

แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	29
ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	29
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	30
ความหมายของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	31
วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	32
ประโยชน์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ.....	34
ความหมายของเจตคติ.....	34
ลักษณะของเจตคติ.....	35
องค์ประกอบของเจตคติ.....	37
ประโยชน์ของเจตคติ.....	39
การเปลี่ยนแปลงเจตคติ.....	39
การวัดเจตคติ.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดี.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
การศึกษาเอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
การออกแบบการวิจัย.....	47
การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี.....	47
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	65

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย...	66
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย.....	67
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย.....	68
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
	สรุปผลการวิจัย.....	72
	อภิปรายผลการวิจัย.....	72
	ข้อเสนอแนะ.....	75
	รายการอ้างอิง.....	77
	ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	84
ภาคผนวก ข	ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
ภาคผนวก ค	ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	113
ภาคผนวก ง	ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	147
ภาคผนวก จ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS.....	150

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	การออกแบบงานวิจัย.....	47
ตารางที่ 2	มิติในการศึกษาวรรณคดี.....	48
ตารางที่ 3	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ วรรณคดี.....	50
ตารางที่ 4	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ภาษาไทย ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของกลุ่มตัวอย่าง.....	53
ตารางที่ 5	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t-test) ของ คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
ตารางที่ 6	พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยที่ต้องการวัด และจำนวนข้อของ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ฉบับทดลองใช้.....	56
ตารางที่ 7	พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยที่ต้องการวัด และจำนวนข้อของ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ฉบับจริง.....	58
ตารางที่ 8	ลักษณะข้อความในแบบวัดเจตคติจำแนกตามองค์ประกอบของเจตคติ.....	60
ตารางที่ 9	จำนวนคาบเรียนในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย.....	62
ตารางที่ 10	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	62
ตารางที่ 11	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี ไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	66
ตารางที่ 12	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	67
ตารางที่ 13	ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t) ของ คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	68
ตารางที่ 14	ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ.....	148
ตารางที่ 15	ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่อง บทพากย์เอราวัณ.....	149

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเจตคติ.....	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณคดีเป็นศิลปกรรมอันอาศัยภาษาวรรณศิลป์เป็นวัสดุสำคัญในการสร้างสรรค์ ดังที่พระยาอนุมานราชธน (2546: 4) ได้กล่าวถึงวรรณคดีว่า “วรรณคดี หมายถึง บทประพันธ์ซึ่งมีลักษณะเด่นในเชิงประพันธ์ มีค่าทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่านผู้ฟัง”

วรรณคดีเป็นเครื่องสะท้อนความเจริญทางวัฒนธรรมของชาติ เป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ในสังคมที่มีความเข้มแข็งและสืบเนื่องทางภูมิปัญญาอันรุ่งเรือง วรรณคดีถือเป็นมรดกอันสำคัญของชาติ ดังที่ ศักดิ์ศรี แย้มนำดดา (2544: 10) แสดงทัศนะว่า “วรรณคดีเป็นการแสดงออกของความเจริญทางด้านจิตใจและสติปัญญาของตน จึงนับเป็นวัฒนธรรมหรือเครื่องแสดงความเจริญสาขาหนึ่งของชนในชาติ เพราะชาติที่เจริญแล้วเท่านั้นที่จะสามารถผลิตวรรณคดีขึ้นมาเป็นสมบัติประจำชาติของตนได้” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2549:119) ซึ่งกล่าวว่า “วรรณคดีเป็นมรดกของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของคนในชาติที่สามารถนำภาษามาร้อยเรียงเป็นวิจิตรศิลป์ แสดงถึงความละเอียด ประณีต อ่อนโยน สะท้อนเรื่องราวของมนุษย์ วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ในสังคม ความคิดความเชื่อ ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับธรรมชาติ และอุดมการณ์ความใฝ่ฝัน ซึ่งให้ประโยชน์ทั้งความบันเทิงใจ เป็นคติสอนใจ เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ เป็นบันทึกแสดงวีรกรรมคนกล้าหรือสัจดีพระเกียรติยศ หรือเป็นวรรณกรรมที่ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรม ฯลฯ ดังนั้นชาติที่เจริญแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถสร้างวรรณคดีด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้เป็นสมบัติและมรดกแก่ลูกหลาน”

วรรณคดีไทยมีบทบาทในวิถีวัฒนธรรมไทยมาช้านานนับเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบันทั้งในด้านการให้ความบันเทิง การเป็นองค์ประกอบสำคัญของพิธีกรรม วรรณคดีที่ตกทอดมาจนถึงยุคปัจจุบันจึงเป็นการพิสูจน์คุณค่าของวรรณคดีผ่านกาลเวลา การศึกษาวรรณคดีจึงมีความสำคัญยิ่ง ดังทัศนะของ รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 6) ที่กล่าวว่า “วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นขุมทรัพย์ที่ตักดวงมิรู้หมด การใช้มุมมองใหม่ทำให้เห็นมิติใหม่แห่งวรรณคดีนั้นๆ เปรียบเสมือนการเจียระไนเพชรเนื้อดีให้มีเหลี่ยมคมแวววาวจับตา วรรณคดีบางเล่มจึงมีผู้ศึกษาวิเคราะห์ซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็น การพิสูจน์คุณค่าที่คงคนเหนือกาลเวลา” สอดคล้องกับทัศนะของ กุสุมา รัชชมนี (2547:15)

ที่แสดงทัศนะว่า “วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนให้เราเห็นภาพหลากหลายของชีวิตมนุษย์ ทั้งดีงาม และต่ำทราม มิใช่ภาพที่เราได้เห็นแล้วผ่านไปเท่านั้น แต่อย่างน้อยเราคงได้หยุดคิดถึงสิ่งที่เป็น สัจธรรมของชีวิตมนุษย์ได้บ้าง”

วรรณคดีไทยถือเป็นสมบัติทางวรรณศิลป์อันล้ำค่าของแผ่นดินไทย เนื่องจากเป็นแหล่งรวมประสบการณ์ของมนุษย์ที่สื่อสารผ่านกวีมาสู่ผู้อ่าน การศึกษาวรรณคดีต่างสมัยจึงเสมือนการเรียนรู้รากเหง้าของความเป็นไทยผ่านสมบัติวรรณศิลป์อันล้ำค่า ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 10-13) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีว่ามี 10 ประการ สรุปได้ ดังนี้ (1) คุณค่าทางอารมณ์ วรรณคดีเป็นสิ่งเร้าให้มนุษย์เกิดอารมณ์หรือรับรู้อารมณ์ที่เป็นรสชาติของชีวิต (2) คุณค่าทางปัญญา ผู้อ่านวรรณคดีย่อมได้พัฒนาปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม (3) คุณค่าทางศีลธรรม วรรณคดีสามารถยกระดับจิตใจหรือจรรโลงใจผู้อ่านได้ (4) คุณค่าทางวัฒนธรรม วรรณคดีเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งและในขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดวัฒนธรรมอื่น ๆ อีกด้วย (5) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วรรณคดีทำให้ผู้อ่านทราบถึง ความเป็นมาของชาติ ประเทศ และ บุคคล (6) คุณค่าทางจินตนาการ วรรณคดีเป็นสื่อช่วยให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (7) คุณค่าทางชีวิตและประสบการณ์ การเรียนรู้วรรณคดีเป็นการเข้าใจชีวิตทางอ้อม และเป็นการเรียนรู้โดยไม่ต้องรอเวลา โอกาส (8) คุณค่าในทางความจริงและการเข้าใจความจริง วรรณคดีเป็นสิ่งสะท้อนวิถีชีวิตและสะท้อนความจริงให้ผู้อ่านยอมรับ (9) คุณค่าทางความคิดและการวิจารณ์ วรรณคดีกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดได้เป็นอย่างดี วรรณคดีจึงมีพลังทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาสัมผัสน์ (10) คุณค่าทางภาษาและการสื่อสาร วรรณคดีเป็นทั้งสื่อและสารอันทำให้ผู้อ่านพัฒนาความสามารถทางภาษาได้

ด้วยความสำคัญดังกล่าวหลักสูตรการศึกษาจึงได้มีการกำหนดให้เรียนวรรณคดีในทุก ระดับชั้นการศึกษา กล่าวเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมวิชาการ (2546: 3) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 12 ปี สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมไว้ดังนี้ “เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” วรรณคดีสำหรับจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้เรียนและเลือกเรียน เป็นวรรณคดีที่มีคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์ อันได้แก่ ความไพเราะเหมาะสมของการเลือกสรรคำ และ คุณค่าทางด้านสังคม ที่มีการส่งผ่านคำสอน เนื้อหา และ บทเรียนชีวิตที่แฝงฝากไว้ในวรรณคดี

ถึงแม้วรรณคดีจะมีคุณค่าเพียงใดก็ตามก็ยังคงปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีอยู่เสมอทั้งปัญหาในด้านผู้สอน และ ผู้เรียน ดังที่ ยุธจักร

บุญสนิท (2544: 56-60) กล่าวถึงปัญหาด้านผู้สอนวรรณคดีไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ครูที่สอนในโรงเรียนมักจะสอนไม่ตรงสาขาวิชาที่ตนจบการศึกษามา ครูสอนภาษาไทยกลายเป็นครูที่จบอะไรก็สอนได้ เพราะภาษาไทยเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน
2. ครูมีภาระงานสอนมากเกินไป
3. ครูส่วนใหญ่เกินร้อยละ 70 อ่านหนังสือน้อยมาก
4. ครูสอนวรรณคดีไทยไม่เข้าใจความหมายและความสำคัญของวรรณคดีเพราะไม่มีความรู้ทางวรรณคดีโดยตรง

ส่วนปัญหาในด้านผู้เรียนนั้นมีข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย และ เจตคติต่อวรรณคดีไทย ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยที่ได้จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) วิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ปีการศึกษา 2548 นักเรียน ทำคะแนนเฉลี่ยได้ 48.62 ปีการศึกษา 2549 นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 50.33 และ ปีการศึกษา 2550 นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยได้ 50.69 (2008: online) ชื่อน่าสังเกต คือ คะแนนเฉลี่ยในปีการศึกษา 2548 นักเรียนทำได้ไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งถือว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่ำ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ได้จากการทดสอบระดับชาติ (NT) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ ปีการศึกษา 2544 นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 46.27 ปีการศึกษา 2545 นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 46.65 ดังนี้ ปีการศึกษา 2546 นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 53.98 และ ปีการศึกษา 2547 นักเรียนสอบได้คะแนนเฉลี่ย 38.29 (2008: online) โดยสรุปแล้วถือว่าผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเจตคติที่ไม่ดีของนักเรียนต่อวรรณคดีไทยมีหลากหลาย ดังที่ กุสุมา รัชชมนณี (2547: 15-17) กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในด้านผู้เรียนสรุปได้ว่า ผู้เรียนไม่ชอบเรียนวรรณคดีไทยเพราะไม่อาจนำไปใช้ได้โดยตรงในการประกอบอาชีพ ผู้เรียนมองไม่เห็นคุณค่าของการเรียนวรรณคดีเพราะขาดการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2538: 13) ที่กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีเกี่ยวกับนักเรียนว่า “นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาไทย ไม่สนใจเรียนหันไปสนใจเรียนวิชาอื่น เช่น ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์”

หากสภาพการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยยังดำเนินไปเช่นปัจจุบัน ปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตกต่ำและเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีไทยย่อมทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะฉะนั้นการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้นและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นสำหรับครูภาษาไทยทุกคน

ในยุศปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 18) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไว้ว่า “การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงาน การจัดการแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” แนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวได้รับการขานรับจากครูผู้สอนภาษาไทยทั่วประเทศและมีการนำแนวทางไปปฏิบัติอย่างจริงจังจนกระทั่งมีรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยอย่างมีคุณภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(2547: 16-17) ได้สังเคราะห์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูต้นแบบวิชาภาษาไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่ามีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายที่ครูภาษาไทยใช้ได้ผล และรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจรูปแบบหนึ่ง คือ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA พัฒนาโดย ทิศนา แหมมณี (2548: 11-28) ประกอบด้วยแนวคิดหลัก 5 แนวคิดที่ใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วย

1. แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of Knowledge)
2. แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction)
3. แนวคิดการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย

(Physical Participation)

4. แนวคิดการเรียนรู้กระบวนการต่างๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Process Learning)

5. แนวคิดการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ (Application)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การทบทวนตรวจสอบความรู้เดิม
2. การแสวงหาความรู้ใหม่
3. การศึกษาและสร้างความเข้าใจข้อมูลความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
4. การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม
5. การสรุปและการจัดระเบียบความรู้
6. การปฏิบัติและหรือการแสดงความรู้และผลงาน
7. การประยุกต์ความรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA มีหลักการพื้นฐานที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยอาศัยกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการที่หลากหลาย เช่น กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ กระบวนการเรียนรู้กระบวนการกระบวนการเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ กระบวนการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นต้น การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA เป็นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และ สังคม หากผู้สอนนำหลักการพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ไปประยุกต์ใช้ตามบริบทรายวิชาที่แตกต่างและเพิ่มเทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA น่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในองค์รวมอย่างสมบูรณ์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ได้รับความนิยมในหมู่นักวิจัยการศึกษา และได้ทดลองวิจัยกันอย่างแพร่หลาย เช่น จิรนนท์ บุญเรือน (2544) ชาริณี ตีร์วิญญู (2545) ดารินทร์ ตนะทิพย์ (2545) ได้นำรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ในการจัดการเรียนการสอนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้นและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่ศึกษา

ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA เป็นแนวคิดกว้างๆที่แต่ละวิชาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทวิชาของตน กล่าวเฉพาะในบริบทของการสอนวรรณคดี มีนักวิชาการแสดงทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีไว้ ดังนี้

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2511: 51-62) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีในมิติต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงวรรณคดี สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านเนื้อเรื่อง ต้องให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวมทั้งหมด โดยการให้นักเรียนอ่านมาล่วงหน้า นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาศิลปะการประพันธ์ การตีความ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดี รวมถึงอธิบายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครด้วย
2. ด้านคำศัพท์ การศึกษาด้านคำศัพท์มิใช่เพียงแต่ให้ทราบว่าศัพท์คำใดมีความหมายว่าอย่างไร ควรฝึกให้นักเรียนสังเกตภาษาที่ต่างจากภาษาสามัญอย่างไร ศัพท์นี้มีความงามและแฝงภูมิปัญญาอะไรไว้บ้าง
3. ด้านชั้นลักษณะ ฝึกให้วิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์ และพิจารณาความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับชั้นลักษณะ
4. ด้านการอ่านทำนองเสนาะ ควรให้นักเรียนได้ฟังทำนองเสนาะที่ถูกต้องไพเราะเพื่อช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในบทร้อยกรอง แต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะ เพราะจะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวรรณคดีไทย
5. ด้านเกร็ดความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในวรรณคดี ความรู้ที่เป็นเกร็ดประกอบเช่น ภูมิหลังของวรรณคดี เจตคติของกวี อิทธิพลของสังคมที่มีต่อแนวคิดของกวี การสอนด้านเกร็ดความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในวรรณคดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวิเคราะห์วิจารณ์

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517: 7-9) กล่าวถึงหลักใหญ่สำหรับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี หรือ วรรณคดีวิจารณ์ มี 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ คือแยกแยะส่วนต่างๆของวรรณคดีออกดูให้ถี่ถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. วินิจฉัยสาร คือ การตีความสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อมาถึงผู้อ่าน
3. วิจารณ์ คือ การพิจารณากลวิธีในการแต่งวรรณคดีเรื่องนั้นๆ
4. วิพากษ์ คือ การตัดสินคุณค่าของวรรณคดี

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 6-7) กล่าวถึงกระบวนการในการศึกษาวรรณคดีสรุปได้ว่ากระบวนการในการศึกษาวรรณคดีไม่อาจหลีกเลี่ยงการอ่าน การวิเคราะห์ และ การวิจารณ์ไปได้

การอ่านละเอียดทำให้เข้าถึงวรรณคดีทุกแง่มุม การวิเคราะห์ทำให้เห็นความซับซ้อนของการประกอบสร้างวรรณคดีที่นำเอาจินตนาการ ประสบการณ์ และ ทักษะของผู้ประพันธ์มาสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาและกลวิธีทางวรรณศิลป์ การวิจารณ์เป็นการประเมินคุณค่าของวรรณคดีที่มีต่อชีวิตและสังคม ทั้งที่เป็นพลังทางปัญญาและเป็นสุนทรีย์แห่งชีวิต

กล่าวโดยสรุปการสอนวรรณคดีมีเนื้อหาในหลายมิติ เช่น ด้านเนื้อเรื่อง ด้านคำศัพท์ ด้านฉันทลักษณ์ ด้านศิลปะการประพันธ์ ส่วนกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีประกอบไปด้วยขั้นตอนหลายขั้นตอนได้แก่ การวิเคราะห์ วิจัยสังเคราะห์ วิเคราะห์ และวิพากษ์ เพื่อให้เข้าถึงวรรณคดีเรื่องที่ศึกษาอย่างถ่องแท้ อันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมพลังทางปัญญาแก่ผู้ที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้สอนวรรณคดีไทยพึงคำนึงอยู่เสมอว่า ควรจัดการเรียนรู้วรรณคดีตามกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยและพัฒนาให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย

รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) มีแนวคิดหลัก 5 แนวคิดที่ใช้เป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of Knowledge) แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction) แนวคิดการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย (Physical Participation) แนวคิดการเรียนรู้กระบวนการต่างๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Process Learning) และ แนวคิดการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) แนวคิดข้างต้นมุ่งเน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เพราะกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยมากเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบวรรณคดีวิจารณ์ อันมีความประสงค์เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเนื้อหาและความงามเชิงวรรณศิลป์ในวรรณคดีด้วยตนเอง ตลอดจนนำข้อคิดและปรัชญาชีวิตที่แฝงแฝงในวรรณคดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย บริบท และประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

การประยุกต์รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบชิปปา (CIPPA Model) แล้วนำมาบูรณาการกับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีเป็นวิธีการที่น่าสนใจ เพราะสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตราที่ 22 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 22-23) ที่ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ

จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย

2. คำถามการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิตได้หรือไม่

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

4. สมมติฐานการวิจัย

จิรนนท์ บุญเรือน (2544) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษามีเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดารินทร์ ตนะทิพย์ (2545) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา มีเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ในฐานะตัวแปรจัดการกระทำสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวิชาที่เรียนสูงขึ้น จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่าก่อนการทดลอง

5. ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดการเรียนรู้อรรณคดีไทย 2 วิธี ได้แก่ การจัดการเรียนรู้อรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้อรรณคดี และการจัดการเรียนรู้อรรณคดีไทยแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อรรณคดีไทย และเจตคติต่ออรรณคดีไทย

3. เนื้อหา

อรรณคดีไทยที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ และบทพากย์เอราวัณ

6. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนCIPPA หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยยึดแนวคิด 5 ประการ ดังนี้

1. แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of Knowledge)
2. แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction)
3. แนวคิดการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวทางด้านร่างกาย (Physical Participation)
4. แนวคิดการเรียนรู้อรรณคดีที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (Process Learning)
5. แนวคิดการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application)

2. กระบวนการเรียนรู้อรรณคดี หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อรรณคดี มีขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาภูมิหลังอรรณคดี
2. การอ่านและวิเคราะห์วิจารณ์อรรณคดี
3. การประเมินค่าอรรณคดี
4. การสรุปผลการเรียนรู้อรรณคดี

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้
 วรรณคดี หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นโดยประยุกต์
 รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA บูรณาการกับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5
 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน
2. แสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยวิธีที่หลากหลาย
3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวรรณคดี
4. สรุปผลการเรียนรู้อรรณคดี
5. ประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี

4. การจัดการเรียนรู้แบบปกติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนวรรณคดีไทยส่วนใหญ่
 ปฏิบัติอันประกอบไปด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้ ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป

5. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้อรรณคดีไทย
 วัดได้จากคะแนนของนักเรียนในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ผู้วิจัย
 สร้างขึ้น

6. เจตคติต่อวรรณคดีไทย หมายถึง คะแนนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวรรณคดีไทย
 วัดได้จากแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้อรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับนักเรียน
 โรงเรียนสาธิตตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการ
 กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทย

2. เป็นแนวทางแก่ครูภาษาไทยในการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการ
 เรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้อรรณคดีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยและเจตคติต่อวรรณคดีไทย และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้
 สาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต” ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีและจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

- 1.1 ความหมายของวรรณคดี
- 1.2 องค์ประกอบของวรรณคดี
- 1.3 คุณค่าของวรรณคดี
- 1.4 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี
- 1.5 กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
- 1.6 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

- 2.1 ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
- 2.2 แนวคิดหลักของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
- 2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- 3.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- 3.3 ความหมายของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- 3.4 วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- 3.5 ประโยชน์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

4. แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ

- 4.1 ความหมายของเจตคติ
- 4.2 ลักษณะของเจตคติ
- 4.3 องค์ประกอบของเจตคติ
- 4.4 ประโยชน์ของเจตคติ
- 4.5 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
- 4.6 การวัดเจตคติ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดี
- 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนCIPPA

1. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณคดีและการเรียนการสอนวรรณคดี

1.1 ความหมายของวรรณคดี

คำว่า “วรรณคดี” เป็นคำที่คนไทยรู้จักและใช้เรียกงานประพันธ์มาตั้งแต่สมัยโบราณ นักวิชาการทางวรรณคดีศึกษา ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 242) นิยามความหมายของวรรณคดีว่า “วรรณคดี คือ งานหนังสือเช่นเดียวกับวรรณกรรม แต่มักใช้กันอย่างมีนัยของการประเมินคำว่า “แต่งดี” อยู่ด้วย วรรณคดีมีคำแปลตามศัพท์ว่า “เรื่องราว” (คดี) ที่สื่อด้วยหนังสือ เสียง หรือ ถ้อยคำ (วรรณ) คำว่า วรรณคดีปรากฏในหนังสือไทยเป็นครั้งแรกในพระราชกฤษฎีกาตั้งวรรณคดีสโมสร ลงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2457 แต่ไม่ได้กำหนดว่าวรรณคดีคืออะไร เพียงแต่กำหนดหนังสือ 5 ประเภท คือ กวีนิพนธ์ ละครไทย นิทาน ละครพูด และ อธิบาย (essay) เป็นหนังสือที่ควรพิจารณาให้ได้รับการยกย่อง หนังสือใดจะเป็นหนังสือดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (1) เป็นเรื่องที่ดี สาธารณชนอ่านได้โดยไม่เสียประโยชน์ (2) ใช้วิธีเรียบเรียงอย่างใดก็ตามแต่ต้องให้เป็นภาษาไทยอันดี

พระยาอนุมานราชธน (2519: 5) อธิบายความหมายของวรรณคดีไว้ดังนี้ “วรรณคดี หมายถึง บทประพันธ์ซึ่งมีลักษณะเด่นในเชิงประพันธ์ มีค่าทางอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน ผู้ฟัง คือวรรณคดีมีวรรณศิลป์”

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531: 1) ให้ความหมายของวรรณคดีว่า “วรรณคดีอันเป็นคำที่เราบัญญัติขึ้นใช้เพียบคำ literature ในภาษาอังกฤษ หมายถึง บทประพันธ์ที่รัดรีดตั้งใจผู้อ่าน ปลุกมโนคติ (imagination) ทำให้เพลิดเพลินและเกิดอารมณ์ต่างๆละม้ายคล้ายคลึงกับอารมณ์ของผู้ประพันธ์ วรรณคดีอาจสอนใจเราได้ทางอ้อมแต่ไม่ใช่หนังสือเทศน์ และอาจเปิดหูเปิดตาเราโดยให้เราได้เห็นชีวิตและแง่ของชีวิตแปลกๆต่างๆแต่วรรณคดีไม่ใช่ตำรา หนังสือศาสนาอาจเป็นวรรณคดีได้ ถ้าบังเอิญมีลักษณะของวรรณคดีเข้า เช่น คัมภีร์ไบเบิล พระปฐมสมโพธิ และเทศน์ของบอสส์เอท์ และ ของบูร์ ดาลู บางกัณฑ์ และ ตำราบางอย่างก็อาจสงเคราะห์เข้าเป็นวรรณคดีได้เหมือนกัน เช่น ตำราที่แต่งเป็นบทกลอนเพราะพริ้ง”

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539: 39-40) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณคดีไว้สรุปได้ดังนี้

1. วรรณคดีมักมีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสมกัน
2. หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี มักมีการใช้ถ้อยคำที่ได้เลือกเฟ้นอย่างประณีต หมายถึงว่าผู้ประพันธ์ได้เอาใจใส่กับถ้อยคำสำนวนของตน ทุกคำที่ใช้มีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ใครไปดัดแปลงก็จะทำให้คุณค่าของหนังสือนั้นลดไปไม่มากก็น้อย เพราะผู้ประพันธ์ย่อมจะได้ไตร่ตรองคัดหาสำนวนโวหารจนเหมาะสมแก่ใจแล้ว จึงเขียนลงในหนังสือนั้น
3. ด้วยเหตุที่หนังสือนั้นมีความเหมาะสมและมีสำนวนภาษาที่ประณีต ผู้อ่านมักจะติดใจอ่านหลายครั้ง อ่านครั้งที่หนึ่งแล้ว อ่านครั้งที่สองอีกก็ยังไม่รู้สึกเบื่อหน่าย อ่านครั้งที่สามก็ยังเห็นคุณค่าเพิ่มเติมขึ้นจากที่อ่านครั้งที่หนึ่ง
4. หนังสือวรรณคดีมักจะมีคุณค่าหลายด้านหลายทาง ผู้ที่อ่านแล้วติดใจอยากเผยแพร่เกียรติคุณของหนังสือ อยากให้ญาติมิตรได้อ่าน และอยากให้เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกหลาน ไม่อยากให้อนุชนลืมหนังสือเหล่านั้นเสีย

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 58) ให้ความหมายของ วรรณคดี ดังนี้ “วรรณคดีหรือวรรณกรรมคืองานประพันธ์ที่แสดงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์อย่างมีศิลปะ งานประพันธ์ที่สืบทอดกันมาช้านาน มีเวลาเป็นเครื่องตัดสิน และมีผู้ยกย่องคุณค่าเป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวางมักได้รับการเรียกขานว่าวรรณคดี ส่วนงานประพันธ์ในรูปแบบอย่างใหม่ซึ่งปรากฏนับแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา มีคุณค่าในฐานะเป็นงานประพันธ์ร่วมสมัยเรียกว่า วรรณกรรม”

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2542: 4) ให้ความหมายของวรรณคดีว่า “วรรณคดี คือ งานประพันธ์ที่ผู้แต่งถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกความนึกคิด ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ด้วยศิลปะการประพันธ์ ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ และความสะเทือนอารมณ์ไปตามเจตนาที่ผู้แต่งต้องการ งานประพันธ์เรื่องใดจะได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับหรือไม่มากนักขึ้นอยู่กับยอมรับขึ้นอยู่กับวรรณศิลป์เป็นสำคัญ”

ผาสุก มุทเมธา (2522: 38-39) อธิบายว่างานประพันธ์ที่มีลักษณะเป็นวรรณคดีต้องมีคุณลักษณะ 9 ประการ ดังนี้ 1) ต้องมีศิลป์ 2) ต้องเห็นภาพพจน์ 3) ต้องเกิดอารมณ์สะเทือนใจ 4) ต้องมีการแสดงออกที่แจ่มชัดทั้ง Tone และ Style 5) อ่านแล้วเกิดมโนภาพ 6) เนื้อหาและรูปแบบเหมาะสมกัน ด้านเนื้อหาจะต้องมีความริเริ่ม ความงาม ความง่าย และ ความแจ่มชัด ด้านรูปแบบขึ้นอยู่กับข้อกำหนดความต้องการ 7) สำนวนภาษาที่ใช้ ควรประณีต บรรจง เหมาะสมกับเนื้อหาตัวละคร 8) ผู้แต่ง นักประพันธ์ จะต้องแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางอารมณ์อยู่ในขั้นสูง มีประสบการณ์ 9) รู้จัก compose หรือตกแต่งได้ดั่งงาม เหมาะสม หรือมีองค์ประกอบ (Composition) ดั่งงามนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป วรรณคดีเป็นงานประพันธ์ที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่า ทั้งในด้านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ อันยังผลให้กระทบอารมณ์ของผู้อ่านและสร้างความตรึงใจแก่ผู้อ่าน

1.2 องค์ประกอบของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นงานศิลปกรรมอันประกอบสร้างขึ้นจากองค์ประกอบหลายองค์ประกอบรวมกัน นักวิชาการทางวรรณคดีศึกษาแสดงทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของวรรณคดีไทยว่ามีหลายประการ ดังนี้

วิภา กงกะนันท์ (2522: 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีว่า วรรณคดีประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญ และสัมพันธ์กันสามส่วน จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดมิได้ คือ มี 1) ภาษา 2) เนื้อหา ซึ่งประกอบด้วย เรื่องราว ข้อคิด หรืออาจจะมีคน หรือ ตัวละคร เวลา สถานที่ ทรรศนะ 3) รูปแบบในการศึกษาองค์ประกอบของวรรณคดี ผู้ศึกษาต้องพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบส่วนต่างๆ กล่าวคือ พิจารณาลักษณะและศิลปะการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ พิจารณารายละเอียดของเนื้อหา และพิจารณาลักษณะของรูปแบบ

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2542:20-45) อธิบายว่าวรรณคดีมีองค์ประกอบ 5 อย่าง สรุปได้ ดังนี้ 1) รูปแบบ วรรณคดีจะมีรูปแบบเป็นวิธีการสำหรับนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลายแตกต่างกันไป 2) เนื้อหา เป็นตัวบ่งชี้ว่าควรเลือกรูปแบบหรือประเภทวรรณคดีชนิดที่ใช้นำเสนอ 3) ภาษา เป็นสื่อสำหรับการแสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจความนึกคิดทัศนคติต่างๆของกวีมาสู่ผู้อ่าน 4) กลวิธีการประพันธ์ผู้ประพันธ์ต้องสรรใช้กลวิธีการประพันธ์เพื่อแสดงออกถึงจินตนาการและอารมณ์สะท้อนใจของผู้ประพันธ์ออกมา 5) เอกภาพของวรรณคดี วรรณคดีที่ดีงามจะต้องเกิดจากการประสานองค์ประกอบต่างๆอย่างประณีต

หทัยวรรณ ไชยะกุล (2544: 13-25) กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดีว่า วรรณคดีที่ดีย่อมต้องมีร้อยกรองมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่ รูปแบบ เนื้อหา และ ภาษา ดังนี้ 1) รูปแบบ วรรณคดีมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นิทาน ตำนาน จดหมาย เป็นต้น 2) เนื้อหา เนื้อหาของวรรณคดีไทยมีหลายประเภท เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม การสวดดี ขนบประเพณี เป็นต้น การพิจารณาเนื้อหาหมายรวมถึงการพิจารณาตัวละครและฉากด้วย 3) ภาษา ภาษาที่ใช้ในวรรณคดีเป็นภาษาที่เลือกเฟ้นและขัดเกลาอย่างประณีต

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของวรรณคดีมีหลายประการ ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบ และ ภาษา ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอย่างแนบแน่น

1.3 คุณค่าของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นงานประพันธ์ที่ได้รับการยกย่องว่ามีคุณค่า และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ตกทอดตั้งแต่อดีตนับเนื่องมาถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีเป็นงานศิลปะที่ทรงคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติหลายประการ ดังทัศนะของนักวิชาการทางวรรณคดีศึกษา ดังนี้

สุจิตรา จรจิตร (2547: 15-16) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดี สรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) คุณค่าทางจิตใจ อารมณ์ คือ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ประเทืองอารมณ์ 2) คุณค่าทางปัญญา วรรณคดีก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ รู้จักบุคคลและรู้จักชีวิตกว้างขวางขึ้น 3) คุณค่าทางศีลธรรม วรรณคดีนอกจากจะประเทืองอารมณ์ ประเทืองปัญญาแล้ว ยังให้แง่คิด คตินิยมในศีลธรรมของสังคม หรือแนวประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2542:55-65) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีว่ามี 3 ประการ สรุปได้ดังนี้ 1) คุณค่าทางด้านความงาม อันได้แก่การประสานกันอย่างแนบสนิทระหว่างเนื้อหาและถ้อยคำ 2) คุณค่าทางด้านความดี วรรณคดีช่วยกล่อมเกลารามณ์ให้ละเอียดอ่อน สุขุมทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ส่งผลกระทบต่อความนึกคิดให้เข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักยังคิดไม่ประพฤติผิด 3) คุณค่าด้านความจริง หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ที่นำมาแต่งสร้างเป็นเนื้อหาของวรรณคดีก็ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตในแง่มุมต่างๆอันสามารถพบเห็นได้และมีอยู่จริง วรรณคดีเป็นสิ่งสะท้อนชีวิตสะท้อนสังคม

ผาสุก มุทฺธเมธา (2522: 39-43) อธิบายว่าวรรณคดีมีคุณค่า 10 ประการ สรุปได้ดังนี้ 1) คุณค่าทางอารมณ์ คือ แรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากผู้ประพันธ์แล้วถ่ายทอดมายังผู้อ่าน 2) คุณค่าทางปัญญา ผู้อ่านได้ความรู้ทางการแต่งวรรณกรรม ได้ประสบการณ์ทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตทำให้เกิดปัญญากว้างขวาง 3) คุณค่าทางศีลธรรม วรรณคดีแต่ละเรื่องให้แง่คิดไม่เหมือนกันแต่ผู้อ่านมักพบว่าตัวละครที่ไม่อยู่ในศีลธรรมจะต้องประสบกับความทุกข์ยาก ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการสอนศีลธรรมทางอ้อม 4) คุณค่าทางวัฒนธรรม วรรณคดีเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่ง 5) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความเป็นมาของชาติ ประเทศ วีรบุรุษ วีรสตรี 6) คุณค่าทางจินตนาการเป็นการลับสมอง ทำให้เกิดความคิดริเริ่ม 7) คุณค่าทางชีวิตและประสบการณ์ ผู้อ่านอาจเก็บข้อบกพร่องจากวรรณคดีมาแก้ไขชีวิต 8) คุณค่าในทางความจริงและการเข้าใจจริง 9) คุณค่าในทางต้องการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ 10) คุณค่าทางการใช้ภาษา การสื่อสาร ผู้อ่านสามารถสังเกตลักษณะการใช้ภาษาที่ดีเพื่อจดจำนำไปใช้ได้

ชวน เพชรแก้ว (2520: 78-81) กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวรรณคดีไว้ 8 ประการ สรุปได้ ดังนี้ 1) วรรณคดีช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษา 2) วรรณคดีช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านประวัติศาสตร์ 3) วรรณคดีช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางด้านประวัติ ตำนานของสถานที่ ชื่อต่างๆ ตลอดจนนโยบายพื้นบ้าน 4) วรรณคดีสะท้อนให้เห็นภาพสังคม ประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมสมัยนั้นๆ 5) วรรณคดีทำให้ผู้อ่านได้คุณค่าทางอารมณ์ 6) วรรณคดีช่วยส่งเสริมประสบการณ์และปัญญาแก่ผู้อ่าน 7) วรรณคดีช่วยยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นหรือทำให้ผู้ศึกษามีศีลธรรม มีจริยธรรมดีขึ้น 8) วรรณคดีให้อุดมคติและทัศนคติในชีวิต

จากทัศนะของนักวรรณคดีศึกษาสามารถสรุปได้ว่า วรรณคดีมีคุณค่าในหลายด้าน ได้แก่ คุณค่าทางด้านจิตใจที่วรรณคดีมีส่วนช่วยให้มนุษย์เรียนรู้และซึมซับความงามทางภาษา

มีอารมณ์อันละเอียดอ่อน คุณค่าทางด้านปัญญาที่วรรณคดีประสาทความรู้ด้านต่างๆแก่มวลมนุษย์ และ คุณค่าทางด้านศีลธรรมที่วรรณคดีเป็นสื่อในการชี้ให้เห็นศีลธรรมและความจริงของชีวิต

1.4 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า แนวทางในการสืบสานวรรณคดีที่ได้ผลดียิ่งคือ การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีแก่เยาวชนรุ่นหลัง แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีผู้สอนต้องคำนึงถึงในหลายมิติ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดี สิ่งที่ต้องศึกษาเมื่อเรียนวรรณคดี และวิธีการสอนวรรณคดี นักวิชาการทางวรรณคดีศึกษาและนักวิชาการทางการศึกษาได้เสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีอย่างหลากหลาย ดังนี้

มิติทางด้านจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดี มีนักวิชาการแสดงทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีอย่างหลากหลาย ดังนี้ สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรษ์ (2538: 129-130) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักความหมายของคำว่า วรรณคดี
2. เพื่อให้นักเรียนรู้ว่าหนังสือลักษณะใดจึงได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี
3. เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยและศึกษาวรรณคดีในรูปแบบต่างๆ
4. เพื่อฝึกทักษะการอ่านออกเสียง ทำนองพูด ทำนองเสนาะให้ถูกต้อง
5. เพื่อฝึกทักษะการอ่านในใจ และ ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
6. เพื่อให้มีความรู้ในเนื้อเรื่อง การตีความหมาย ตลอดจนคำศัพท์ต่างๆ
7. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกเพลิดเพลินจากเรื่องที่อ่าน
8. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาลักษณะข้อบังคับต่างๆของคำประพันธ์ที่ใช้ในวรรณคดีแต่ละเรื่อง
9. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี เข้าถึงอารมณ์ของวรรณคดี สามารถจดจำคำหรือข้อความที่ไพเราะเป็นคติข้อคิดต่างๆ และมีมโนทัศน์ที่ถูกต้อง
10. เพื่อฝึกจินตนาการและให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
11. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิจารณ์วรรณคดี วิจารณ์ลักษณะนิสัยและการกระทำของตัวละครด้วยใจเป็นธรรม ปราศจากอคติ เพื่อให้นักเรียนได้เป็นผู้มีชีวิตทัศน์ที่กว้างขวาง
12. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีไทย

อััจจิม่า เกิดผล (2539: 132) นำเสนอจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการสอนวรรณคดี ว่าการสอนวรรณคดีควรมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาวรรณคดีด้วยความศรัทธา คือเห็นความสำคัญของวรรณคดีทั้งในด้านประโยชน์ตน และประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งจะทำให้ชาติมีฐานะสูงขึ้นทั้งในทางปัญญา ศิลธรรม และวัฒนธรรม
2. ให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่านวรรณคดี โดยหากลวีการสอนให้น่าสนใจ
3. ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในรูปแบบ ท่วงทำนอง และลีลาของวรรณคดีโดยการสังเกตความไพเราะของภาษาที่ใช้ในวรรณคดีนั้น
4. ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของเนื้อเรื่องในวรรณคดีอย่างถูกต้อง
5. ให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง แล้วรู้จักเปรียบเทียบกับชีวิตจริงได้ สามารถนำส่วนที่ดีไปใช้และไม่ทำตามในส่วนที่ไม่ดี
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญทางจินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางที่ดี
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการอ่านและค้นคว้าหาความรู้ต่อไป

ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529:16) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี 6 ประการ สรุปได้ ดังนี้ 1) เรียนวรรณคดีเพื่อเรียนรู้ชีวิตโดยอ้อม 2) เรียนวรรณคดีเพื่อเข้าถึงศิลปะด้วยประสบการณ์ตรง 3) เรียนวรรณคดีเพื่อเพิ่มทักษะทางภาษาและความคิด 4) เรียนวรรณคดีเพื่อรับมรดกทางวัฒนธรรม ถิ่นรักษา และถ่ายทอดแก่นุชนรุ่นต่อไป 5) เรียนวรรณคดีเพื่อผลทางอารมณ์ จิตใจ และ สติปัญญา 6) เรียนวรรณคดีเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจและจินตนาการ อันอาจสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นได้

มิติด้านสิ่งที่จะต้องศึกษาเมื่อเรียนวรรณคดี นักวิชาการได้แสดงทัศนะอย่างสอดคล้องกันไว้ ดังนี้ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529: 27-30) กล่าวว่า การสอนวรรณคดีควรจะได้ศึกษาสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ 1) ลักษณะคำประพันธ์ ผู้เรียนวรรณคดีควรจะทำ ความเข้าใจทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองในเรื่องของความเหมาะสมระหว่างลักษณะคำประพันธ์กับเรื่องราว 2) ผู้แต่ง ผู้เรียนควรได้เรียนรู้ประวัติส่วนตัวและการงานของผู้แต่ง ซึ่งจะทำให้เข้าใจผลงานนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น 3) เนื้อเรื่อง ควรให้ความสนใจทั้งตัวเรื่องและเบื้องหลังของเรื่อง 4) การดำเนินเรื่อง ควรศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการดำเนินเรื่องให้ได้ 5) รสวรรณคดี ผู้เรียนไม่อาจละเลยการศึกษารสของวรรณคดีได้เพราะจะทำให้การศึกษาวรรณคดีไม่สมบูรณ์

ผาสุก มุทฺธเมธา (2522: 46) ที่กล่าวถึงสิ่งที่ต้องศึกษาในวรรณคดี 3 ประการ สรุปได้ ดังนี้ (1) ลักษณะคำประพันธ์ ควรจะเข้าใจทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ในเรื่องของการแต่ง ความไพเราะ ความนิยม ความงาม และ ท่วงทีการแสดงออกเฉพาะบุคคล (2) ผู้แต่ง ควรได้เรียนรู้ประวัติทั้งส่วนตัวและการทำงานเพราะจะทำให้เข้าใจผลงานนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น และ (3) เนื้อเรื่อง ควรพิจารณาว่าเนื้อเรื่องที่น่าสนใจได้มาอย่างไรเพราะตามปกติย่อมได้เนื้อเรื่องมาจาก 2 ทางคือ ได้มาจากจินตนาการ หรือ ได้มาจากสิ่งแวดล้อม

สุทิววงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2511: 51-62) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงวรรณคดี สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านเนื้อเรื่อง ต้องให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวมทั้งหมด โดยการให้นักเรียนอ่านมาล่วงหน้า นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาศิลปะการประพันธ์ การตีความ เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดี รวมถึงอธิบายเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตัวละครด้วย
2. ด้านคำศัพท์ การศึกษาด้านคำศัพท์มิใช่เพียงแต่ให้ทราบว่าศัพท์คำใดมีความหมายว่าอย่างไร ควรฝึกให้นักเรียนสังเกตภาษาที่ต่างจากภาษาสามัญอย่างไร ศัพท์นั้นมีความงามและแฝงภูมิปัญญาอะไรไว้บ้าง
3. ด้านชั้นตัวละคร ฝึกให้วิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์ และพิจารณาความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับชั้นตัวละคร
4. ด้านการอ่านทำนองเสนาะ ควรให้นักเรียนได้ฟังทำนองเสนาะที่ถูกต้องไพเราะเพื่อช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในบทร้อยกรอง แต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะเพราะจะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวรรณคดีไทย
5. ด้านเกร็ดความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในวรรณคดี ความรู้ที่เป็นเกร็ดประกอบเช่น ภูมิหลังของวรรณคดี เจตคติของกวี อิทธิพลของสังคมที่มีต่อแนวคิดของกวี การสอนด้านเกร็ดความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในวรรณคดีควรเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวิเคราะห์วิจารณ์

ส่วนที่สำคัญประการหนึ่งที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเสมอในการสอนวรรณคดี คือ วิธีการสอนวรรณคดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการสอนวรรณคดีอย่างหลากหลาย ดังนี้

สุจจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทธรรมพรชัย (2538: 230-238) ตั้งข้อสังเกตบางประการในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย สรุปได้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนวรรณคดีควรเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีอย่างแท้จริง นอกจากนั้น

ยังต้องมีความสามารถพิเศษด้านอื่นๆ เช่น การฟ้อนรำ การขับร้อง การแสดงละคร ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ

2. ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีและการสอนวรรณคดี รวมถึงต้องปลูกฝังนักเรียนให้มีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย
3. ในการสอนวรรณคดี ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนตลอดจนความสนใจและความต้องการของนักเรียนที่ตนจะสอน
4. ครูต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน และควรเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้ด้วย
5. ครูควรจัดกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งเพื่อเป็นการจูงใจ
6. การสอนวรรณคดีควรใช้วิธีการหลายๆวิธี ไม่เน้นในด้านการถอดความอ่านเอาเรื่อง ครูบรรยายแต่ผู้เดียว หรือให้นักเรียนท่องจำ ควรให้นักเรียนได้คิด ใช้เหตุผล ตีความค้นคว้า และร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
7. การสอนวรรณคดีนั้นควรเน้นความคิดรวบยอดมากกว่าเนื้อหา
8. การสอนวรรณคดีนั้นควรคำนึงถึงความสนุกสนานเพลิดเพลินซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการสอนวรรณคดี
9. ครูควรจัดกิจกรรมประกอบการสอนหลายๆชนิด เพื่อช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจ
10. การสอนวรรณคดีควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด
11. การสอนวรรณคดีควรพยายามสอนให้สัมพันธ์กับหลักภาษา และทักษะการใช้ภาษาต่างๆ ทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน
12. การสอนวรรณคดีครูควรใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนด้วย
13. การสอนวรรณคดีครูควรให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ใช้เหตุผล วิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
14. ครูควรจัดบรรยากาศ สภาพการณ์และหาวิธีต่างๆที่จะช่วยส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน
15. ควรสอนวรรณคดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
16. ควรให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ
17. การสอนวรรณคดีครูควรเน้นให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งและรู้คุณค่าของวรรณคดี
18. การเรียนการสอนวรรณคดี ครูไม่ควรจำกัดอยู่แต่วรรณคดีมรดกเท่านั้น ควร

นำวรรณกรรมปัจจุบันมาให้ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย

19. การสอนวรรณคดีทุกครั้งต้องมีการประเมินผลด้วย ซึ่งครูควรเลือกวิธีการให้เหมาะสม

20. การเรียนการสอนวรรณคดีในชั้นเรียนเท่านั้นไม่เป็นการเพียงพอเพราะมีเวลาจำกัด ครูควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อช่วยให้การสอนวรรณคดีได้ผลมากยิ่งขึ้น

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539: 53) กล่าวถึงวิธีการสอนวรรณคดีสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้ เมื่อนักเรียนมาอยู่โรงเรียนมัธยม นักเรียนจะเริ่มมีความต้องการจะวิพากษ์วิจารณ์ นักเรียนในวัยนี้จึงควรได้รับการสนับสนุนในทางนี้ คือ ควรให้มีหนังสือหลายประเภทหลายชั้นให้อ่านเพื่อจะได้รู้จักเปรียบเทียบว่าหนังสือดีด้วยเหตุต่างๆ หนังสือบางเล่มมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บางเล่มทางกวี บางเล่มในทางสอนใจคน ฯลฯ นักเรียนควรมีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิจารณ์สิ่งที่บกพร่องในหนังสือ และครูควรหาโอกาสชี้สิ่งที่นักเรียนไม่สามารถเห็นได้ด้วยยังอยู่ในวัยเยาว์

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีควรมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงวรรณคดีอย่างซาบซึ้งถึงคุณค่าของศิลปะวรรณคดี ดังนั้น สิ่งที่ต้องศึกษาจึงมีหลากหลายทั้งตัวบทวรรณคดีและบริบทแวดล้อม นอกจากนี้ การสอนวรรณคดีให้ได้ประสิทธิผลสูงสุดผู้สอนต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีเรื่องที่ศึกษา

1.5 กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517: 7-9) กล่าวถึงหลักใหญ่สำหรับกระบวนการวิจารณ์วรรณคดี ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีรูปแบบหนึ่งว่า มี 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ คือแยกแยะส่วนต่างๆของวรรณคดีดูให้ถี่ถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. วินิจฉัยสาร คือ การตีความสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อมาถึงผู้อ่าน
3. วิจารณ์ คือ การพิจารณากลวิธีในการแต่งวรรณคดีเรื่องนั้นๆ
4. วิพากษ์ คือ การตัดสินคุณค่าของวรรณคดี

รันทภัย สัจจพันธุ์ (2549: 6-7) กล่าวถึงกระบวนการในการศึกษาวรรณคดีสรุปได้ว่า กระบวนการในการศึกษาวรรณคดีไม่อาจหลีกเลี่ยงการอ่าน การวิเคราะห์ และการวิจารณ์ไปได้

การอ่านละเอียดทำให้เข้าถึงวรรณคดีทุกแง่มุม การวิเคราะห์ทำให้เห็นความซับซ้อนของการประกอบสร้างวรรณคดีที่นำเอาจินตนาการ ประสบการณ์ และทัศนะของผู้ประพันธ์มาสร้างสรรค์สื่อสารด้วยภาษาและกลวิธีทางวรรณศิลป์ การวิจารณ์เป็นการประเมินคุณค่าของวรรณคดีที่มีต่อชีวิตและสังคม ทั้งที่เป็นพลังทางปัญญาและเป็นสุนทรีย์แห่งชีวิต

กล่าวโดยกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีเป็นกระบวนการธรรมชาติที่มีความต่อเนื่องและสามารถใช้ได้กับวรรณคดีแทบทุกประเภท กระบวนการดังกล่าวได้แก่ การอ่าน การวิเคราะห์ การวิจารณ์ และการประเมินค่าวรรณคดี

1.6 ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

แม้วรรณคดีจะอยู่คู่กับหลักสูตรภาษาไทยมาเป็นเวลานาน แต่ยังคงปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยหลายประการ ดังนี้

ยุรฉัตร บุญสนิท (2544: 56-60) กล่าวถึงปัญหาด้านผู้สอนวรรณคดีไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ครูที่สอนในโรงเรียนมักจะสอนไม่ตรงสาขาวิชาที่ตนจบการศึกษามา ครูสอนภาษาไทยกลายเป็นครูที่จบอะไรก็สอนได้ เพราะภาษาไทยเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน
2. ครูมีภาระงานสอนมากเกินไป
3. ครูส่วนใหญ่เกินร้อยละ 70 อ่านหนังสือน้อยมาก
4. ครูสอนวรรณคดีไทยไม่เข้าใจความหมายและความสำคัญของวรรณคดีเพราะไม่มีความรู้ทางวรรณคดีโดยตรง

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539: 134) กล่าวถึงปัญหาในการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

1. มุ่งเน้นสอนคำศัพท์ยากและโวหารภาพพจน์จนกลายเป็นแบบเรียนคำศัพท์และอุปมาอุปไมย
2. มุ่งสอนวัฒนธรรมและประเพณีที่ปรากฏในวรรณคดี จนวรรณคดีกลายเป็นแบบเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ
3. ขาดการสอนความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์และการตีความ ขาดการวิเคราะห์ความมั่งคั่งเชิงวรรณศิลป์

ดวงมน จิตรจําวงศ์ (2541: 99) แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการสอนวรรณคดีไทยไว้ ดังนี้ “ดูเหมือนว่าครูอาจารย์ ในสถานศึกษาในบ้านเมืองเราให้ความสนใจรวบรวมข้อมูลว่าวรรณคดีเรื่องใดสะท้อนวัฒนธรรมประเพณีอะไรบ้าง และแต่ละอย่างมีรายละเอียดอย่างไร หากหารายละเอียดในเรื่องไม่ได้ก็มักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม เป็นที่น่าเสียดายว่า หากการรวบรวมเช่นนี้ไม่กระทำควบคู่กับการหาเหตุผลของวิถีชีวิตในเรื่อง ก็ไม่อาจให้ความเข้าใจต่อพฤติกรรมของตัวละครและทัศนะของผู้ประพันธ์ได้เลย ยิ่งกว่านั้นมักมีผู้สรุปไว้ก่อนว่าวรรณคดีต้องสะท้อนวัฒนธรรมอันดีงามของบรรพบุรุษแต่ก็ไม่สนใจพิสูจน์ว่าดีงามอย่างไร ทั้งไม่ถามว่าควรใช้อะไรเป็นมาตรฐานในการประเมินค่านั้น”

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมิพพรีย์ (2538: 13) กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีเกี่ยวกับนักเรียนว่า “นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาไทย ไม่สนใจเรียนหันไปสนใจเรียนวิชาอื่น เช่น ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น”

กล่าวโดยสรุป ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยยังประสบปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านผู้สอนที่ไม่มีความเชี่ยวชาญทางวรรณคดีโดยตรง และมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของวรรณคดีทำให้การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่วนปัญหาด้านผู้เรียนที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวรรณคดีไทย

2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

2.1 ความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

ทิสนา แหมมณี (2548: 11) กล่าวถึงความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สรุปได้ ดังนี้ ผู้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนชิปปา (CIPPA) คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิสนา แหมมณี อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์สอนของตน ที่สังเกตจากการทดลองใช้ทฤษฎี แนวคิด หลักการ พบว่าแนวคิดที่ทดลองใช้แล้วประสบผลสำเร็จอยู่เสมอมี่ 5 แนวคิด จากนั้นผู้พัฒนาได้นำเสนอและเผยแพร่แก่นิสิตนักศึกษาและนักวิชาการทั่วไป โดยยังไม่มีมีการเรียกชื่อรูปแบบการเรียนการสอนว่า CIPPA ในระยะต่อมาได้คิดชื่อรูปแบบขึ้นเพื่อช่วยให้จดจำได้ง่ายขึ้นว่ารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA เพราะเห็นว่าคนทั่วไปคุ้นเคยกับรูปแบบทางการประเมินผล CIPP จึงได้ตั้งชื่อรูปแบบการเรียนการสอนที่ประสาน 5 แนวคิดนี้ว่า CIPPA

2.2 แนวคิดหลักของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

ทิสนา แคมมณี (2548: 11-17) อธิบายแนวคิดหลัก 5 แนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรายละเอียด ดังนี้

1) Construction of Knowledge (C)

Construction of Knowledge คือแนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎี “Constructivism” ของ Piaget ซึ่งมีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลง และพัฒนาได้ การสร้างความรู้จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของผู้เรียน 2) ความรู้เดิม และ 3) ความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนได้รับ ขยายความได้ว่าโครงสร้างของสติปัญญามนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนได้ และขยายออกไปได้เรื่อยๆโดยอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้เดิม 2) ความรู้ใหม่ และ 3) กระบวนการทางสติปัญญา แนวคิดนี้อธิบายได้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้รับความรู้ใหม่และใช้กระบวนการทางสติปัญญาเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง

การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนจะได้สร้างความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการที่สำคัญ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิม
2. ให้ผู้เรียนได้รับ แสวงหา รวบรวมข้อมูล และ ประสบการณ์ต่างๆด้วยตนเอง
3. ให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และสร้างความหมายข้อมูล หรือ ประสบการณ์ด้วยตนเอง

โดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ

4. ให้ผู้เรียนได้สรุปและจัดระเบียบความรู้
5. ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ทั้งนี้หากกระบวนการทั้งหมดเป็นการริเริ่มของผู้เรียนเอง การเรียนรู้จะมีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2) Interaction (I)

Interaction คือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็น ที่มาของข้อมูลที่สำคัญที่สมองต้องใช้ในการคิด แต่เดิมเชื่อกันว่าครูและผู้รู้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ แต่ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับกระบวนการกลุ่ม (group process) และ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (social animal) จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และสิ่งแวดล้อมต่างๆที่อยู่รอบตัว เพราะการปฏิสัมพันธ์เป็น ที่มาของแหล่งข้อมูลอันจะช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

แหล่งความรู้หรือแหล่งข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมีหลายแหล่ง เช่น บุคคลแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อ เป็นต้น

3) Physical Participation (P)

Physical Participation คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย โดยการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือกระทำต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ (perception) และ หลักความพร้อมในการเรียนรู้ (learning readiness) การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวทางร่างกายช่วยให้ประสาทที่ตัวและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากผู้เรียนพร้อมในการเรียนรู้จะทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ควรจัดให้ผู้เรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายตามความเหมาะสมกับวัยและความสนใจ อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระฉับกระเฉง และ รับรู้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

4) Process Learning (P)

Process Learning คือ การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม

การเรียนรู้เนื้อหาความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ดังนั้น จึงมีแนวคิดแนวคิดการเรียนรู้กระบวนการ เพราะการเรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับเนื้อหาจะทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเนื้อหาความรู้เปลี่ยนแปลงได้เสมอและนับวันจะมีเพิ่มมากขึ้น ผู้เรียนจึงต้องเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่ตนเองสนใจและมีความหมายต่อตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะสามารถแสวงหาความรู้และศึกษาได้ด้วยตนเองหากมีความสามารถในการเรียนรู้กระบวนการที่จำเป็น

ทักษะกระบวนการต่างๆที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีเป็นจำนวนมาก เช่น ทักษะการแสวงหาความรู้และการศึกษได้ด้วยตนเอง ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่างๆ ทักษะการจัดการ และ ทักษะการทำงานกลุ่มหรือทำงานเป็นทีม เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรให้มีความครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาความรู้และการเรียนรู้กระบวนการ โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองตามแนวคิดการสร้างความรู้ (constructivism)

5)Application (A)

Application คือ การนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ และเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ เป็นการถ่ายโอนการเรียนรู้ (transfer of learning) ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ เป็นการฝึกทักษะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

ทิสนา แคมมณี (2548: 19-22) นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวน ตรวจสอบ ความรู้เดิม

ผู้สอนดึงความรู้เดิมเพื่อใช้ในการเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ และ/หรือ สืบค้นความรู้เดิมและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ใหม่

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่

ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่างๆ และรวบรวมข้อมูลความรู้ใหม่จากแหล่งความรู้

ขั้นที่ 3 การศึกษาและสร้างความเข้าใจข้อมูล ความรู้ใหม่ และ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ผู้เรียนทำความเข้าใจกับข้อมูลความรู้ใหม่ที่หามาได้ สร้างความหมายของข้อมูล/ประสบการณ์ใหม่ โดยอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม และการใช้กระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด อาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนรวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้

ผู้เรียนสรุปจัดระเบียบความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่ายและวิเคราะห์การเรียนรู้

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและ/หรือ การแสดงความรู้และผลงาน

ผู้เรียนแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้

ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจของตนไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำเป็นเรื่องนั้นๆ

ทิสนา แคมมณี (2548: 23) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในคาบเรียนเดียว เพราะแต่ละขั้นตอนอาจใช้เวลาที่มากน้อยแตกต่างกันตามเนื้อหาสาระการเรียน การดำเนินการสอนให้ครบทั้ง 7 ขั้นตอนอาจต้อง

ใช้เวลาหลายคาบเรียน รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA จึงเหมาะเป็นพิเศษกับการเรียนการสอนแบบหน่วยการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก ผู้สอนใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA 5 ประการ ในการออกแบบการสอนแต่อาจปรับเปลี่ยนขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นตอนตามความเหมาะสม ลักษณะที่สอง ผู้สอนดำเนินการสอนตามขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นที่ออกแบบไว้

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถของผู้เรียน นักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ ดังนี้

Good (1959: 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความรู้และทักษะต่างๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คือ คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของนักเรียนอันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพทางสมอง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540: 71) ให้ความหมายของคำว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่า หมายถึง ผลที่เกิดจากการสอนหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย

กล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่แสดงออกมา ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งความสามารถเหล่านั้นแสดงออกครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และ ด้านจิตพิสัย

3.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นสารสนเทศที่แสดงให้เห็นความสามารถของผู้เรียน ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการที่อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ การพัฒนาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จะส่งผลเชิงบวกโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ นักการศึกษาอธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ดังนี้

Gagne (1970: 42-45) อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่ามี 2 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบด้านพันธุกรรม และ องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพันธุกรรม ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนักจิตวิทยาให้ความสนใจมาก คือ สติปัญญาและความถนัด และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าสติปัญญาของมนุษย์ได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมและมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ส่วนความถนัดที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ได้แก่ ความถนัดเชิงภาษา ความถนัดเชิงมิติ ความถนัดเชิงตัวเลข เป็นต้น
2. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ส่งอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ด้านบุคลิกภาพของครู และด้านอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้บุคคลได้รับมาจากการเรียนรู้ทางสังคม

Heaton (1990: 14-16) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางร่างกาย (Physical Factor) ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพกาย และ บุคลิกภาพ
2. องค์ประกอบด้านความรัก (Love Factor) ได้แก่ รูปแบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ทั้ง ความสัมพันธ์ของบิดา มารดา กับบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและการถ่ายทอดทางสังคม (Cultural and Socialization Factor) ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

4. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน (Peer Group Factor) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน

5. องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง (Self-Development Factor) ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ ทักษะคตินักเรียนต่อการเรียน

6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว (Self-Adjustment Factor) ได้แก่ การปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้มี 2 ด้านใหญ่ คือ ด้านพันธุกรรม ซึ่งเป็นลักษณะทางชีววิทยาที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน และด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การขัดเกลาทางสังคม การคบเพื่อน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และการปรับตัว เป็นต้น

3.3 ความหมายของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

นักการศึกษาอธิบายความหมายของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ดังนี้

Gronlund (1976: 5) อธิบายความหมายการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการนำผลการเรียนรู้มาวินิจฉัยเพื่อตัดสินว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

เอมอร์ จังศิริพรภรณ์ (2546: 145) อธิบายความหมายการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวรอย่างเป็นระบบ

กล่าวโดยสรุป การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การตัดสินว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3.4 วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์ (2538: 349-354) และ อัจฉรา ชีวพันธ์ (2547: 203) นำเสนอถึงวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยหลากหลายวิธี สรุปได้ดังนี้

1. การถาม-ตอบปากเปล่า ครูสามารถถามคำถามปากเปล่าให้นักเรียนตอบเพื่อประเมินว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่
2. การสอบปากเปล่า เป็นวิธีการประเมินผลทางด้านเนื้อหา และเป็นการส่งเสริมความทักษะการพูดได้ตอบของนักเรียนด้วย
3. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้ครูรู้จักนักเรียนหลายด้าน ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา ด้านทักษะการใช้ภาษา และ พฤติกรรมด้านอื่นๆ
4. การสนทนา เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้ทราบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของผู้เรียน
5. การอภิปราย เป็นวิธีการประเมินผลที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยครูสามารถทราบได้ว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระวิชามากน้อยเพียงใดผ่านการอภิปราย นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกฝนทักษะทางการพูด และ ฝึกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างดีด้วย
6. การประชุมกลุ่มย่อย เป็นวิธีการประเมินผล ที่มุ่งให้นักเรียนระดมสมองภายในกลุ่มย่อย แล้วนำผลจากการประชุมกลุ่มย่อยเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน
7. การสังเกต เป็นวิธีการประเมินผลที่ครูควรกระทำทั้งในและนอกห้องเรียน ครูควรจดบันทึกผลการสังเกตการใช้ภาษาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อจะได้พัฒนาในจุดที่นักเรียนยังบกพร่องอยู่ได้อย่างเหมาะสม
8. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการประเมินโดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม การประเมินผลแบบนี้มีข้อดีคือ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
9. การให้นักเรียนทำรายงานการศึกษาค้นคว้า เป็นวิธีการประเมินผลที่ทำให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางจากการค้นคว้าข้อมูล นอกจากนี้การเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนจะทำให้ นักเรียนมีความคิดที่กว้างขวางขึ้น เพราะมีการอภิปรายซักถาม ทำให้ครูสามารถประเมินผลได้ทั้งด้านเนื้อหาและพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้ตอบกัน
10. การใช้มาตราส่วนประเมินค่า เป็นวิธีการประเมินผลที่มีความเป็นประนีประนอมสูงมาก นักเรียนควรมีโอกาสประเมินตนเองด้วย อันจะทำให้ทราบข้อบกพร่องของตน และหาแนวทางแก้ไขในโอกาสต่อไป

11. การบันทึกพฤติกรรมทางภาษาของนักเรียน เป็นวิธีการประเมินผลที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาทักษะด้านที่บกพร่องต่อไป

12. การใช้แผนภูมิแสดงเกณฑ์ต่างๆ ที่ตั้งไว้ เป็นวิธีการประเมินผลที่นักเรียนร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงานของตน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่านักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์หรือไม่

13. การสอบข้อเขียน ข้อสอบควรมีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระทั้งหมด และที่สำคัญควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยมีหลายวิธีดังกล่าวมาแล้ว การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ครูต้องพิจารณาวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้ผลการประเมินมีความเป็นปรนัยสูงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.5 ประโยชน์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ดังนี้

สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538: 341-343) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้ทราบสถานภาพการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้ทราบพัฒนาการทางการเรียนของตน
3. ช่วยให้ครูจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามความสามารถทางการเรียนได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้สามารถออกแบบการสอนได้สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละกลุ่มได้มากขึ้น
4. เป็นการประเมินผลการสอนของครูว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด และควรปรับปรุงด้านใดบ้าง
5. ช่วยในการวินิจฉัยและทำนายผลการจัดการเรียนรู้ และยังเป็นข้อมูลในการพิจารณาว่าการดำเนินการจัดการเรียนรู้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด

6. เป็นวิธีการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ คือ เป็นการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ทดลองความรู้ความสามารถที่ตนได้เรียนรู้

7. ช่วยให้ครูสามารถให้คะแนนนักเรียนได้ถูกต้อง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544: 16-17) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อไป
2. นำผลการประเมินเสนอผู้ปกครอง เพื่อให้รับทราบความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน อันจะนำไปสู่การหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น
3. นำผลการประเมินไปปรับปรุงสื่อการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของนักเรียน
4. ผู้บริหารสามารถใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางการเรียนรู้ของนักเรียน
5. นำผลการประเมินไปใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

กล่าวโดยสรุปการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประโยชน์ต่อหลายฝ่าย ได้แก่ ครูสามารถนำผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมซ่อมเสริมที่มีประสิทธิภาพให้แก่ นักเรียน นักเรียนได้ทราบพัฒนาการด้านการเรียนของตน และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหารในการวางแผนพัฒนานักเรียนต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับเจตคติ

4.1 ความหมายของเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “เจตคติ” ดังนี้

เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะปฏิบัติ กระทำ หรือมีปฏิริยาต่อบุคคลสิ่งของและสภาพการณ์ ทั้งทางบวกและทางลบ (Good, 1973: 49)

เจตคติ หมายถึง ผลรวมของมนุษย์อันเกี่ยวเนื่องกับ ความรู้สึก อคติ ความคิดต่อบางสิ่ง บางอย่าง การวัดเจตคติสามารถทำได้โดยการวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เพราะเจตคติ เป็นระดับขั้นของความคิดความรู้สึกด้านบวกและด้านลบต่อสิ่งเร้า (Thurstone, 1992: 531)

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีที่มนุษย์มีต่อมนุษย์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปได้อย่าง ทั้งทางที่ดีและไม่ดี ลักษณะสำคัญของเจตคติ คือ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ เป็น สภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความคิด และเป็นสภาพที่มั่นคงเปลี่ยนแปลงได้ยาก (ทศนีย์ ศุภเมธี, 2542: 9)

เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ หลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ใน สิ่งนั้น เช่น เจตคติในทางบวกเป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ ความเห็นด้วย เจตคติในทางลบเป็นการแสดงออกในทางไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ และเจตคติเป็นกลางคือ ไม่มีความรู้สึกใดๆ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546: 244)

เจตคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทาง สังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้า หรือ เกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่อง ใดเรื่องหนึ่ง (ธีรวิมล เอกะกุล, 2550: 3)

กล่าวโดยสรุป เจตคติ หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์การ เรียนรู้ อันจะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสภาวะการณ์ต่างๆ โดยสามารถสังเกตได้ จากพฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ การแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ ความเห็นด้วย เป็นการ แสดงออกของเจตคติทางบวก การแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย เป็นการ แสดงออกของเจตคติทางลบ ส่วนการแสดงออกในลักษณะเจตคติที่เป็นกลาง จะเป็นความรู้สึก เฉยๆ ไม่เกลียดไม่ชอบ

4.2 ลักษณะของเจตคติ

Sax (1980: 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ดังนี้

1. เจตคติมีทิศทาง (direction) เจตคติเป็นบวกและลบ คือ บุคคลที่มีเจตคติเป็นไปในทิศ ทางบวกแสดงว่ารู้สึกชื่นชอบสิ่งนั้นๆ ส่วนบุคคลที่มีเจตคติไปในทิศทางลบแสดงว่าไม่นิยมหรือไม่ ชื่นชอบสิ่งนั้น

2. เจตคติมีความเข้มข้น (intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกที่มีความต่อเนื่องตั้งแต่บวกลบจนถึงลบ

3. เจตคติมีการแพร่กระจาย (pervasiveness) เจตคติสามารถจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งได้

4. เจตคติมีความคงเส้นคงวา (consistency) เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก เพราะเป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่มีลักษณะมั่นคงในแบบใดแบบหนึ่งเป็นเวลานานพอสมควร

กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์ (2528: 231) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเจตคติสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือ หรือเกิดจากการเผชิญประสบการณ์ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาโดยกำเนิด

2. เจตคติเป็นเครื่องชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติที่ดี ก็จะมีแนวโน้มที่เข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ แต่ถ้าเจตคติไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลอื่นได้ เช่น บิดามารดาไม่ชอบบุคคลหนึ่ง ย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นตามไปด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตามลักษณะการเรียนรู้และการเผชิญประสบการณ์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 249) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ สรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ในสภาพต่างๆ แม้ว่าบุคคลจะได้รับประสบการณ์คล้ายคลึงกัน แต่อาจจะมีเจตคติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะปัจจัยหลายประการ เช่น วัย สติปัญญา สภาพแวดล้อม ฯลฯ

2. เจตคติเป็นสภาพการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองสิ่งเร้าเป็นการเตรียมความพร้อมภายในจิตใจของบุคคลที่จะตอบสนองว่าชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และเกี่ยวข้องกับอารมณ์ เป็นสิ่งที่สังเกตได้ยาก และหลายครั้งไม่มีเหตุผล

3. เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมิน หมายถึง ลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น อันได้แก่ เจตคติดีในทิศทางบวก เจตคติในทิศทางลบ

4. เจตคติมีความเข้ม หมายถึง เจตคติมีระดับมากน้อยของความรู้สึก เจตคติมีทั้งแบบมีความเข้มสูง และ เจตคติแบบมีความเข้มต่ำ

5. เจตคติมีความคงทน การเปลี่ยนแปลงเจตคติจึงกระทำได้ยาก เพราะเจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่น และเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

6. เจตคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิต ซึ่งไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่าบุคคลนั้นมีเจตคติอย่างไร การทำนายต้องอาศัยการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรม ส่วนเจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอก คือแสดงพฤติกรรมออกมา เนื่องจากถูกสิ่งเร้ามากระตุ้น สามารถทำนายหรืออธิบายได้

7. เจตคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองเกิดขึ้น พฤติกรรมภายนอกที่แสดงออกไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับเจตคติภายในเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมเป็นสำคัญ

กล่าวสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ การเผชิญประสบการณ์ของบุคคล เจตคติมีทิศทาง มีความเข้ม สามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง และเจตคติเปลี่ยนแปลงได้ยาก จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้จาก ประสบการณ์ หรือ การเรียนรู้

4.3 องค์ประกอบของเจตคติ

McGuire (1969: 155-156) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ สรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การสรุปความและรวมเป็นความเชื่อ เพื่อช่วยในการประเมินสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (affective component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า บุคคลจะประเมินสิ่งเร้านั้นว่าชื่นชมหรือไม่ชื่นชมต้องการหรือไม่ต้องการ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อมที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน อันเป็นผลมาจากความเชื่อของบุคคลที่ได้ประเมินพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้สอดคล้องกับความรูสึกภายใน

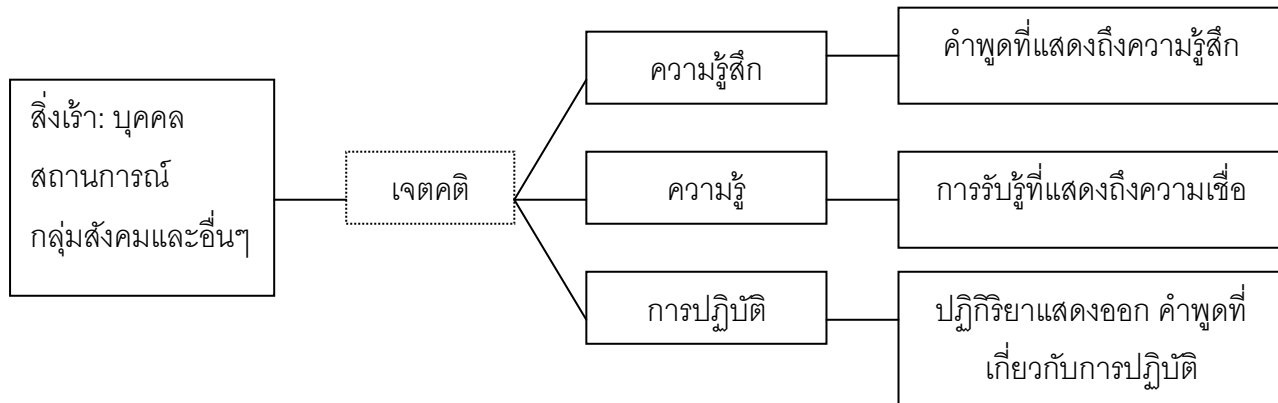
Triandis (1971: 6-7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ สรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) คือ ความคิดของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (affective component) คือ ภาวะอารมณ์อันเป็นผลมาจากความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดที่ดีต่อสิ่งเร้าจะมีความรู้สึกยอมรับ แต่ถ้ามีความคิดเห็นไม่ดีต่อสิ่งเร้าจะปฏิเสธต่อสิ่งเร้านั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) คือ ความรู้สึกภายในของบุคคล อันมีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังแผนภาพต่อไปนี้



แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 58) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติ สรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (cognitive component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า เพื่อเป็นข้อมูลในการสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเร้า

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ (affective component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล ที่สัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินสิ่งเร้าแล้วพบว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavioral component) เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อม หรือแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออก หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งในทิศทางที่สนับสนุนหรือทิศทางที่คัดค้าน

สรุปได้ว่า เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ และด้านพฤติกรรม องค์ประกอบทั้งสามด้านนี้มีเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือเมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้าจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ จากนั้นจะนำไปสู่การคิดหรือเชื่อทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มของทิศทางแสดงออกทางด้านพฤติกรรม

4.4 ประโยชน์ของเจตคติ

Triadis (1971: 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติ สรุปได้ ดังนี้ 1) เจตคติก่อให้เกิดช่วยความเข้าใจสิ่งแวดล้อม โดยการจัดระบบของสิ่งของที่อยู่รอบตัวบุคคล 2) เจตคติช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี อันอาจนำความไม่พอใจมาสู่ตัวบุคคล 3) เจตคติช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน 4) เจตคติช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง

สงวนศรี วิรัชชัย (2527:63-64) กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติสรุปได้ ดังนี้ 1) เจตคติช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ 2) ช่วยให้บุคคลมีหลักการในการแสดงพฤติกรรม 3) ช่วยให้บุคคลพัฒนาได้พัฒนาความสามารถเกี่ยวกับสิ่งของ ผู้คน 4) ช่วยป้องกันตัวเองจากภาวะคับข้องทางจิตใจ

สรุปได้ว่า เจตคติมีประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ช่วยให้บุคคลมีหลักการแสดงพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงเป็นช่องทางให้บุคคลได้พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยป้องกันตนเองจากภาวะความคับข้องทางจิตใจ

4.5 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เจตคติเป็นเกิดจากประสบการณ์ที่มนุษย์ได้ประสบ เจตคติเกิดมีลักษณะที่ค่อนข้างคงเส้นคงวา แต่ทั้งนี้เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งก็ต้องอาศัยระยะเวลายาวนานพอสมควร นักการศึกษาอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ดังนี้

Gagne (1984: 230-235) ได้กล่าวถึงวิธีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ ดังนี้

1. การวางเงื่อนไข เช่น เด็กเล็กเคยกลัวแมงมุมมาก่อน แต่หากเด็กคนนั้นไม่ถูกแมงมุมทำร้ายเป็นเวลานาน เด็กจะเริ่มเปลี่ยนเจตคติต่อแมงมุมจากที่เคยกลัวเป็นไม่กลัว แต่การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะเป็นไปได้ยาก

2. การเสริมกำลังใจ เช่น นักเรียนได้คะแนนไม่ดีเสมอในวิชาเรียงความ จึงมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเขียน แต่เมื่อครูได้เสริมกำลังใจ ด้วยการให้คะแนนเพิ่มขึ้นอาจทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงเจตคติในทางที่ดีขึ้นได้

3. การเลียนแบบ เกิดจากการที่บุคคลเห็นบุคคลอื่นประสบความสำเร็จในสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมของตน จึงเกิดความพอใจและพยายามลอกเลียนแบบบุคคลนั้น

แสงเดือน ทวีสิน (2545: 71) ได้กล่าวถึงหลักในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ดังนี้

1. สร้างตัวเลียนแบบ (identification figure) ที่เหมาะสมให้กับผู้ที่ต้องการจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
2. ใช้วิธีการพูดหรือการสื่อสาร (Communication) เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ
3. ใช้วิธีการจัดสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในแนวทางที่ต้องการ

สรุปได้ว่า เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ การเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถทำได้โดยหลายวิธี อาทิ การวางเงื่อนไข การเสริมกำลังใจหรือแรงจูงใจ และการลอกเลียนแบบ

4.6 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติ คือการวัดคุณลักษณะภายในบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้ หรือเป็นลักษณะของจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ไม่แน่นอน ดังนั้น การที่จะวัดเจตคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องกระทำบนหลักการที่สามารถเชื่อถือได้ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงการวัดเจตคติไว้ ดังนี้

Edward (1967: 3-16) ได้เสนอวิธีการวัดเจตคติ สรุปได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์หรือการซักถามโดยตรง เป็นวิธีการวัดเจตคติที่ง่าย ข้อจำกัดของวิธีนี้คือผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบอาจไม่ตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง เพราะเกรงผลกระทบที่ตามมาจากการแสดงเจตคติ ดังนั้นผู้สัมภาษณ์ควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง และ บอกผู้ตอบให้มั่นใจว่าคำตอบจะเป็นความลับ
2. การสังเกตพฤติกรรม ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของบุคคลได้ทุกคน และ ไม่สามารถใช้การพิจารณาเจตคติของบุคคลเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องมือในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคล
3. สร้างใช้แบบวัดเจตคติ วิธีการนี้นิยมใช้ในการศึกษา และการวิจัย เพราะสะดวกและรวดเร็วในการสรุปค่าเฉลี่ยของเจตคติในบุคคลกลุ่มใหญ่

สรุปได้ว่า การวัดเจตคติของบุคคลสามารถวัดได้หลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต พฤติกรรม และ การใช้แบบวัดเจตคติ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดี

กาญจนา มากพูน (2548) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนการสอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้วยวิธีสตอรีไลน์ในระดับมาก

ธิติรัตน์ วิเชียรมงคลกุล (2548) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT มีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ วัฏจักร 4 MAT มีเจตคติต่อวรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิรรา จุฑารัตน์ (2549) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตลกผลึกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตลกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตลกผลึกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึกสูงกว่่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขวัญชนก นัยเจริญ (2551) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และ ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยสูงกว่่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพชร วิจิตรนาวิน (2551) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์มีความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์มีความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่่านักเรียนที่ได้รับการจัดรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดี สรุปได้ว่า งานวิจัยทั้งหมดเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ วิธีสตอรี่ไลน์ รูปแบบการเรียนการสอน 4 MAT รูปแบบการเรียนการสอนแบบตกผลึก รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย และ รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ ส่วนกลุ่มควบคุมทั้งหมดได้รับการจัดการเรียนรู้

แบบปกติ ตัวแปรตามในการวิจัยแต่ละเรื่องมี 2 ตัว ตัวแปรตามตัวแรกเหมือนกันในทุกงานวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตามตัวที่ 2 แตกต่างกันไป เช่น ความพึงพอใจต่อวิธีสอน เจตคติต่อวรรณคดี การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ ความคงทนในการเรียนรู้ ผลการวิจัยทั้งหมดพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนและรูปแบบการเรียนการสอนต่างๆ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรตามกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ความพึงพอใจต่อวิธีสอน เจตคติต่อวรรณคดี การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ ความคงทนในการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีผลรวมคะแนนจากแบบวัดสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA

จิรนนท์ บุญเรือน (2544) ได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษามีเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544) ได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA เพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้รูปแบบการสอน CIPPA เพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติต่อความรักชาติหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA เพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติต่อความรักชาติ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติความรักชาติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาวิณี ตวีร์วิญญู (2545) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามหลัก CIPPA ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามหลัก CIPPA มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดารินทร์ ตนะทิพย์ (2545) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ คะแนนเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอน CIPPA ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญฤดี แซ่ล้อ (2545) ทำวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สรุปได้ว่า งานวิจัยทั้งหมดเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการทดลองในหลากหลายกลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ส่วนกลุ่มควบคุมทั้งหมดได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ตัวแปรตามในการวิจัยแต่ละเรื่องมี 2 ตัว ตัวแปรตามตัวแรกเหมือนกันในทุกงานวิจัย คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตามตัวที่ 2 แตกต่างกันไป เช่น เจตคติต่อการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ เจตคติต่อความรักชาติ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยทั้งหมดพบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มตัวแปรตามกลุ่มที่ 2 ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ เจตคติต่อความรักชาติ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรียนรู้ กลุ่มทดลองมีผลรวมคะแนนจากแบบวัดสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธิดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทย ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การออกแบบการวิจัย
3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
4. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดีและการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
2. ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3

เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกัน

3. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย และแนวทางการสร้างแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

2.การออกแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) โดยมีแบบแผนการวิจัย แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การออกแบบงานวิจัย

กลุ่ม	การวัดก่อนการทดลอง	ตัวแปรจัดกระทำ	การวัดหลังการทดลอง
C	A1		A2,B
E	A1	X	A2,B

C	แทน	กลุ่มควบคุม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
A1	แทน	การวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยก่อนการทดลอง
A2	แทน	การวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยหลังการทดลอง
B	แทน	การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังการทดลอง

3.การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษา รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่พัฒนาขึ้นโดยรองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา เขมมณี ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (2) แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (3) แนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (4) แนวคิดการเรียนรู้

กระบวนการ และ (5) แนวคิดการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะใช้แนวคิด 5 ประการนี้เป็นหลัก ตามคำแนะนำของทีศนา แชมมณี (2548: 23) ว่าผู้สอนสามารถกำหนด กิจกรรมการเรียนรู้แบบใดก็ได้ที่สอดคล้องกับบริบทของตนแต่ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานหรือสอดคล้อง กับแนวคิดทั้ง 5 ประการ

2. ศึกษากระบวนการเรียนรู้วรรณคดี โดยการสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ผู้วิจัย ดำเนินการสังเคราะห์ใน 2 ประเด็น ได้แก่ มิติในการศึกษาวรรณคดี และกระบวนการเรียนรู้ วรรณคดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มิติในการจัดการศึกษาวรรณคดีคำว่า “มิติ” ในที่นี้หมายถึงประเด็น /หัวข้อ/ เนื้อหา ที่จำเป็นในการศึกษาวรรณคดีแต่ละเรื่องซึ่งนักวิชาการด้านวรรณคดีศึกษาระบุไว้ดังนี้

ตารางที่ 2 มิติในการศึกษาวรรณคดี

นักวิชาการ มิติ	สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2511)	ผาสุก มุทหมธธา (2522)	ศรีวิไล ดอกจันทร์ (2529)
เนื้อเรื่อง	✓	✓	✓
ลักษณะคำประพันธ์	✓	✓	✓
ผู้แต่ง	-	✓	✓
คำศัพท์	✓	-	-
การอ่านทำนองเสนาะ	✓	-	-
เกร็ดความรู้	✓	-	-
ดำเนินเรื่อง	-	-	✓
รสวรรณกรรม	-	-	✓

จากตารางข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้นผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์มิติในการศึกษาวรรณคดีได้ 5 มิติ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง หมายถึง การศึกษาเนื้อหาสาระที่ปรากฏในวรรณคดีแต่ละเรื่องเพื่อให้รู้ และเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีเรื่องที่ศึกษา ตลอดจนการศึกษาคำความหมาย ของคำศัพท์ยากเพื่อเป็นกุญแจไขความไปสู่นเนื้อเรื่องที่ต้องการ รวมถึงการศึกษาเกร็ดความรู้ ประกอบเรื่องเพื่อเสริมความเข้าใจของผู้อ่าน

2. ลักษณะคำประพันธ์ หมายถึงรวมถึงการศึกษาข้อบังคับของฉันทลักษณ์ในกรณีเป็นบท ร้อยกรอง นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ความเหมาะสมสอดคล้องของการเลือกใช้ลักษณะคำ ประพันธ์กับเนื้อเรื่องด้วย การศึกษาฉันทลักษณ์ควรนำไปสู่การฝึกอ่านทำนองเสนาะและการฝึก แต่งคำประพันธ์ด้วย

3. ผู้แต่ง มุ่งเน้นศึกษาประวัติและผลงานสำคัญของผู้แต่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำ ความเข้าใจเนื้อเรื่องวรรณคดีที่ศึกษา

4. การดำเนินเรื่อง มุ่งพิจารณาวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ตัวบทวรรณคดี

5. รสวรรณกรรม มุ่งพิจารณาผลทางอารมณ์ที่เกิดแก่ผู้อ่าน ตลอดจนความรู้และข้อคิดที่ ได้จากการศึกษาวรรณคดีด้วย

นอกจากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมิติในการศึกษาวรรณคดี การบรรลุภารกิจคือเข้าใจ ในมิติทั้ง 5 มิติของวรรณคดี จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ วรรณคดีที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้ระเบียบวิธีวรรณคดีวิจารณ์ ของหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517: 7-9) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีรูปแบบหนึ่งว่า มี 4 ขั้นตอน สรุปได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ คือแยกแยะส่วนต่างๆของวรรณคดีดูให้ถี่ถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. วินิจฉัยสาร คือ การตีความสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อมาถึงผู้อ่าน
3. วิจารณ์ คือ การพิจารณากลวิธีในการแต่งวรรณคดีเรื่องนั้นๆ
4. วิพากษ์ คือ การตัดสินคุณค่าของวรรณคดี

ทั้งนี้ขั้นตอนดังกล่าวเป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกัน ตลอดจนสามารถสลับขั้นตอนได้

เมื่อนำมิติในการศึกษาวรรณคดีไทยบูรณาการร่วมกับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีไทยจึง สามารถสังเคราะห์กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีไทยได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาภูมิหลังวรรณคดี เกี่ยวกับประวัติผู้แต่ง ฉันทลักษณ์ที่ใช้ในการแต่ง วรรณคดี กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้คือการอ่าน ซึ่งการอ่านจะเป็นกระบวนการที่ใช้ตลอดใน ทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และกระบวนการวิเคราะห์

2. การอ่านและวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี เป็นการศึกษาเนื้อเรื่อง คำศัพท์ เกร็ดความรู้ การดำเนินเรื่อง และรสวรรณกรรม กระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้คือ การวิเคราะห์ การวินิจฉัย สาร และการวิจารณ์

3. การประเมินค่าวรรณคดี เป็นการตัดสินคุณค่าของวรรณคดีหลังจากที่ได้ศึกษาอย่าง ละเอียด และเข้าใจถ่องแท้แล้วกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้คือ การวิพากษ์

4. การสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดีทั้งเรื่องเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. บูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA กับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA	กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (C)	1) การศึกษาภูมิหลังวรรณคดี	1) ขั้นตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน
แนวคิดการเรียนรู้กระบวนการ (P)	2) การอ่านและวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดี	2) ขั้นแสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยวิธีที่หลากหลายรวมทั้งการศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
แนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางร่างกาย (P)		
แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (I)	3) การประเมินค่าวรรณคดี	3) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษาวรรณคดีกับเพื่อนต่างกลุ่มจนนำไปสู่ข้อสรุปในประเด็นสำคัญๆ
แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (C)		
แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (C)	4) การสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี	4) ขั้นสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดีเพื่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนการ สอน CIPPA	กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนการ สอน CIPPA ที่ บูรณาการ กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
การประยุกต์ใช้ความรู้ (A)		5) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้จาก การเรียนวรรณคดี สร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานโดยอาศัย พื้นฐานจากการประเมินค่า วรรณคดี

ผลจากการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA กับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ทำให้
ได้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ซึ่งมีขั้นตอนการสอน
ทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน

ขั้นนี้เป็นขั้นตอนการทบทวนความรู้ หรือ ภูมิหลัง ด้านผู้แต่ง ฉันทลักษณ์ หลักการ
วิเคราะห์ หลักการประเมินค่า เน้นการทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่และเพื่อ
เตรียมความพร้อมในการเรียน

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยวิธีที่หลากหลาย

ขั้นนี้ใช้หลักการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและความงามทางภาษา
ตลอดจนคุณค่าด้านต่างๆของวรรณคดี

ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวรรณคดี

ขั้นนี้เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลการศึกษาวรรณคดีในมิติต่างๆ ด้วย
กระบวนการกลุ่ม อันจะนำไปสู่การประเมินค่าวรรณคดีอย่างมีเหตุผล

ขั้นที่ 4 สรุปผลการเรียนรู้อรรถคดี

ขั้นนี้เน้นการสรุปผลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียนด้วยวิธีการที่
หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและประจักษ์ในคุณค่าของวรรณคดีเรื่องที่ศึกษา

ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี

ขั้นนี้เน้นการสร้างผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการเรียนรู้วรรณคดี งานสร้างสรรค์อาจมีหลายรูปแบบ เช่น เรียงความ เล่นละคร ทำรายงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

4. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษา โรงเรียนสาธิตสังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 64 คน ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 การเลือกสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกสถานศึกษาแบบเจาะจง (purposive sampling) สถานศึกษาที่เลือกเป็นตัวแทนของประชากรที่ดี เนื่องจากมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

4.1.2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เป็นโรงเรียนสหศึกษา ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารรถ

4.1.3 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 นำคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2551 ของนักเรียนจำนวน 7 ห้อง มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของแต่ละห้อง

4.2.2 เลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้อง ได้แก่ ม.3/3 และ ม.3/6 ซึ่งมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2551 ใกล้เคียงกัน มาทดสอบค่าที (t-test) ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2551 ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{x}	s	t	Sig.
ม.3/3	32	75.00	7.73		
				-0.282	0.779
ม. 3/6	32	74.44	8.23		

*P น้อยกว่า .05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2551 ระหว่างนักเรียน ม.3/3 และ ม.3/6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่า t ที่ได้จากการคำนวณน้อยกว่าค่า t ที่ได้จากตาราง (รายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 151) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองห้องมีค่าเฉลี่ยของคะแนนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองห้องทำแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย จากนั้น วิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยโดยการคำนวณค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t-test) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{x}	s	t	Sig.
ม.3/3	32	100.75	18.67	-1.092	0.279
ม. 3/6	32	96.22	14.24		

*P น้อยกว่า .05

ตารางที่ 5 แสดงว่าค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าที (t-test) ที่ได้จากการคำนวณน้อยกว่าค่าที (t-test) ที่ได้จากราย (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า152) จึงสรุปได้ว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.4 กำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียน ม.3/6 ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และกลุ่มควบคุม ได้แก่นักเรียน ม.3/3 ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ

5.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) 2) แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ใช้วัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง (pre-test and post-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มี 2 ชุด ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการ

กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง 2) แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม

รายละเอียดของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

5.1.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามขั้นตอน ดังนี้

5.1.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย จากหนังสือ เอกสาร และ วารสารที่เกี่ยวข้อง

5.1.1.2 คัดเลือกวรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จากหนังสือวรรณคดีวิภาษ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 เรื่อง คือ พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ และ บทพากย์เอราวัณ

5.1.1.3 สร้างตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom ซึ่งกำหนดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ไว้ 6 ระดับ คือ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า

5.1.1.4 สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย โดยสร้างแบบทดสอบ 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 60 ข้อ ชุดที่ 2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องบทพากย์เอราวัณจำนวน 35 ข้อ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก เพราะสามารถตรวจให้คะแนนได้ง่ายและวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดในแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย แสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยที่ต้องการวัด และจำนวนข้อของแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ฉบับทดลองใช้

เนื้อหา พฤติกรรม	พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ	บทพากย์โศราวัณ	รวม
ความรู้ความจำ (12%)	8 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 11, 12 18, 56	3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 3	11
ความเข้าใจ (24%)	11 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4, 6, 13, 19, 20, 25 33, 34, 37, 38, 40	12 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4, 5, 8, 10 12 13, 16, 17, 19, 20 27, 34	16
การนำไปใช้ (10%)	8 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 24, 28, 36, 45, 47 51, 57, 58	1 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 35	9
การวิเคราะห์ (32%)	15 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 9, 14, 15, 21, 22 26 31, 32, 41, 43, 44, 48 49, 52 55	17 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 6, 7, 9, 11 14 15, 18, 21, 23, 24 25, 26, 28, 29, 30, 31 33,	32
การสังเคราะห์ (10%)	8 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2, 8, 17, 29, 39 46 59, 60	1 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 22	9
การประเมินค่า (12%)	10 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 10, 16, 23, 27 30 32, 42, 50, 53, 54	1 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 32	11
รวม (100%)	60	35	95

5.1.1.5 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
วรรณคดีไทย ดังนี้

ตอบถูก	1 คะแนน
ตอบผิด / ไม่ตอบ / ตอบมากกว่า 1 ข้อ	0 คะแนน

5.1.1.6 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน (ดูรายนามในภาคผนวก ก หน้า 85) ตรวจสอบพิจารณาเกี่ยวกับ ความตรง
เชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด
ตลอดจนการใช้ภาษา โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิว่าต้องสำเร็จการศึกษาระดับ
ปริญญาตรีขึ้นไปด้านภาษาหรือวรรณคดีไทย หรือจบปริญญาโทด้านภาษาและ
วรรณคดีไทย และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไม่น้อย
กว่า 20 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) เรียงลำดับเนื้อหาตามที่ปรากฏตามเนื้อเรื่องวรรณคดี
- 2) ปรับปรุงภาษาในข้อสอบบางข้อให้เหมาะกับระดับความรู้ของ
นักเรียน และ เพื่อให้สื่อความได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1.1.7 นำแบบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ปรับปรุง
แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่
ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดย ทดลองใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัย
มณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้เรียนวรรณคดีเรื่อง
พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ แล้ว และทดลองใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การ
เรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง บทพากย์เอราวัณ กับ นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายมัธยม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้เรียนวรรณคดีเรื่อง
บทพากย์เอราวัณแล้ว และไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

5.1.1.8 นำแบบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ทดลอง
ใช้แล้วในข้อ 4.1.1.6 มาตรวจให้คะแนน แล้วพิจารณาเลือกข้อสอบตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่า
ความเที่ยงตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ค่าความยากง่าย (degree of difficulty) ระหว่าง .20-.80 และค่า
อำนาจจำแนก (power of discrimination) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับ
วิเคราะห์ข้อสอบ คำนวณค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน
(Kuder- Richardson) โดยแยกผลการวิเคราะห์เป็น 2 ฉบับ ตามกลุ่มนักเรียนที่ทดลองใช้
เครื่องมือผลการวิเคราะห์แบบทดสอบมีดังนี้

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ มีค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับเท่ากับ .88 มีค่าความยากรายข้ออยู่ระหว่าง 0.16 ถึง 0.97 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.07 ถึง 1.00 ผู้วิจัยจึงคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ที่มีค่าความยากง่ายรายข้อ และ อำนาจจำแนกรายข้อ ตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบฉบับจริง (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 148)

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่อง บทพากย์เอราวัณ มีค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับเท่ากับ .80 มีค่าความยากรายข้ออยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.98 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.01 – 1.00 ผู้วิจัยจึงคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่องบทพากย์เอราวัณ ที่มีค่าความยากง่ายรายข้อ และ อำนาจจำแนกรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบฉบับจริง (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 149)

5.1.1.9 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ เป็นเนื้อหาจากวรรณคดี 2 เรื่อง คือนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จำนวน 40 ข้อ และ บทพากย์เอราวัณ 20 ข้อ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยที่ต้องการวัด และจำนวนข้อของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ฉบับจริง

พฤติกรรม	จำนวนข้อ	ร้อยละ
ความรู้ความจำ	8	13
ความเข้าใจ	12	20
การนำไปใช้	7	11
การวิเคราะห์	20	33
การสังเคราะห์	4	8
การประเมินค่า	9	15
รวม	60	100

ค่าความเที่ยงเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ 0.84 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.27 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าความยากง่ายระหว่าง

0.81	ขึ้นไป		จำนวน	-	ข้อ
0.61	ถึง	0.80	จำนวน	40	ข้อ
0.41	ถึง	0.60	จำนวน	15	ข้อ
0.20	ถึง	0.40	จำนวน	5	ข้อ
0.00	ถึง	0.19	จำนวน	-	ข้อ

ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง

0.81	ขึ้นไป		จำนวน	3	ข้อ
0.61	ถึง	0.80	จำนวน	14	ข้อ
0.41	ถึง	0.60	จำนวน	24	ข้อ
0.20	ถึง	0.40	จำนวน	19	ข้อ
0.00	ถึง	0.19	จำนวน	-	ข้อ

5.1.1.10 นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5.1.2 แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยตามขั้นตอน ดังนี้

5.1.2.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ และ วิธีการสร้างแบบวัดเจตคติจากเอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไทย ตลอดจนจนศึกษาตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยของ ธิติรัตน์ วิเชียรมงคลกุล (2548) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดี

5.1.2.2 ดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และ ด้านพฤติกรรมที่จะแสดงออก โดยใช้มาตรวัดทัศนคติแบบ Likert ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ มีคะแนนเต็ม 150 คะแนน แบ่งเป็นข้อความเชิงนิมิตาน 17 ข้อ และ ข้อความเชิงนิเสธ 13 ข้อ จัดเข้าสู่ชุดเป็น

แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยโดยการเรียงลำดับข้อความแบบสุ่ม รายละเอียดของลักษณะข้อความจำแนกตามองค์ประกอบของเจตคติ แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ลักษณะข้อความในแบบวัดเจตคติจำแนกตามองค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบ ของเจตคติ	จำนวน ข้อความเชิง นิมาน	ข้อที่	จำนวน ข้อความเชิง นิเสธ	ข้อที่	รวม
ความรู้ความ เข้าใจ	5	1, 4, 6, 7, 9	4	2, 3, 5, 8,	9
อารมณ์ ความรู้สึก	7	10, 12, 13 14, 15, 17 19	5	11, 16, 18 20, 21	12
พฤติกรรมที่ จะแสดงออก	5	22, 24, 25 27, 28	4	23, 26, 29 30	9
รวม	17		13		30

5.1.2.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ดังนี้

1) เกณฑ์การให้คะแนนข้อความเชิงนิมาน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

2) เกณฑ์การให้คะแนนข้อความเชิงนิเสธ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน
เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน

5.1.2.4 นำแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน (ดูรายนามในภาคผนวก ก หน้า 85) พิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิว่า ต้องมีความเชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผล 1 คน และมีประสบการณ์ด้านการจัดการ เรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยไม่น้อยกว่า 20 ปี 2 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำนิยามขององค์ประกอบเจตคติแต่ละด้านให้ ชัดเจน และ เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาในบางข้อเพื่อให้สื่อความได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5.1.2.5 ปรับปรุงแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยตามคำแนะนำของ ผู้ทรงคุณวุฒิ

5.1.2.6 ทดลองใช้ (try out) แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยกับนักเรียนที่ ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 และ 3/5 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5.1.2.7 นำแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยที่ทดลองใช้ในข้อ 5.1.2.6 มา ตรวจสอบให้คะแนน จากนั้นใช้โปรแกรม SPSS for windows (statistical package for the social science) คำนวณค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยมีค่า ความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .88

5.1.2.8 นำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ รูปแบบการเรียนการสอนCIPPAที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้อรรถคดี ใช้สำหรับกลุ่มทดลอง และ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ ใช้สำหรับกลุ่มควบคุม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตาม ขั้นตอน ดังนี้

5.2.1 ศึกษามาตรฐาน จุดมุ่งหมาย ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

5.2.2 ศึกษาเนื้อหาของวรรณคดีที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ และ วรรณคดีเรื่องบทพากย์เอราวัณ จากนั้นนำวรรณคดีทั้งสองเรื่องมากำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนคาบเรียนในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

วรรณคดีที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	จำนวนคาบเรียน
พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ	10
บทพากย์เอราวัณ	6
รวม	16

5.2.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีรายหน่วยสำหรับกลุ่มทดลอง 2 แผน และ แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มควบคุม 2 แผน รวมทั้งสิ้น 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนCIPPAที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้แบบปกติ รายละเอียดขั้นตอนของการจัดทำแผนการเรียนรู้ แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
<p>ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน</p> <p>ทบทวนความรู้ หรือ ภูมิหลัง ด้านผู้แต่ง ฉันทลักษณ์ หลักการวิเคราะห์ หลักการประเมินค่า เน้นการทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่และเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน</p>	<p>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้ภาพ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเล่าเรื่อง การซักถาม การใช้ปริศนาคำทาย ฯลฯ</p>

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
<p>ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้เพื่อทำความเข้าใจวรรณคดีด้วยวิธีที่หลากหลาย</p> <p>แสวงหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน ใช้หลักการวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและความงามทางภาษา ตลอดจนคุณค่าด้านต่างๆของวรรณคดี</p> <p>ขั้นที่ 3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการศึกษาวรรณคดี</p> <p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลให้กระจ่าง อันจะนำไปสู่การประเมินค่าวรรณคดีอย่างมีเหตุผล (แบ่งกลุ่มวิเคราะห์ตัวละคร ฉันทลักษณ์ ฉาก คุณค่าทางสังคม)</p> <p>ขั้นที่ 4 สรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี</p> <p>สรุปผลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและประจักษ์ในคุณค่าของวรรณคดีเรื่องที่ศึกษา</p> <p>ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี การประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดีในรูปแบบต่างๆ เช่น เช่น เรียงความ เล่นละคร ทำรายงาน ฯลฯ</p>	<p>ขั้นสอน</p> <p>ครูสอนเนื้อหาโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การตอบคำถามเกี่ยวกับประวัติผู้แต่ง การศึกษาความหมายของคำศัพท์ การถอดคำประพันธ์ การทำแบบฝึกหัด การอภิปราย การทำใบงาน ฯลฯ</p> <p>ขั้นสรุป</p> <p>ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่ได้ศึกษา</p>

5.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (ดูรายนามในภาคผนวก ก หน้า 85) ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิว่าต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านภาษาหรือวรรณคดีไทย หรือ จบปริญญาโททางด้านภาษาและวรรณคดีไทย และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไม่น้อยกว่า 20 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ให้เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการจับใจความ
- 2) ปรับวิธีการเขียน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ โดยเขียนในรูปแบบ บรรณานุกรม และ เพิ่มเติมสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ละเอียดขึ้น โดยแยกให้เห็นการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบ

5.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย

5.2.6 บันทึกผลการสอนท้ายคาบทุกคาบ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย ผลการวิจัยในบทที่ 5

6. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ผู้วิจัยดำเนินการวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยจำนวน 30 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลาในการทำแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยทั้งสิ้น 20 นาที

6.2 จัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ

6.3 ทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยจำนวน 60 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการทดสอบทั้งสิ้น 60 นาที

6.4 ผู้วิจัยดำเนินการวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) โดยใช้แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยจำนวน 30 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลาในการทำแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยทั้งสิ้น 20 นาที

6.5 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย และ แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ สรุปผล และ อภิปราย ผลการวิจัยต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social science : SPSS for windows) โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

7.1 คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

หลังการทดลอง วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t-test)

7.2 คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

7.2.1 หลังการทดลอง วิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่า t (t-test)

7.2.2 วิเคราะห์คะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่า t (t-test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่า t (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	s	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	41.47	8.56	2.085	0.041
กลุ่มควบคุม	37.31	7.34		

*P น้อยกว่า .05

ตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเท่ากับ 41.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเท่ากับ 8.56 กลุ่มควบคุมมีค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเท่ากับ 37.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเท่ากับ 7.34 มีค่าของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองเท่ากับ .041 ซึ่งมากกว่าค่า t จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 153) จึงสรุปได้ว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

2.1 เปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	s	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	98.28	12.90		
			-0.367	.715
กลุ่มควบคุม	99.75	18.59		

*P < .05

ตารางที่ 12 แสดงว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 98.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 12.90 กลุ่มควบคุมมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 99.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 18.59 มีค่าของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองเท่ากับ .715 ซึ่งน้อยกว่าค่า t จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 154) จึงสรุปได้ว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 เปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่าที (t) ของคะแนน เจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	\bar{x}	s	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	96.22	14.24		
หลังการทดลอง	98.28	12.90	-1.124	.270

*P < .05

ตารางที่ 13 แสดงว่าก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนน เจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 96.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดี ไทยเท่ากับ 14.24 หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ของคะแนนเจตคติต่อ วรรณคดีไทยเท่ากับ 98.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) ของคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยเท่ากับ 12.90 มีค่า t ของผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ .270 ซึ่งน้อยกว่าค่า t จากตารางที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก จ หน้า 155) จึงสรุปได้ว่า ก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการ เรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการ เรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีในภาพรวม พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมดี มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ได้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม นักเรียนสามารถรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีกว้างงานที่ให้ทำเดี่ยวหรือ ทำเป็นคู่ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเปลี่ยนห้องเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมี ความพร้อมในการเรียนรู้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้สอนสังเกตว่านักเรียนยังไม่ค่อยแสดงความ คิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์เท่าที่ควร

ด้านปัญหาการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนใช้เวลาในการสร้างสรรค์ผลงานนานเกินไป ทำให้ส่งผลกระทบต่อเวลาโดยรวม และข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือ ความต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอนเพราะบางสัปดาห์มีวันหยุดหรือมีกิจกรรมอื่นแทรกทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องมากนัก ต้องปรับแผนการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ปัญหาอีกประการหนึ่งคือนักเรียนไม่ได้ศึกษาเนื้อหาที่มอบหมายมาล่วงหน้าทำให้ติดตามเนื้อหาไม่ทันและ/หรือ ทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นไปได้ช้า

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนให้ความสนใจในการร่วมกิจกรรมช่วงแรกเป็นอย่างดี แต่ในช่วงการศึกษาเนื้อเรื่องนักเรียนเริ่มเบื่อเพราะเป็นวรรณคดีร้อยกรองและเป็นวรรณคดีเรื่องยาว ทำให้นักเรียนบางคนหลับหรือไม่สนใจเรียน แต่บรรยากาศการเรียนโดยรวมยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนโดยมากไม่ให้ความสนใจบทเรียนเท่าที่ควร เมื่อไม่สนใจบทเรียนจึงมีพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น หลับ คุดกัน ผู้สอนพยายามแก้ปัญหาด้วยการดูแลใกล้ชิดขึ้นระหว่างสอน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
- 3) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) เลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้องที่มีคะแนนเฉลี่ยรายวิชาภาษาไทยประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใกล้เคียงกันห้องละ 32 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 64 คน แล้วกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (sample random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก กลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และ กลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่

1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ชุด ได้แก่

1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) จำนวน 60 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 ค่าความยากง่ายรายข้อระหว่าง 0.27 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.20 ถึง 1.00

2) แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ใช้วัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง (pre-test post-test) จำนวน 30 ข้อ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรมที่จะแสดงออก โดยใช้มาตราวัดทัศนคติแบบ Likert ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .88

2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีจำนวน 2 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติจำนวน 2 แผน รวมทั้งสิ้น 4 แผน

วิธีดำเนินการวิจัย ก่อนการทดลองผู้วิจัยดำเนินการวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 16 คาบ เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยและแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย และ ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย ผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยมาวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และคำนวณค่า t

(t-test) และนำคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และคำนวณค่า t (t-test) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง และเปรียบเทียบเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

1.สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.3 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่าก่อนการทดลอง

2.อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 1 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี พัฒนาขึ้นบนพื้นฐาน

แนวคิด 5 ประสานอันเป็นแนวคิดสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่พัฒนาโดย ทิศนา
 แหมมณี (2548) แนวคิด 5 ประการดังกล่าวได้แก่ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
 (Construction of Knowledge) 2) แนวคิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction) 3) แนวคิดเรื่อง
 การเคลื่อนไหวทางร่างกาย (Physical Participation) 4) แนวคิดการเรียนรู้กระบวนการ (Process
 Learning) และ 5) แนวคิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทั้ง
 5 ประการ มาบูรณาการกับกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีทำให้ได้ขั้นตอนการสอนวรรณคดีไทยตาม
 รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การ
 ทบทวนความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีที่เรียน 2) การแสวงหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน
 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลให้กระจ่าง 4) การสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี
 5) การประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี ขั้นตอนการสอนทุกขั้นตอน เน้นให้ผู้เรียนสร้าง
 ความรู้ด้วยตนเองให้ได้ แลกเปลี่ยนตรวจสอบความรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ตลอดจน
 สร้างผลงานบนพื้นฐานของความรู้ที่ได้ศึกษา อนึ่ง ตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้
 พยายามดำเนินการสอนเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถ่องแท้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน
 ได้ซักถามทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของ
 วรรณคดีเรื่องที่ศึกษาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลจากบันทึกการตรวจงานของผู้สอนพบว่านักเรียน
 กลุ่มทดลองสามารถทำคะแนนได้ดีในการสร้างสรุปและนำเสนอผลงานอันมีฐานคิดมาจากการ
 เรียนวรรณคดี แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระวรรณคดีเรื่องที่เรียนอย่าง
 ถ่องแท้ จึงกล่าวได้ว่าองค์ประกอบที่ผู้วิจัยนำเสนอมาทั้งหมดนี้ส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี
 มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีตที่นำรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
 ไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ดังนี้ จิรนนท์ บุญเรือน (2544) สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544)
 ชาริณี ตริวรัญญ (2545) ดารินทร์ ตนะทิพย์ (2545) และ บุญฤดี แซ่ล้อ (2545) ซึ่งยืนยันได้
 เป็นอย่างดีว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด 5 ประสานตามรูปแบบการเรียนการสอน CIPPA
 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้

2.2 ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน
 CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
 จัดการเรียนรู้แบบปกติ และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน

CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่สูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และ ข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก

1) สาเหตุที่นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติต่อวรรณคดีไทยไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่ผู้วิจัยดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มควบคุมก็ได้ยึดหลักการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมการเรียนการสอนตอบสนองของ ความสนใจของนักเรียนเป็นหลักเพียงแต่ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แตกต่างจากกลุ่มทดลอง ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีเจตคติไม่แตกต่างกัน

2) สาเหตุประการสำคัญที่ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวรรณคดีไม่สูงขึ้นกว่าการทดลอง อาจเป็นเพราะ ระยะเวลาในการพัฒนาเจตคติไม่ต่อเนื่องกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยดำเนินการสอนหน่วยการเรียนรู้พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อเรือเรียบร้อยแล้วจึงได้ดำเนินการสอนต่อเนื่องในหน่วยการเรียนรู้ บทพากย์เอราวัณ เพราะนักเรียนต้องหยุดเรียนเพื่อสอบกลางภาค การจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้บทพากย์เอราวัณดำเนินการหลังสอบกลางภาค การสอบกลางภาคทำให้นักเรียนต้องทบทวนหนังสือในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นซึ่งอาจทำให้นักเรียนมีความเครียดอันอาจส่งผลกระทบต่อการทำแบบวัดเจตคติหลังการทดลอง อนึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการพัฒนาเจตคติอาจจะต้องใช้ระยะเวลาให้ยาวนานกว่าระยะเวลาในการทดลอง ทั้งนี้เพราะ เจตคติเป็นสภาพทางจิตใจที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยอาศัยระยะเวลาพอสมควร ดังที่ แสงเดือน ทวีสิน (2545: 71) ได้กล่าวถึงหลักในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่ต้องอาศัยเวลาพอสมควร ทั้งนี้เพราะในการสร้างเจตคติแต่ละเรื่องต้องใช้เวลาในการสั่งสมยาวนาน ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับ จิรนนท์ บุญเรือน (2544) สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544) ชาริณี ตริวรวิญญู (2545) ดารินทร์ ตนะทิพย์ (2545) และ บุญฤดี แซ่ล้อ (2545) ที่วิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียน CIPPA ในรายวิชาต่างๆ แล้ว นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้น

3) ข้อสังเกตจากบันทึกผลการจัดการเรียนรู้และการสังเกตบรรยากาศการเรียนรู้ออกของกลุ่มทดลองพบว่า นักเรียนหลายคนชื่นชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี ตัวอย่างเช่น

“ชอบการท่องเที่ยวพร้อมกันทั้งห้อง เพราะ ได้ท่องเที่ยวที่ไพเราะ”

“ชอบแต่งแต่งกลอน เพราะสนุก ได้รู้ของคนนั้นคนนี้”

“ชอบการทำงานกลุ่มเพราะมีความสามัคคี”

“ชอบการอธิบายเกี่ยวกับตัวละคร ประวัติ นิสัย เพราะได้รู้จักตัวละครมากขึ้น”

“ชอบการนำเสนอผลงานของเพื่อน”

“อาจารย์ครับ ผมชอบดูหนังเรื่องพระอภัยมณีมากเลย ผมไม่ค่อยชอบอ่าน”

บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะในคาบที่ทำงานกลุ่มและนำเสนอผลงานกลุ่ม นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่าแม้ นักเรียนกลุ่มทดลองจะมีเจตคติไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุม และไม่สูงกว่าก่อนการทดลอง แต่ผู้เรียนก็เรียนรู้ด้วยความสุข และมีความพร้อมในการเรียนรู้มากกว่ากลุ่มควบคุม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

3.1.1 ครูต้องอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และในแต่ละขั้นตอนนักเรียนจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง ทั้งนี้ในระยะแรกควรให้นักเรียนเริ่มด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการทำงาน ตลอดจนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การเริ่มต้นด้วยการสร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียนจะทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดี จะทำให้การสอนในขั้นต่อไปเป็นไปด้วยความสะดวก

3.1.2 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

3.1.3 ในขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำข้อมูลให้กระจ่าง ครูควรดูแลการจัดกลุ่มของนักเรียนให้เหมาะสม อาจมีการให้จัดกลุ่มเองบ้าง ในบางครั้งอาจต้องจัดกลุ่มตามจุดประสงค์ที่ครูต้องการ หากมีการทำงานด้วยกระบวนการกลุ่มหลายครั้ง ครูควรพิจารณาให้เหมาะสมว่าควรให้นักเรียนจับกลุ่มแบบใดจึงจะเหมาะสม

3.1.4 ในขั้นตอนการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการเรียนวรรณคดี ครูอาจเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถอย่างหลากหลายเพื่อเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

3.1.5 ครูควรจัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่นักเรียน โดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ครูอาจแนะนำให้นักเรียนศึกษาจากอินเทอร์เน็ตซึ่งมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์อยู่เป็นจำนวนมาก

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษารายละเอียดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

3.2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรตามอื่นที่เป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการถ่ายโอนการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2.3 ควรมีการศึกษารายละเอียดของการใช้รูปแบบการสอนต่างๆที่ส่งเสริมเจตคติต่อวรรณคดีไทย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. 2528. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศรีเดชา.

กลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป.

สถิติการศึกษาเฉพาะกิจ. Available from:

http://www.moe.go.th/data_stat/Spacific_Use_Data.htm [2008 , Jan 15].

กาญจนา มากพูน. 2548. ผลการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยและเจตคติ ต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา วิชญาปกรณ์. 2542. แนวทางการวิจัยนวัตกรรมการศึกษา. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กุสุมา รัชชมณี. 2547. วรรณสารวิจัย. กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง.

ขวัญชนก นัยเจริญ. 2551. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวง วัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรนนท์ บุญเรือน. 2544. ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปไปที่เน้น กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชวน เพชรแก้ว. 2520. การศึกษาวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์.
- ชารินทร์ ตีรวรรณ. 2545. ผลของการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามหลัก
ซีปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. 2541. สุนทรียภาพในภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ดารินทร์ ตนะทิพย์. 2545. ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนซีปปาที่เน้น
กระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. 2542. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทีศนา แหมมณี และคณะ. 2548. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซีปปา (CIPPA).
กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธิดีรัตน์ วิเชียรมงคลกุล. 2548. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวัฏจักร 4MAT ที่มีต่อ
เจตคติและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2550. การวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- บุญฤดี แซ่ล้อ. 2545. ผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนการ
สอนซีปปาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ
เจตคติทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. 2517. วิเคราะห์สุวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. 2539. แว่นวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผาสุก มุทเมธา. 2522. พื้นฐานการศึกษาวรรณคดี การวิจารณ์วรรณคดี และวรรณคดีวิจารณ์.
อยุธยา: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2529. การสร้างและพัฒนาแบบสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพชร วิจิตรนาวิน. 2551. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน
วรรณคดี และ ความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุรฉัตร บุญสนิท. 2544. ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในยุคปฏิรูปการศึกษา.
วารสารภาษาและหนังสือ 32: 56-60.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2545. ศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร. ราชบัณฑิตยสถาน.
- รัตน์ทัย สัจจพันธุ์. 2549. สุนทรียภาพแห่งชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ณ เพชร สำนักพิมพ์.
- วิชาการ, กรม. 2546. การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. 2531. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- วิภา กงกะนันทน์. 2522. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรัวิไล ดอกจันทร์. 2529. การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ศรี แย้มนาคดา. 2544. วรรณคดีในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตไทย. ใน
วิชญาปัญญา, หน้า 8-16. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมิก จำกัด.
- ศิธรา จุฑารัตน์. 2549. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบตลกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สงวนศรี วิรัชชัย. 2527. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547. คฤภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ 3 ภาคเหนือ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุจิตต์ เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรย์. 2538. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตตรา จรจิตร. 2547. มนุษย์กับวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์. 2544. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนซิปปาเพื่อการเรียนรู้ทาง
ประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และ เจตคติ ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. 2511. ควรสอนวรรณคดีไทยอย่างไร. วารสารจันทร์เกษม 82: 51-62.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2544. การประเมินผลภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

แสงเดือน ทวีสิน. 2545. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยแล้ง.

หทัยวรรณ ไชยะกุล. 2544. วรรณกรรมศึกษา. เชียงใหม่: มิ่งเมือง.

อนุমানราชชน, พระยา. 2546. การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: ศยาม.

อััจฉิมา เกิดผล, ม.ล. 2539. กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียนมัธยม. ใน
สองรงค์ ดำเนินสวัสดิ์ (บรรณาธิการ), จะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร, หน้า 127-137
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อััจฉรา ชีวพันธ์. 2547. ภาษาพาสอน เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอมอร จังศิริพรปกรณ์. 2546. การประเมินผลการเรียนรู้. ใน รวมบทความผลการประเมินผล
การเรียนรู้แนวใหม่, หน้า 144-147. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Edward, A.L. 1967, Techniques of Attitude Scale Construction. Bombay: Feffer and Simons Private.

Good, C.V. 1959. Dictionary of Education. New York: Mc Graw-Hill.

Good, C.V. 1973. Dictionary of Education. Edited by Good Carter V. New York: Mc Graw-Hill.

Gagne, R.M. 1970. The Condition of Learning. New York: Holt Rinechart and Winson.

Gagne, R.M. 1984. The Condition of Learning and Theory of Instruction. New York: Holt Rinechart and Winson.

Heaton, J.B. 1990. Classroom Testing. New York: London Group.

McGuire, W.G. 1969. The Handbook of Social Psychology : The Nature of Attitudes and Attitudes Chang. Massachusetta: Ginn and Company.

Sax, G.S. 1980. Principles of Educational and Psychological Measurement and Evaluation. Wadswort, Belmont: CA.

Thurstone, L.L., and Chave, E.J. 1992. The Measurement of Attitude: A Psychological Method and Some Experiments with a Scale for Measuring Attitude Towards the Church. Chicago: The University of Chicago Press.

Triandis, H.C. 1971. Attitude and Attitude Change. New York: John Wiley & Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์
 อาจารย์ประจำภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์จิตต์นิภา ศรีไสย์
 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
3. รองศาสตราจารย์ หม่อมหลวงอัจฉิมา เกิดผล
 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาแบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาชีผล
 อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์จิตต์นิภา ศรีไสย์
 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
3. รองศาสตราจารย์ หม่อมหลวงอัจฉิมา เกิดผล
 อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย
- แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย
เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

1. ข้อใดกล่าว**ไม่ถูกต้อง**เกี่ยวกับผู้แต่งเรื่องพระอภัยมณี
 1. ผู้แต่งแต่งเรื่องนี้เพื่อขายผีปากเลี้ยงชีวิตระหว่างติดคุก
 2. ผู้แต่งได้ชื่อว่า “กวีสี่แผ่นดิน”
 3. ผู้แต่งมีชื่อเสียงมากในสมัยรัชกาลที่ 2
 4. ผู้แต่งมีผลงานที่มีชื่อเสียงหลายเรื่อง เช่น ไกรทอง

(4. ความรู้ ความจำ)
2. “หนักหรือเบาเยาว์อยู่ไม่รู้จัก
เห็นหาดทรายพรายงามเป็นเงินวาง
การกระทำของสินสมุทรสอดคล้องกับข้อใด
 1. โง่เขลา
 2. มีปฏิภาณ
 3. ไร้เดียงสา
 4. ไร้สาระ

(3. การสังเคราะห์)
3. “แม้้นกำลังดั่งข้าจะพาหนี
อสูรมีกำลังดั่งปลาวาฬ
ต้องเติมคำใดในช่องว่างจึงจะถูกต้อง

1. แก้ว	ห้า
2. แปด	สี่
3. เจ็ด	สาม
4. หก	สอง

(3. ความรู้ ความจำ)
4. “จับกระให้โดมากุมภาพาล
กินสำราญรื่นเริงบันเทิงใจ” กลอนบทนี้กล่าวถึงสัตว์กี่ตัว
 1. 2 ตัว
 2. 3 ตัว
 3. 4 ตัว
 4. 5 ตัว

(2. ความเข้าใจ)

5. ผู้ใดที่ยกย่องเรื่องพระอภัยมณีว่า “เป็นหนังสือเรื่องยาว แต่งดีทั้งกลอนทั้งความคิดที่ผูกเรื่อง”

1. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
3. พระองค์เจ้ากิติยากรวรลักษณ์
4. พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช

(2. ความรู้ ความจำ)

6. “นี่จะใคร่สะเดาะเคราะห์เจ้า

เหมือนงอนง้อขอชีวิตแก้ชั้ว

พฤติกรรมที่สอดคล้องกับข้อความที่ขีดเส้นใต้คือข้อใด

1. ให้ไปอยู่ผู้เดียวที่ตีนเขา
2. เห็นหินปิดเปิดประตูหูกวาง
3. อยู่เกาะแก้วพิสดารสำราญใจ
4. ฝ่ายผีเสื้อสมุทรไม่หยุดหย่อน

พอบรรเทาโทษที่อาสัญ

กลัวแต่ขวัญเนตรพี่จะมีท่า”

แล้วอดข้าวอดปลากระยาหาร

นิมิตอย่างนางมนุษย์เสนาหา

กินลูกไม้เผือกมันเป็นพรรณผลา

ครั้นลุยอ่อนอุตสำหรับวายสายกระสินธุ์

(1. ความเข้าใจ)

7. นางผีเสื้อต้องไปสะเดาะเคราะห์เป็นเวลากี่วัน

1. 3 วัน
2. 7 วัน
3. 9 วัน
4. 12 วัน

(1. ความรู้ ความจำ)

8. “สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา

ข้อใดสอดคล้องกับคำประพันธ์ข้างต้น

1. วิชาเหมือนสินค้า อันมีค่าอยู่เมืองไกล
2. อันความรู้เรียนเท่าไรก็ไม่จบ
3. รู้สิ่งใดไม่สู้รู้วิชา
4. อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว

เพลงศาสตราสารพัดหัดชำนาญ”

(3. การสังเคราะห์)

9. ข้อใดไม่มีโหราภาพพจน์

- | | |
|--------------------------------------|-----------------------------|
| 1. ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช | แต่ดวงเนตรแดงดูดังสุริย์ฉาย |
| 2. ทรงกำลังดังพระยาชวาพลาย | มีเขี้ยวคล้ายชนนี้มีศักดา |
| 3. พอบายเบี่ยงเสียงคลื่นดังครื้นครึก | อีกที่กมาข้างศิริศรี |
| 4. ขนงเนตรเกศกร่อนสะอาด | ดังสุรางค์นางนาฏในวังหลวง |
- (3. การวิเคราะห์)

10. “ผู้่ม่าน้ำท่าท่าเหมือนม้าเผ่น

ตะเพียนทองท่องน้ำน้ำตะเพียน

ข้อใดกล่าวถึงกลอนข้างต้นได้ถูกต้อง

1. ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต
2. เป็นบทนารีปราโมทย์ที่กระทบอารมณ์
3. โดดเด่นด้วยการซ้ำคำ
4. เปรียบอารมณ์ผู้อ่านด้วยคำแสดงความรู้สึก

ขึ้นลอยเล่นเลียลัดฉวัดเฉวียน
ดาษเดียวดูเพลินจนเกินมา”

(3. การประเมินค่า)

11. ทะเลที่อยู่ของนางผีเสื้อสมุทรมีชื่อว่าอะไร

1. อโนมาน
2. สีทันดร
3. มหิงษะ
4. แก้วมังกกร

(1. ความรู้ ความจำ)

12. ระหว่างทางจากที่อยู่ของนางผีเสื้อสมุทรไปเกาะแก้วพิสดารมีลำเนาชาติใดเดินทางผ่านมา

1. จีน
2. ชวา
3. มลายู
4. ลังกา

(4. ความรู้ ความจำ)

13. “ทั้งจีนจามพรหมณ์แขกไทยชาว
กลอนบาทนี้กล่าวถึงชนชาติกี่ชนชาติ
1. 6 ชนชาติ
 2. 7 ชนชาติ
 3. 8 ชนชาติ
 4. 9 ชนชาติ
- (3. ความเข้าใจ)
14. คำที่ขีดเส้นใต้ข้อใดแตกต่างจากข้ออื่น
1. จะกล่าวกลับจับความไปตามเรื่อง
 2. พระบิดงศ์ทรงศักดิ์ก็รักใคร่
 3. แม้นแม่เจ้าเขารู้ว่าแรงนัก
 4. สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา
- ถึงบาทเบื้องประมุขพระเชษฐา
ด้วยเนื้อไขมิได้คิดริษยา
กลัวจะลักลอบพาบิดาหนี
เพลงศาสตราสารพัดหัดชำนาญ
- (1. การวิเคราะห์)
15. “สัตว์ในน้ำจำแพ่แกฬี่เสื่อ
ข้อใดใช้โวหารภาพพจน์เช่นเดียวกับกลอนข้างต้น
1. จะโกรธเกรี้ยวเคี้ยวเล่นเป็นฐลี
 2. ไม่เคยเห็นเป็นน่าสนุกสนาน
 3. อสุรีผีเสื่อเหลือจะอด
 4. บรรลุทางกลางชลาลัยน้ำคีน
- เปรียบเหมือนเนื้อเห็นพยัคฆ์ให้ชักหลัง”
ไม่พอที่ชีวันจะบรรลัย
พระกุมารเพลิงจิตพิศวง
แค้นโอรสราวกับไฟไหม้ม้งสา
เห็นทะมึนมาข้างหลังดั่งสะเทือน
- (3. การวิเคราะห์)
16. พระฤๅษีแห่งเกาะแก้วพิสดารมีคุณธรรมประการใดชัดเจนที่สุด
1. เมตตา
 2. กรุณา
 3. มุทิตา
 4. อุเบกขา
- (2. การประเมินค่า)

17. “ไม้คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช
ทรงกำลังดังพระยาชาพลาย
ชื่อใดกล่าวสรุปได้ถูกต้อง
1. ลินสมุท: เจ้าแห่งท้องทะเล
2. ลินสมุท: ผู้สืบทอดพันธุกรรมจากพ่อและแม่
3. ลินสมุท: บุตรผู้นำสงสาร
4. ลินสมุท: เงามชีวิตของนางผีเสื้อ
- (2. การสังเคราะห์)
18. ของสิ่งใดที่ลินสมุทไม่ได้รับจากพระอภัยมณี
1. เจียรบาดคาคองคัก็ทรงเปลื้อง
2. ถำมรงค์ทรงมาค่าบุรี
3. เทียบดำดั้นคั่นหามัจฉาใหญ่
4. สอนให้เจ้าเป่าปี่มีวิชา
- ให้เป็นเครื่องนุ่งห่มโอรสา
พระภูมีถอดผูกให้ลูกยา
พอจับได้ปลาอินทรีขึ้นชีหลัง
เพลงศาสตราสารพัดหัดชำนาญ
- (3. ความรู้ ความจำ)
19. “กับลูกน้อยค่อยพุงจูงเงือกน้ำ
หวนรำลึกตรึกตรองถึงน้องชาย
คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร
1. วิเชียร
2. โมรา
3. ศรีสุวรรณ
4. สุทัศน์
- มาปากถ้าแลเห็นนวลสาย”
พระพุ่มฟายชลนาด้วยอาลัย”
- (3. ความเข้าใจ)
20. “ขนงเนตรเกศกรอ่อนสะอาด
พระเพลนพิศคิดหมายเสียดายดวง
กลอนวรรคแรกกล่าวถึงอวัยวะกี่ย่าง
1. สองอย่าง
2. สามอย่าง
3. สี่อย่าง
4. ห้าอย่าง
- ดังสุวรรณค่านางนาฏในวังหลวง
แต่หน้ากนงนึ่งก็จะหนีไป”
- (3. ความเข้าใจ)

21. ข้อใดใช้คำตรงกันข้าม

1. หนักหรือเบาเบาหรือขุ่นไม่รู้จัก
2. ตะคอกถามตามโมโหที่โกรธา
3. ออกวิ่งเต้นเล่นทรายสบายองค์
4. กับด้วยนางอสุรีนรีมิต

เข้าลองผลักด้วยกำลังก็พังผาง
ไยมิ่งพาผิวพรากมาจากกุ
แล้วโดดลงเล่นมหาศาลาลัย
เป็นคู่ชิดเชยชมสมสมาน

(1. การวิเคราะห์)

22. ข้อใดไม่มีการเคลื่อนไหว

1. ระลอกซัดพลัดเข้าในปากฉลาม
2. เห็นฝูงเงือกเกลือกกลิ้งกลางชล
3. ถึงหุบห้องร้องบอกปิตุเรศ
4. สิ้นสมุทรกุมารชาญฉลาด

ลอดออกตามซีกเห็งอกเสือกสลด
คิดว่าคนมีทางเหมือนอย่างปลา
พระลี้มนตรเหลียวหาทั้งหน้าหลัง
ฟังพระบาทปิตุรงค์ให้สงสัย

(4. การวิเคราะห์)

23. ข้อใดแสดงให้เห็นไหวพริบของตัวละคร

1. จิ้งกล่าวแกลั้งแสร์รังเสเพทุบาย
2. นางผีเสื้อเชื้อถือหรือประณต
3. ระลอกซัดพลัดเข้าปากฉลาม
4. พงศ์กษัตริย์ตรัสชวนสิ้นสมุทร

เจ้าผื่นร้ายนักน้องต้องตำรา
พระทรงยศจงช่วยชูปุ่กุปถัมภ์
ลอดออกตามซีกเห็งอกเสือกสลด
สอนให้บุตรขอสมอ้อชมาลัย

(1. การประเมินค่า)

24. ผู้ใดประพจน์ได้สอดคล้องกับกลอนต่อไปนี้

“จะไปลอยคอยองค์ทรงสวัสดิ์
แล้วออกจากวงวังไม่รั้งรอ

1. ซอลดามีสติเสมอเมื่อทำข้อสอบ
2. กววิกมีจิตใจอ่อนโยนต่อสัตว์เลี้ยง
3. เมลานีรักษาคำสัตย์ในทุกเรื่อง
4. ปองลักษณะเสียสละเพื่อส่วนรวม

ให้สมนัตซึ่งสัญญาเธอมาหนอ
ค้อยเคลื่อนคลายว้ายคลอกันไคลคลา”

(3. การนำไปใช้)

25. ข้อใดไม่มีคำศัพท์ที่แปลว่าน้ำ

- | | |
|------------------------------|---------------------------|
| 1. แม่นประสงศ์สิ่งใดในนที | ที่สิ่งมีจะเอามาสารพัน |
| 2. จับกระให้โลมากุมภาพาล | กินสำราญรื่นเริงบันเทิงใจ |
| 3. อย่าเกรงภัยในชลที่วนวัง | ขึ้นนั่งยังบ่าข้าจะพาไป |
| 4. กลางคงคาปลาร้ายก็หลายพรรณ | จะป้องกันภัยพาลประการใด |
- (2. ความเข้าใจ)

26. ข้อใดเป็นสาเหตุที่เงือก “รู้ภาษามนุษย์แนในใจ”

- | | |
|--------------------------------|------------------------------|
| 1. ท่านเจนทางกลางทะเลคะเนใจ | ทำอย่างไรจึงจะพันทนมрман |
| 2. เหมือนพวกห้องของข้ารู้พาที่ | ด้วยเดิมที่ปู่ย่าเป็นมานุษย์ |
| 3. ฝ่ายเงิกน้านอนกลิ้งนิ่งสดับ | กิตติศัพท์สองแจ้งแกลงไซ |
| 4. จึงชวนลูกสาวนั้นกับภรรยา | คลานขึ้นมาชายฝั่งแล้วบังคม |
- (2. การวิเคราะห์)

27. ข้อใดแสดงอารมณ์โกรธชัดเจนที่สุด

- | | |
|----------------------------------|------------------------------|
| 1. เออกระนั้นมันจึงทบตลบมา | ให้บิดาเลยไปเสียไกลตัว |
| 2. มาถึงนี่ชี้โน่นเฝ้าองกันไป | แกล้งจะให้ห่างผิวไม่กลัวกู |
| 3. เหตุไฉนไปนั่งกำบังตัว | เชิญทูนหัวเยี่ยมหน้ามาหาห้อง |
| 4. แล้วชี้หน้าด่าอึ่งหิงนางเงือก | ทำชบเสือกสอพลอฮึดอแหล |
- (4. การประเมินค่า)

28. การพูดในข้อนี้จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายมากที่สุด

- | | |
|------------------------------------|---------------------------------|
| 1. เราตรองตริกนี้ก็จะหนีนางผีเสื้อ | แต่ได้เห็นอไม่รู้แห่งตำแหน่งไหน |
| 2. อย่าแข็งนักรักตัวกลัวบิดร | แม้ไม่นอนอนมารดาจะมาตี |
| 3. จะไปไหนไม่พ้นผีเสื้อน้ำ | วิบากกรรมก็จะสู้อยู่เป็นผี |
| 4. พระผ่านเกล้าเจ้าฟ้าในธาตรี | ข้าขอชีวิตไว้อย่าให้ตาย |
- (3. การนำไปใช้)

29. “พวกเรือแตกแยกฝรั่งแลอังกฤษ
ด้วยโยคีมีมนตรีดลวิชา
อาชีพีได้ในปัจจุบันที่ใกล้เคียงกับคำประพันธ์ข้างตน
1. นักสังคมนาเคราะห์
 2. ประชาสัมพันธ์
 3. ตำรวจ
 4. ครู
- (4. การสังเคราะห์)
30. ข้อใดสะท้อนความเชื่อ
1. ฝ่ายผีเสื้อเมื่อลูกลอบลงน้ำ
 2. จึงก้มกราบบาทบงสุ์พระทรงศักดิ์
 3. คิดถึงวงศ์พงศาคุณาญาติ
 4. เป็นร้อยคนปรนนิบัติอยู่เข้าคำ
- พอจวนคำคิดว่าวังขึ้นสิงขร
แล้วนางยักษ์เล่าตามเนื้อความฝัน
จึงสามารถมานี้ไม่หนีหาย
บ้างนวดพื้นปรนนิบัตินั่งพัคดี
- (2. การประเมินค่า)
31. ข้อใดใช้อุปลักษณ์โวหาร
1. เจ้าแปลกหรือคือนี้แลมารดร
 2. นางเงือกน้ำบอกสำคัญว่านั่นแล้ว
 3. จะโกรธเกรี้ยวเคี้ยวเล่นเป็นธุลี
 4. ด้วยแม่กลับอุปลักษณ์เป็นยักษ์ร้าย
- เมื่อนั่งนอนอยู่ในถ้ำไม่จำแลง
คือเกาะแก้วพิสดารเป็นชานเขา
ไม่พอที่ชีวิตันจะบรรลัย
ก็พุ่มพวยชลนาโคกาลัย
- (3. การวิเคราะห์)
32. ข้อใดใช้โวหารภาพพจน์ประเภท “สัทพจน์”
1. กำลังสาวคราวดวนด้วยจวนจน
 2. เรียกลูกสาวคราวนี้พ่อจะมรณา
 3. ฝ่ายโยคีมียศพจนารถ
 4. แล้วชี้หน้าด่าอึ่งหึ่งนางเงือก
- ออกกลางชลโบกหางผางผางไป
เจ้าช่วยพาภูวไนยไปให้พ้น
ให้โอวาทนางยักษ์ไม่หักหาญ
ทำซบเสือกสอพลอติดต่อแหล
- (1. การวิเคราะห์)

33. “นางผีเสื้อเหือโกรทโหดทะลิ่ง

ข้อใดไม่มีคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนคำที่ขีดเส้นใต้

1. เหล่าละเมาะเกาะขวางหนทางยักษ์
2. ฝ่ายผีเสื้อเมื่อลูกกลอบลงน้ำ
3. แต่ทางไกลไม่น้อยถึงร้อยโยชน์
4. ลงกลิ้งเกลือกเสือกกายร้องไห้ไร

34. “แม้จะไปได้ก็จะพาแก้วตาไป

คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

1. เชื้อชาติ
2. เผ่าพันธุ์
3. ศาสนา
4. ชนชั้น

35. ข้อใดสะท้อนภาพสังคมในยุคสมัยของกวี

1. ช่างเนโกโยคีหนีเขาใช้
2. ซึ่งรักลูกลูกก็รักอยู่ว่ารัก
3. เห็นหาดทรายพรายงามเป็นเงินวาง
4. สิ้นสมุทรมหุดอยู่ดูนางยักษ์

36. ข้อใดควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้จิตใจสงบ

1. อย่าครวญคิดติดตามด้วยความโกรธ
2. แม้มารดาตามตามจะห้ามไว้
3. พระโยคีมีญาณว่าหลานรัก
4. จงยับยั้งฟังคำรูปราพัน

โตตั้งหนึ่งยุคุณธรรขุนโศล”

ภูเขากักหินหลุดหลุ่ดสลาย
พอจวนคำคิดว่าวังขึ้นสิงขร
ล้วนเขาไซดคีร์รัตนขันเนื่อง
เสียงไฮไฮดังก้องห้องคูหา

(4. ความเข้าใจ)

แต่จนใจเสียด้วยนางต่างตระกุล”

(2. ความเข้าใจ)

ไม่อยู่ในศีลสัตย์มาตดรอน
มิใช่จักลิมคุณกรุณา
ทะเลกว้างขวางขवाल้วนป่าดง
เห็นผิดพัคตร์มารดาน่าสงสัย

(1. การประเมินค่า)

จะเป็นโทษกับสี่กาเมื่ออาสัตถ
พระรีบไปก่อนข้าอย่าปรารมภ์
จงสำนักอยู่ให้สมอารมณ์หมาย
ไปสวรรคินฤพานสำราญใจ

(1. การนำไปใช้)

37. “ช่าง**เอก**โยคีเห็นเขาใช้ **ไม่อยู่ในศีลสัตย์มาตดรอน**
คำศัพท์ที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
1. จิตใจชั่วร้าย
 2. ผิดศีล
 3. ฉลาดแกมโกง
 4. ช่างวางแผน
- (3. ความเข้าใจ)
38. ข้อใด**ไม่มี**คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนสถาน
1. แลลิลิบหลังศาลาราย
 2. มีเสาสงฆ์ลงปลายปลิวระยับ
 3. โฉนแน่กฏิมุงกระเบื้องเหลืองสลับ
 4. แล้วกลับตามข้างทางท่องสินธุ
- (4. ความเข้าใจ)
39. “ท่าน**เจน**ทางกลางทะเลคะเนใจ **ทำกระไรจึงจะพ้นทนมาน**
คำที่ขีดเส้นใต้ต้องอาศัยสำนวนใดสนับสนุนเป็นสำคัญ
1. หูเข้าพรรษา
 2. อาบน้ำร้อนมาก่อน
 3. น้ำขุนไว้ใน น้ำใสไว้นอก
 4. ช้ำๆได้พริ้งเลมงาม
- (2. การสังเคราะห์)
40. “เดี๋ยวนี้องค์พระอภัยอยู่ไหนเล่า **ไม่บอกเราหรือกระไรทำ**ไขหู****
สำนวนที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
1. ไม่เอาใจใส่
 2. ทำเป็นไม่ได้ยิน
 3. ดื้อดึง
 4. โต้ตอบอย่างเผ็ดร้อน
- (2. ความเข้าใจ)

41. เพราะเหตุใดสัตว์น้ำทั้งหลายจึงกลัวสิ้นสมุทร

1. ด้วยกลิ่นอายคล้ายท่านผู้มารดา
2. ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช
3. ทรงกำลังดังพระยาชาพลาย
4. ยิ่งถูกน้ำกำลังยิ่งเกรียงไกร

เมื่อจับข้าข้าจึงอ่อนหยืนกำลัง
แต่ดวงเนตรแดงดุตั้งสุริย์ฉาย
มีเขี้ยวคล้ายชนนี้มีศักดา
เที่ยวเลียขวิดขี่ปลาในสาชล

(1. การวิเคราะห์)

42. ข้อใดโดดเด่นด้วยจินตภาพด้านภาพและเสียง

1. ยักษ์กระโจมโถมทับแทบอัจน
2. ฦากอยู่คู่ฦากไม่จากคู่
3. เข้าหาดทรายชายตื้นขึ้นบนเตียน
4. จนแจ่มแจ้งสุริโยโณทัย

พอเห็นคนอยู่ที่หาดवादครึ้น
ขึ้นฟ่องฟูฟ่องละของฝน
เที่ยววิ่งเวียนวนรอบขอบศิรี
เห็นเงือกใหญ่ยายต่ายล้านัก

(1. การประเมินค่า)

43. ข้อใดไม่ใช่ศิลปะการประพันธ์แบบซ้ำคำ

1. แลเขม้นเห็นไกลไวไวแวว
2. แลลิบลิบหลังคาศาลาราย
3. แล้วกราบกรานโยคีมีกำลัง
4. เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา

อยู่โน่นแล้วลุยตามโครมครามไป
มีเสาสงส์ธงปลายปลิวระยับ
แขกฝรั่งพร้อมพร้อมล้อมพุดจา
ค้อยเคลื่อนคลาดคล้ายคล้ายในสายชล

(3. การวิเคราะห์)

44. ข้อใดไม่มีสัมผัสพยัญชนะ

1. ฝ่ายเงือกน้ำสำหรับทะเลลึก
2. ไม่วายนี้ถึงองค์พระทรงโฉม
3. พอแจ่มแจ้งแสงทองผ่องโพยม
4. ปลอบประโลมลูกเมียเข้าเคลียดลอ

(2. การวิเคราะห์)

45. เหตุการณ์ในข้อใดไม่แสดงการใช้ปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหา

1. พระฟังคำสำราญสำเร็จคิด
2. แก่ล้มหลบหนีวันไปต้นทาง
3. กระโดดโครมโถมว่ายสายสมุทร
4. ข้าเห็นอย่างนางมารจะนานมา

จึงว่าผิดสายสมรหาสอนไม่
หมายให้ห่างพระบิดาได้คลาไคล
อุตุตุดำตันเที่ยวค้นหา
จะอาสาเกลี้ยทวายเสียให้ดี

(3. การนำไปใช้)

46. “ทำปิ่นเจ้อเยอหยิ่งมาชิงฉั่ว
พลางเข่นเขี้ยวเคี้ยวกรามคำรามร้อง
การกระทำของนางผีเสื้อสอดคล้องกับสำนวนข้อใด
- ระวังตัวมิ่งให้ดีอีจของหลง
เสียงก็กก้องไกลาถูกตาโหลง”
1. เสียทองเท่าหัวไม่ยอมเสียตัวให้ใคร
 2. ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ
 3. ชี้อ้างจับตักแตน
 4. ตักน้ำรดหัวตอ
- (1. การสังเคราะห์)
47. การอ้างเหตุผลของพระอภัยมณีข้อใดมีน้ำหนักน้อยที่สุด
1. แมผีเสื้อเมื่อไม่เห็นในใจเลย
 2. คิดถึงน้องสองชนกที่ปกเกล้า
 3. ด้วยพลัดพรากจากมาเป็นช้านาน
 4. พี่มनुษย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์
- พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้รำคาญ
จะสร้อยเศรำไศกาน่าสงสาร
ไม่แจ้งการอวยว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
- (1. การนำไปใช้)
48. ข้อใดแสดงอารมณ์ต่างจากข้ออื่น
1. จงยับยั้งฟังคำรูปำพัน
 2. อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตพิชฐฐาน
 3. ทั้งนี้เพราะเคราะห์กรรมทำให้วุ่น
 4. เขาว่ากันผิวเมียแม่กับลูก
- ไปสวรรค์นฤพานสำราญใจ
หมายวิมานเมืองแมนแดนสวรรค์
จึงสิ้นบุญวาสนาสีกาเอ๋ย
ยื่นจุมูกเข้ามาบ้างช่วยสั่งสอน
- (4. การวิเคราะห์)
49. ข้อใดแสดงแนวคิดทางพระพุทธศาสนา
1. จงตัดบ่วงห่วงใยอาลัยลาน
 2. พระโยคีมีญาณว่าหลานรัก
 3. พระหน่ออ่อนค้อยเรียงเคียงค่านับ
 4. ฝ่ายโยคีมีศพจนารถ
- อย่าปองผลาญลูกตัวของตัวเลย
จงสำนักอยู่ให้สมอารมณ์หมาย
หมายประทับที่เสาหงส์ตรงเข้ามา
ให้โอวาทนางยักษ์ไม่หักหาญ
- (1. การวิเคราะห์)

50. “นางเงือกน้อยสร้อยเศร่าเข้ามาผลัด
กำลังสาวคราวด่วนด้วยจวนจน
การกระทำของลูกสาวเงือกสะท้อนคุณธรรมข้อใด
1. หิริ
 2. ขันติ
 3. กตัญญู
 4. อุตถจริยา
- (3. การประเมินค่า)
51. ข้อใดเป็นคำปลอบใจที่เหมาะสมที่สุดเมื่อผิดหวังจากความรัก
1. ทั้งนี้เพราะเคราะห์กรรมทำให้วุ่น
 2. อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตพิษฐาน
 3. มีขออยู่สู้ตายวายชีวิต
 4. เห็นมิได้ไปอยู่เป็นคู่เซย
- จึงสิ้นบุญวาสนาสีกาเอ๋ย
หมายวิมานเมืองแมนแดนสวรรค์
ไม่เห็นจิตน้องรักจะตักษัย
ด้วยสองเคยปลุกเลี้ยงกันเพียงนั้น
- (4. การนำไปใช้)
52. ข้อใดเป็นสาเหตุของ “ให้ห่วงหลังกังวลด้วยชนนี้
1. ความรักพ่อยิ่งกว่าแม่มาแต่ไร
 2. แต่จากอกหกรวันแล้วขวัญตา
 3. ลินสมุทรสุดแสนสงสารแม่
 4. จะไปไหนไม่ห้ามจะตามส่ง
- เจ้าโคก็กราบก้มบังคมคัล”
ด้วยมิได้ขู่เชิญเช่นมารดา
ขอมารดาอุ้มหน้อยเกิดกลอยใจ
ด้วยรู้แน่ว่าบิดาจะพาหนี
ไหนทรงฤทธิ์พิตรุงค์เล่าลูกเอ๋ย
- (3. การวิเคราะห์)
53. ข้อใดแสดงความรักของลูกที่มีต่อแม่ชัดเจนที่สุด
1. ด้วยพระองค์ชนนี้เป็นผีเสื้อ
 2. ลูกจะค่อยลอยตามแต่ห่างห่าง
 3. ถึงตัวไปใจลูกยังผูกคิด
 4. ลูกขอลาฝ่าธุลีสักปีเดียว
- อันชาติเชื้ออยู่ถ้ำล้าละหาน
อยู่ต้นทางจะได้พบประสบสม
พอลดปลิดเรื่องธุระจะมาหา
ไปท่องเที่ยวหาประเทศเขตนคร
- (3. การประเมินค่า)

54. พฤติกรรมของนางผีเสื้อสมุทรข้อใดโหดร้ายที่สุด

1. ไม่เห็นผิดว่าไปได้แต่ปลา
2. จะจับไว้ให้พาไปหาพ่อ
3. ลุยทะเลโครมครามตามออกไป
4. พลงเช่นเขี้ยวเคี้ยวกรามคำรามร้อง

ควักลูกตาสูบเลือดด้วยเดียดดาล
แล้วหักคอเสียให้ตายเมื่อภายหลัง
สมุทรไทแทบจะล่มถล่มทลาย
เสียงก็ก้องไกลลูกตาโพลง

(2. การประเมินค่า)

55. “เห็นละเมาะเกาะใหญ่ที่ไหนกว้าง

เราหนีนางมาได้ก็ไกลครัน

การกระทำของพระอภัยมณีตรงกับข้อใด

1. เมตตา
2. ประมาท
3. รอบคอบ
4. อุเบกขา

หยุดเสียบ้างให้สบายจึงผายผัน
ต่อกลางวันจึงค่อยไปให้สำราญ”

(2. การวิเคราะห์)

56. พระโยคีปราบนางผีเสื้อในชั้นสุดท้ายด้วยวิธีใด

1. ให้โอวาท
2. ตวาดด้วยเวทมนตร์
3. ใช้ปืนอาคม
4. ใช้ทรายเสก

(4. ความรู้ ความจำ)

57. ข้อใดเป็นมารยาทอันพึงปฏิบัติ

1. อสุรีผีเสื้อจึงซักถาม
2. พงศ์กษัตริย์ตรัสชวนสินสมุทร
3. พระอภัยใจอ่อนถนอมสะอื่น
4. ลูกจะค่อยลอยตามแต่ห่างห่าง

มิ่งอยู่ตามเขตแขวงทุกแห่งหน
สอนให้บุตรขอสมาธิสมาสัย
อุตสาห์ฝันพักตร์ว่านิจจาเอ๋ย
อยู่ต้นทางจะได้พบประสพสม

(1. การนำไปใช้)

58. หากนักเรียนเป็นผู้มี “ปิยวาจา” นักเรียนควรงดเว้นการพูดในข้อใด

- | | |
|---------------------------------|----------------------------|
| 1. ขอลาแก้วแววตาไปธานี | อย่าราชาขุนซ่องให้หมองมัว |
| 2. มาถึงนี่ชี้โน่นเฝ้ากันไป | แก้งจะให้ห่างผิวไม่กลัว |
| 3. ผีเสื้อน้ำข้าวอนด้วยอ่อนหวาน | ไม่โปรดปรานอนุกุลเลยทูนหัว |
| 4. นางผีเสื้อเชื้อถือหรือประณต | พระทรงยศจงช่วยชุบอุปถัมภ์ |
- (2. การนำไปใช้)

59. ความในข้อใดสนับสนุนแนวคิด “สินสมุทรผู้ยึดติดกับร่างทรงของแม่”

- | | |
|------------------------------------|-----------------------------|
| 1. สินสมุทรหยุดอยู่ดูนางยักษ์ | เห็นผิดพักตร์มารดาหน้าสงสัย |
| 2. สินสมุทรผลุดอกนอกกรักแค้น | แล้วล่อแม่ตบหัตถ์ตีตผางผาง |
| 3. อย่างกริ้วโกรธโปรดปรานเกิดมารดา | ไปไสยาอยู่ในถ้ำให้สำราญ |
| 4. ถ้าเป็นแม่กระนั้นจงกรุณา | อย่าตามมามุ่งหมายให้วายปราณ |
- (1. การสังเคราะห์)

60. แนวคิดใดไม่ปรากฏในเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีเห็นนางผีเสื้อ

1. ความรัก
2. ความโลภ
3. ความโกรธ
4. ความหลง

(2. การสังเคราะห์)

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เรื่อง บทพากย์เอราวัณ

1. ผู้แต่งบทพากย์เอราวัณคือใคร

1. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
2. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
3. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
4. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

(2. ความรู้ความจำ)

2. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

1. ในสมัยอยุธยา มักนำเรื่องรามเกียรติ์มาเล่นเป็นหนังใหญ่และโขน
2. ลักษณะคำประพันธ์ของบทพากย์เอราวัณ คือ กาพย์ฉบัง ๑๖
3. ช้างเอราวัณปรากฏในวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงด้วย
4. สมัยโบราณเรียกบทพากย์ว่า คำพากย์

(1. ความรู้ความจำ)

3. ข้อใดผิด

1. ชื่อเดิมของอินทรีชิต คือ รณพัทตร์
2. อินทรีชิตเป็นโอรสของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ
3. อินทรีชิตได้รับพรจากพระอิศวร พระนารายณ์ และ พระพรหม
4. อินทรีชิต มีความหมายว่า ผู้ได้มีพลังเทียบเท่าพระอินทร์

(4. ความรู้ความจำ)

4. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของช้างเอราวัณ

- | | | |
|--------------------------|------------------|-----------------------|
| 1. สามสิบสามเศียรโสภา | เศียรหนึ่งเจ็ดงา | ดั่งเพชรรัตนรูจี |
| 2. นางหนึ่งย่อมมีบริวาร | อีกเจ็ดเขาวมาลย์ | ล้วนรูปนิรมิตมารยา |
| 3. มยุรฉัตรชุมสายพรายศรี | พัดโบกพัชนี | กบี่ระบายโบกลม |
| 4. มีวิมานแก้วงามบวร | ทุกเกศกัญชกร | ดั่งเวไชยันต์อมรินทร์ |

(3. ความเข้าใจ)

5. “อินทรีทิต**บิดเบือน**กายิน เหมือนองค์อมรินทร์ ทรงคชเอราวัณ” คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร

1. เคลื่อนไหว
2. เดินทาง
3. แปลงกาย
4. เจริญเติบโต

(3. ความเข้าใจ)

6. “ช้างนิรมิตฤทธิ์แรงแข็งขัน **เผือกผ่องผิวพรรณ** สีสังข์สะอาดโอฬาร” ส่วนที่ขีดเส้นใต้มีลักษณะเด่นเชิงวรรณศิลป์อย่างไร

1. สัมผัสสระ
2. สัมผัสพยัญชนะ
3. ซ้ำคำ
4. เล่นคำ

(3. ความเข้าใจ)

7. “สามสิบสามเศียรโสภา **เศียรหนึ่งเจ็ดงา** คำประพันธ์ข้างต้นใช้โวหารภาพพจน์ชนิดใด

1. อุปมา
2. อุปลักษณ์
3. อธิพจน์
4. บุคคลวัต

(2. การวิเคราะห์)

ดั่งเพชรรัตนรูจี”

8. “งานหนึ่งเจ็ดใบกษรณี **สระหนึ่งย่อมมี** คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร

1. หญ้า
2. จอก
3. บัว
4. แหน

(1. การวิเคราะห์)

เจ็ดกออุบลบันดาล”

(3. ความเข้าใจ)

9. ข้อใดแสดงความเคลื่อนไหว

- | | | |
|-------------------------|----------------|----------------------|
| 1. กลิบหนึ่งมีเทพธิดา | เจ็ดองค์โสภา | แน่น้อยลำพานงคราญ |
| 2. นางหนึ่งยอมมีบริวาร | อีกเจ็ดบริวาร | ล้วนรูปนิรมิตมารยา |
| 3. จั้บระบำรำร่ายส่ายหา | ข้าเลื่องหางตา | ทำที่ดังเทพอัปสร |
| 4. มีวิมานแก้วงามบวร | ทุกเทศกฤษร | ดังเวไซยันต์อมรินทร์ |

(3. การวิเคราะห์)

10. “ล้วนถืออาวุธเกรียงไกร ไทมรศรชัย พระขรรค์คทาถ้วนตน”

คำประพันธ์ข้างต้นกล่าวถึงอาวุธกี่ชนิด

1. 3 ชนิด
2. 4 ชนิด
3. 5 ชนิด
4. 6 ชนิด

(2. ความเข้าใจ)

11. ข้อใดไม่มีการใช้คำโวพจน์

- | | | |
|----------------------|------------------|----------------------|
| 1. ลมหนาววลกลิ่นมาลา | เฟื่องฟุ้งวงา | นิवासแถวแนวดวง |
| 2. บรรดาโยธาจตุรงค์ | เปลี่ยนแปลงกายคง | เป็นเทพไทเทวัญ |
| 3. โลหันสารถิขุนमार | เป็นเทพบุตรความญ | ขับทำยที่นั้งข้างทรง |
| 4. ลอยฟ้ามาในเวहन | รีบเร่งรีพล | มาถึงสมรภูมิชัย |

(3. การวิเคราะห์)

12. “ปักขาศีต้นตาขันชาน หาคู่เคียงประสาน

คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายว่าอย่างไร

1. นก
2. ไก่
3. ครุฑ
4. เหยี่ยว

(1. ความเข้าใจ)

13. “เมื่อนั้นจึง**พระจักรี** พอพระสุริย์ศรี อรุณเรืองเมฆา”

คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร

1. อินทรชิต
2. ทศกัณฐ์
3. พระราม
4. พระลักษมณ์

(3. ความเข้าใจ)

14. ข้อใดแสดงจินตภาพด้านแสง

- | | | |
|---------------------------------|------------------|----------------------|
| 1. เมื่อนั้นจึง พระจักรี | พอพระสุริย์ศรี | อรุณเรืองเมฆา |
| 2. ตาข่ายเพชรรัตน์ร้อยกรอง | ผ้าทิพย์ปกตระพอง | ห้อยพู่ทุกหูคชสาร |
| 3. ช้างนิรมิตฤทธิ์แรงแข็งขัน | เผือกฝ่องผิวพรรณ | สีสังข์สะอาดโอฬาร |
| 4. กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมาลัย | ดอกหนึ่งแบ่งบาน | มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา |

(1. การวิเคราะห์)

15. ข้อใด**ไม่ปรากฏ**จินตภาพด้านเสียง

- | | | |
|--------------------------------|-------------------|--------------------|
| 1. ดูเหว่าเร้าเร่งพระสุริย์ศรี | โกชันปึกตี | กู่ก้องในท้องดงดาน |
| 2. ปักขาศึ้นตาขันขา | หาคู่เคียงประสาน | สำเนียงเสนาะในไพร |
| 3. เสียงพลโห่ร้องเอาชัย | เลื่อนลั่นสนั่นใน | พิภพเพียงทำลาย |
| 4. ลมหวนอวลกลิ่นมาลา | เฟื่องฟุ้งวนา | นิवासแถวแนวดง |

(4. การวิเคราะห์)

16. “บรรดาโยธา**จัตุรงค์** เปลี่ยนแปลงกายคง เป็นเทพไทเทวัญ”

คำที่ขีดเส้นใต้มีองค์ประกอบใดบ้าง

- | | | | |
|-----------|--------|------------|------------|
| 1. พลม้า | พลรถ | พลมาร | พลกบี่ |
| 2. พลช้าง | พลม้า | พลรถ | พลเดินเท้า |
| 3. พลรถ | พลช้าง | พลเดินเท้า | พลกบี่ |
| 4. พลมาร | พลรถ | พลม้า | พลช้าง |

(2. ความเข้าใจ)

17. คำศัพท์ในข้อใดไม่ใช่อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับช้าง

1. ซองหาง
2. เวโซยันต์
3. กระวิน
4. ชน้ก

(2. ความเข้าใจ)

18. ข้อใดไม่ใช่เข้าพวก

1. เทพารักษ์
2. วิทยากร
3. อินทรีชิต
4. คนธรรพ์

(3. การวิเคราะห์)

19. ข้อใดกล่าวบรรยายธรรมชาติในตอนเช้า

- | | | |
|-----------------------------|--------------------|----------------------|
| 1. ฝูงหมู่หมู่คณาเหมหงส์ | ร้อนราถาลง | แทรกใช้ในสร้อยสุมาลี |
| 2. ลอยฟ้ามาในเวหน | รีบเร่งรีพล | มาถึงสมรภูมิชัย |
| 3. อวยชัยถวายทิพมาลา | บัดนี้เธอมา | เห็นวิปริตดูจงน |
| 4. สัตว์ภักดิ์บรรพตทั้งหลาย | อ่อนเอียงเพียงปลาย | ประนอมประนมชมชัย |

(1. ความเข้าใจ)

20. ข้อใดไม่ใช่ผลจากอนุภาพแห่งกองทัพพระราม

- | | | |
|---------------------------|-------------------|--------------------|
| 1. ลอยฟ้ามาในเวหน | รีบเร่งรีพล | มาถึงสมรภูมิชัย |
| 2. ลูกครุฑพลัดตกฉิมพลี | หัสตินอินทรี | คาบข้างก็วางไอยรา |
| 3. อากาศบดบังพระสุริย์ศรี | เทวัญจันทร์ | ทุกชั้นอำนาจอวยชัย |
| 4. เสียงพลโห่ร้องเออชัย | เลื่อนลั่นสนั่นใน | พิภพเพียงทำลาย |

(1. ความเข้าใจ)

21. ตัวละครข้อใดที่แสดงให้เห็นว่ามีสติ

1. อินทรีชิต
2. สุครีพ
3. พระลักษมณ์
4. พระราม

(1. การวิเคราะห์)

22. พระลักษณะต้องเพื่องพลาแกเข้าศึกด้วยสาเหตุใด

1. โลกะ
2. โทสะ
3. โมหะ
4. ทมะ

(3. การสังเคราะห์)

23. ข้อใดไม่ได้กล่าวถึงสัตว์

- | | | |
|-------------------------|--------------|------------------------|
| 1. พสุธาอากาศหवादโหว | เนื่อนกตกใจ | ชุกซ่อนประหวั้นขวัญหนี |
| 2. ลูกครุฑพลัดตกchimพลี | หัสดินอินทรี | คาบข้างก็วางไอยรา |
| 3. วานรสำแดงเดชา | หักถอนพฤษภา | ถือต่างอาวุธยุทธยง |
| 4. ไม้ให้ตั้งขยงกลางดง | แหลกผู้ล้มลง | ละเอียดด้วยฤทธิโยธี |

(4. การวิเคราะห์)

24. ข้อใดใช้โวหารภาพพจน์

- | | | |
|--------------------------|--------------------|----------------------|
| 1. เสด็จทรงรถแก้วโกสัย | ไพโรจน์รัฐจี | จะแข่งซึ่งแสงสุริยไส |
| 2. มยุรฉัตรชุมสายพรายศรี | พัดโบกพัชนี | กบี่ระบายโบกกลม |
| 3. สัตภัณฑ์บรรพตทั้งหลาย | อ่อนเอียงเพียงปลาย | ประนอมประนอมชมชัย |
| 4. มาตลีสารถีเทวัญ | กรกมพระขรรค์ | กระทบกระทั่งธรณี |

(3. การวิเคราะห์)

25. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดไม่ใช่ตัวละครเดียวกัน

- | | | |
|---|------------------------------|--------------------|
| 1. เมื่อนั้นจึง <u>พระเจ้าจักรี</u> | พอพระสุริยศรี | อรุณเรืองเมฆา |
| 2. จับฟ้าอากาศแลเหลืออง | <u>ธิปดินทร์</u> เรอบรรเทือง | บรรรมพื้นจากไสยา |
| 3. ให้องค์อนุชาน <u>นารายณ์</u> | เคลิบเคลิ้มวรกาย | จะแผลงซึ่งศัตรศรพล |
| 4. <u>พระเจ้าผู้เรืองฤทธิแรงแข็งขัน</u> | คอยดูสำคัญ | อย่าไว้พระทัยไพร |

(4. การวิเคราะห์)

26. ข้อใดแสดงวัฒนธรรมไทย

- | | | |
|--------------------------|-----------------|--------------------|
| 1. อากาศบดบังพระสุริยศรี | เทวัญจันทร์ | ทุกชั้นอำนาจอวยชัย |
| 2. บ้างเปิดแกลแก้วแววไว | โปรยทิพมาลัย | ซ้องสาธุการบูชา |
| 3. เร่งพลโยธาพานรินทร์ | เร่งรัดหัสติน | วานรให้เร่งรีบมา |
| 4. เทียมสินธพอาชาไนย | เร่งร้องถวายชัย | ชั้นนุระเห็ดฤทธิรช |

(2. การวิเคราะห์)

27. “ทรงเครื่องศัตราแย่งยล ฤาจะกลับเป็นกล ไปเข้าด้วยราพณ์อาธรรม”
คำที่ขีดเส้นใต้มีความหมายตรงกับข้อใด

1. พญามาร
2. ยักษ์
3. พระนารายณ์
4. พระพรหม

(2. ความเข้าใจ)

28. ข้อใดใช้โวหารภาพพจน์แบบอภิปจน์

- | | | |
|---------------------------------|-------------------|---------------------|
| 1. เสียงพลโห่ร้องเอาชัย | เลื่อนลั่นสนั่นใน | พิภพเพียงท่าลาย |
| 2. วานรล่าแดงเดชา | หักถอนพฤษษา | ถือต่างอาวุธยุทธยง |
| 3. เดือนดาวดับเศร้าแสงใส | สร้างแสงอโณทัย | ก็ผ่านพยับรองเรื่อง |
| 4. ดูเหวว่าเร้าเร่งพระสุริย์ศรี | ไก่อ้นปีกตี | กู่ก้องในท้องดงดาน |

(1. การวิเคราะห์)

29. คำที่ขีดเส้นใต้ข้อใดแตกต่างจากข้ออื่น

- | | | |
|------------------------------------|--------------------|-----------------------|
| 1. อิง <u>อินท</u> ภริตีระงม | แตรสังข์เสียงประสม | ประสานเสนาะในไพร |
| 2. เหตุไฉน <u>สนห</u> สนันสนัดจิดล | สมรภูมิไพรสณฑ์ | เธอมาด้วยกลอันใด |
| 3. มาตลีสาร <u>ถิ</u> เทวัญ | กรกัมพระขรรค์ | ชั้บรมมากกลางจัตุรงค์ |
| 4. เร่งพลโยธา <u>พาน</u> วินนทร์ | เร่งรัดหัสติน | วานรให้เร่งรีบมา |

(4. การวิเคราะห์)

30. ข้อใดสอดคล้องกับคำพูดของตัวละครที่ว่า “บัดนี้เธอมา เห็นวิปริตคุณน”

1. เสียดด้วยหมู่มเหว
2. ทรงเครื่องศัตราแย่งยล
3. พสุธาอากาศหวาดไหว
4. ลูกครุฑพลัดตกฉิมพลี

(2. การวิเคราะห์)

31. ข้อใดเป็นการเตือนสติ

- | | | |
|------------------------------------|-----------------|--------------------|
| 1. เหตุไฉน <u>สนห</u> สนันสนัดจิดล | สมรภูมิไพรสณฑ์ | เธอมาด้วยกลอันใด |
| 2. เมื่อนั้น <u>อินท</u> รชิตยักษี | ตรัสสั่งเสนี | ให้จ้บระบ้ารำถวาย |
| 3. พระผู้เรื่องฤทธิแรงแข็งขัน | คอยดูสำคัญ | อย่าไว้พระทัยไพร |
| 4. เมื่อนั้น <u>พระศรี</u> อนุชา | เอื้อนอรรถวัจนา | ตรัสถามสุครีพขุนพล |

(3. การวิเคราะห์)

32. ตัวละครตัวใดแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีความรักมากที่สุดในที่สุด

1. พระราม
2. พระลักษมณ์
3. สุครีพ
4. อินทรชิต

(3. การประเมินค่า)

33. “ให้ห้องค้อนุชานารายณ์ เคลิบเคลิ้มวรกาย

จะแผลงซึ่งศัตรุศรพล”

ข้อใดสอดคล้องกับคำที่ขีดเส้นใต้

1. พรหมศาสตร์อันเรืองเดชา
2. บ้างเปิดแกลแก้วแววไว
3. โลทันสารถิขุนमार
4. ชักกรรที่เรื่อยเฉื่อยมา

(1. การวิเคราะห์)

34. “อากาศก้องไกลาหล โลกสิ้นอิงอล

อำนาจสะท้อนภรณ์”

บทประพันธ์ข้างต้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อใด

1. การเคลื่อนไหวของช้างเอราวัณ
2. การยกทัพของพระราม
3. การยกทัพของอินทรชิต
4. การแผลงศรของอินทรชิต

(4. ความเข้าใจ)

35. ผู้ใดประพจน์ได้สอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละครสุครีพ

1. วิภาชนันหมันเพียรเรียนหนังสือ
2. วิมลทำข้อสอบด้วยความรอบคอบ
3. วิไลมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์
4. วิพรรณพุดจาไพเราะอ่อนหวาน

(2. การนำไปใช้)

แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทย

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติต่อวรรณคดีไทยชุดนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ นักเรียนต้องอ่านข้อความให้เข้าใจแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด
2. คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิด และไม่มีผลต่อคะแนนวิชาภาษาไทย
3. กรุณาตอบคำถามให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และ ตอบคำถามให้ครบทุกข้อ มิฉะนั้น แบบวัดชุดนี้จะไม่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

ตัวอย่าง

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1	ฉันสนุกเมื่อเรียนวรรณคดีไทย		✓			

ชื่อ-นามสกุล..... ชั้น ม. 3/..... เลขที่

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	วรรณคดีไทยเป็นสื่อผ่อนคลาย อารมณ์					
2	วรรณคดีไทยเป็นเรื่องเพ้อฝัน ไม่ เป็นความจริง					
3	วรรณคดีไทยเป็นสิ่งล้ำสมัย					
4	วรรณคดีไทยช่วยให้ฉันแต่งคำ ประพันธ์ได้ดีขึ้น					
5	ฉันไม่สามารถนำข้อคิดจาก วรรณคดีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
6	วรรณคดีไทยช่วยพัฒนาทักษะการ อ่าน					
7	วรรณคดีไทยช่วยให้รู้จักสภาพความ เป็นอยู่ในอดีต					
8	วรรณคดีไทยไม่มีส่วนช่วย กลุ่มเกลาจิตใจของฉันได้					
9	วรรณคดีไทยเป็นมรดกสำคัญของ ชาติ					
10	ฉันรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อเรียน วรรณคดีไทย					
11	การเรียนวรรณคดีไทยทำให้ฉัน ง่วงนอน					
12	ฉันรู้สึกผ่อนคลายในช่วงเวลาเรียน วรรณคดีไทย					
13	ฉันไม่หนักใจเมื่อจะสอบวรรณคดี ไทย					
14	วรรณคดีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์					

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
15	ฉันภาคภูมิใจเมื่อได้เรียนรู้วรรณคดีไทย					
16	การเรียนวรรณคดีไทยทำให้ฉันเป็นคนล้ำสมัย					
17	ฉันสนุกเมื่อเรียนวรรณคดีไทย					
18	ฉันรู้สึกว่าคุณงการเรียนวรรณคดีไทยผ่านไปอย่างเชื่องช้า					
19	ฉันชอบร่วมกิจกรรมในช่วงวรรณคดีไทย					
20	ฉันไม่ชอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีไทย					
21	ฉันไม่ชอบอ่านหนังสือวรรณคดีไทย					
22	ฉันมักสนทนากับเพื่อนเกี่ยวกับวรรณคดีไทยเรื่องที่ได้ศึกษาเสมอ					
23	ในรายวิชาภาษาไทยฉันจะไม่ทำโครงการเกี่ยวกับวรรณคดีไทย					
24	ฉันชอบชมการแสดงเกี่ยวกับวรรณคดีไทย					
25	ฉันชอบแต่งบทร้อยกรองส่งประกวด					
26	ฉันจะหลีกเลี่ยงร่วมกิจกรรมที่อาจารย์เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดี					
27	ฉันชอบท่องบทอาขยานที่ไพเราะ					
28	วรรณคดีไทยเป็นหนังสือประเภทแรกที่ฉันจะอ่านหากมีเวลาว่าง					
29	ฉันไม่ชอบอ่านวรรณคดีไทยเพราะมีศัพท์ยากจำนวนมาก					
30	ฉันจะอ่านวรรณคดีไทยเพื่อสอบให้ได้คะแนนดีเท่านั้น					

ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนCIPPAที่บูรณาการ กระบวนการเรียนรู้วรรณคดี

หน่วยการเรียนรู้ พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 10 คาบ

สาระสำคัญ

นิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เป็นผลงานของสุนทรภู่ ซึ่งอุดมไปด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์ เช่น การเล่นสัมผัสใน การใช้โวหารภาพพจน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงแนวคิดสำคัญหลายประการ เช่น แนวคิดเรื่องความรัก แนวคิดเรื่องความกตัญญูทเวที่ แนวคิดเรื่องความพยายาม เป็นต้น กล่าวได้ว่าเป็นวรรณคดีที่มีความโดดเด่นมีคุณค่าสมควรศึกษาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 ข้อ 1 สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภท กลอน โคลง กาพย์ บทละคร บทกวีร่วมสมัย และ วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บันทึก บทความ พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา และคุณค่าทางสังคมและนำไปใช้ในชีวิตจริง

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ข้อ 1 สามารถอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและอ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงศัพท์กว้างขวางขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหารการบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสาธก สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 2 สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผลโดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายพัฒนาการอ่านสามารถเล่าเรื่องย่อ ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

ข้อ 3 สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะที่หลากหลายน และ วิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหา และ สังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกรับหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาท การอ่านและนิสัยรักการอ่าน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ วิเคราะห์คุณค่าทางวรรณศิลป์และสังคมตลอดจนเสนอแนะแนวคิดจากเรื่องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติผู้แต่งได้
2. อธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร ในเรื่องได้
3. เล่าเรื่องย่อได้
4. วิเคราะห์ตัวละครสำคัญได้
5. วิเคราะห์คุณค่าของเรื่องได้
6. สรุปข้อคิดจากเรื่องและนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ประวัติผู้แต่ง

สุนทรภู่เป็นกวีที่มีชีวิตอยู่ถึง 4 แผ่นดิน 4 สมัย คือเกิดในสมัยรัชกาลที่ 1 มีชื่อเสียงลือเลื่องในสมัยรัชกาลที่ 2 ตกยากได้รับความทุกข์ลำเค็ญในสมัยรัชกาลที่ 3 ลี้ภัยและถึงแก่กรรมในสมัยรัชกาลที่ 4

กำเนิด

สุนทรภู่ถือกำเนิดในสมัยรัชกาลที่ 1 เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2329 เวลาเช้า 8 นาฬิกา บรรพบุรุษทั้งฝ่ายบิดาและมารดาเป็นชาวกรุงศรีอยุธยา

หน้าที่การงาน

ในสมัยรัชกาลที่ 1 สุนทรภู่ได้รับการศึกษาในสำนักพระราชวังหลวง มีความปรารถนาเรียนวิชาทางหนังสือเป็นอย่างยิ่ง พ.ศ. 2350 ได้ออกเดินทางไปจังหวัดระยองเพื่อไปเยี่ยมบิดาและได้แต่ง “นิราศเมืองแกลง” สุนทรภู่มาอยู่ที่พระราชวังหลวงถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ และได้แม่จันเป็น

ภรรยา ปลายปี พ.ศ. 2350 ได้ตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ไปนมัสการพระพุทธบาทที่จังหวัดสระบุรี เมื่อเดินทางกลับได้แต่งนิราศพระบาท และได้เริ่มแต่งเรื่องลักษณะวงศ์ในสมัยรัชกาลนี้ด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 2 สุนทรภู่รับราชการในกรมพระอาลักษณ์ เมื่อ พ.ศ. 2364 ดำรงตำแหน่งขุนสุนทรโวหาร ในกรมพระอาลักษณ์ สุนทรภู่ทำร้ายญาติผู้ใหญ่แม่จันจนบาดเจ็บสาหัส ญาติคนนั้นจึงได้ทูลเกล้าฯถวายฎีกา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงกริ้ว มีรับสั่งให้เอาตัวสุนทรภู่ขังคุก ระหว่างติดคุก สุนทรภู่แต่งเรื่องพระอภัยมณีเพื่อขายฝึปากเลี้ยงตนเองในเวลานั้น สุนทรภู่ติดคุกอยู่ไม่นานก็พ้นโทษราวปลายปี พ.ศ. 2364 หรือต้นปี พ.ศ. 2365 เนื่องจากต่อกลอนต้องพระราชประสงค์ จึงได้กลับเข้ารับราชการดังเดิม ปลายรัชกาลราวปี พ.ศ. 2365-2367 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯ ให้สุนทรภู่ทำหน้าที่ถวายพระอักษรแด่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอาภรณ์ ในช่วงเวลานั้นก็ได้แต่งเรื่องสวัสดิรักษา สิ่งไรกรภพ และ เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม

ในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2367 สุนทรภู่ถูกถอดออกจากบรรดาศักดิ์และถูกให้ออกจากราชการและออกบวชที่วัดราชบูรณะ ในช่วงนี้แต่งกาพย์เทียบสอนอ่านภาษาไทยเรื่องพระไชยสุริยา เมื่อ พ.ศ. 2372 สมเด็จพระเจ้าฟ้าคุณทูลทิพยวดีผู้เป็นพระชายาในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงฝากพระโอรสคือเจ้าฟ้ากลางและเจ้าฟ้าปิ่นซึ่งเป็นพระอนุชาเจ้าฟ้าอาภรณ์ให้สุนทรภู่ถวายพระอักษรกล่าวได้ว่าตลอดสมัยรัชกาลที่สาม สุนทรภู่มีชีวิตอย่างลุ่มๆ ดอนๆ บางคราวก็มีผู้อุปการะ บางคราวก็ขาดผู้อุปการะ ต้องผจญกับความยากลำบากถึงขนาดต้องพนจรเร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ ไม่มีบ้านอยู่อาศัย แต่ก็นำแปลกตรงที่ว่าในช่วงเวลานี้สุนทรภู่กลับผลิตผลงานออกมามากที่สุด

สมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อปี 2394 สุนทรภู่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหาร ตำแหน่งเจ้ากรมพระอาลักษณ์ฝ่ายพระบวรราชวัง ขณะมีอายุได้ 66 ปี

ผลงาน

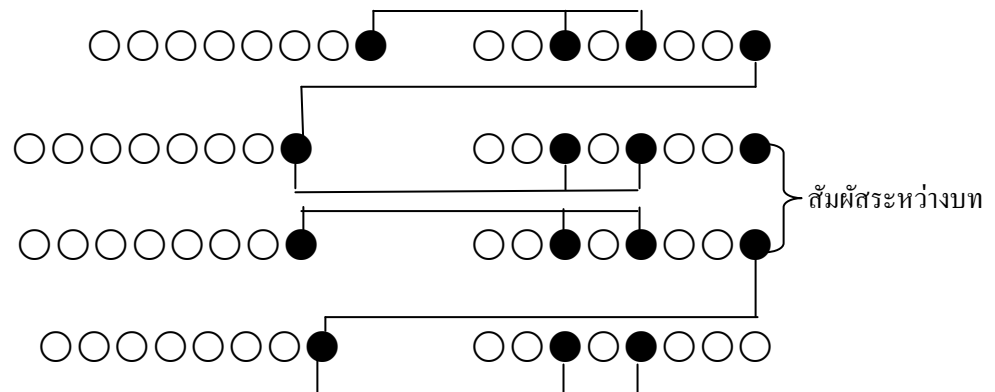
สุนทรภู่มีผลงานที่มีชื่อเสียงมากมายรวมทั้งสิ้น 23 เรื่อง ดังนี้ นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองเพชร นิราศวัดเจ้าฟ้า นิราศอิเหนา นิราศสุพรรณ รำพันพิลาป นิราศพระปฐมโคบุตร พระอภัยมณี สิ่งไรกรภพ พระไชยสุริยา ลักษณะวงศ์ สวัสดิรักษา เพลงยาวถวายโอวาท อภัยนุราช ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม พระราชพงศาวดาร บทเห่เรื่องจันระบำ บทเห่เรื่องกาภิ บทเห่เรื่องพระอภัยมณี บทเห่เรื่องโคบุตร

ฉันทลักษณ์

ฉันทลักษณ์ที่ใช้ในการแต่งวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ คือ กลอนสุภาพ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. กลอนสุภาพ 1 บท มี 4 วรรค วรรคละ 7-9 คำ
2. การส่งสัมผัส กลอนสุภาพ 1 บท มี การส่งสัมผัส 3 แห่ง ดังนี้
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 2
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 4

ดังแผนผังต่อไปนี้



3. เสียงวรรณยุกต์คำสุดท้ายของวรรคมีกำหนดไว้ ดังนี้
 - วรรคที่ 1 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ
 - วรรคที่ 2 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ
 - วรรคที่ 3 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา
 - วรรคที่ 4 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา

การอ่านจับใจความ

ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

1. สืบหาเรื่องที่อ่านอย่างผ่าน เพื่อค้นหาโดยรวมของเรื่อง
2. อ่านละเอียดเพื่อความเข้าใจเรื่อง
3. อ่านซ้ำตอนที่ไมเข้าใจ
4. สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

เนื้อเรื่องย่อ

พระอภัยมณีอยู่กินกับนางผีเสื้อจันกระทั่งมีพระราชโอรส คือ สินสมุทร ซึ่งขณะนี้มีอายุได้แปดขวบ วันหนึ่งสินสมุทรหลับหลับปากถ้ำออกแล้วก็ออกไปเล่นบริเวณชายทะเล สินสมุทรพบตาเงือกด้วยความสงสัยว่าคือตัวอะไร สินสมุทรจึงจับมาให้พระอภัยมณีดู เมื่อพระอภัยมณีทราบเรื่องจึงตกใจเตือนสินสมุทรว่า หากแม่ผีเสื้อทราบสินสมุทรและพระอภัยมณีจะต้องถูกจับกินเป็นอาหาร สินสมุทรสงสัยว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นพระอภัยมณีจึงจำเป็นต้องเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง ฝ่ายตาเงือกรู้ภาษามนุษย์จึงขอร้องให้พระอภัยมณีไว้ชีวิตตน และสัญญาว่าหากพระอภัยมณีต้องการหนีตนและครอบครัวจะพาไปส่งจนถึงเกาะแก้วพิสดาร

พระอภัยมณีลวงนางผีเสื้อให้ไปจำศีลที่ตีนเขาเป็นเวลาสามวันสามคืนจากนั้นจึงหนีไปเกาะแก้วพิสดาร ระหว่างทางหนีนางผีเสื้อได้ติดตามไปด้วยความโกรธ และจับตาเงือกและยายเงือกกินเป็นอาหาร ส่วนพระอภัยมณี สินสมุทร และนางเงือก หนีเข้าไปพึ่งพระฤๅษีแห่งเกาะแก้วพิสดาร และฤๅษีได้ใช้ทรายเสกขวางนางผีเสื้อจนนางหลบหนีไปด้วยความเจ็บปวด

วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร

1. พระอภัยมณี

แสวงหาข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนการตัดสินใจ มีความเสียสละ ใจอ่อน

2. สินสมุทร

ไร้เดียงสาตามประสาเด็ก รักสนุก กล้าหาญ ยึดติดกับรางวัลของแม่

3. ตาเงือก

มีวาทศิลป์ มีความกตัญญูกตเวที

4. พระฤๅษี

มีความกรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. นางผีเสื้อ

รักพระอภัยมณีมาก คิดไม่รอบคอบ ใช้กำลังมากกว่าสติปัญญา

คุณค่าที่ได้จากเรื่อง

ด้านเนื้อหา

เป็นวรรณคดีที่ส่งเสริมจินตนาการได้เป็นอย่างดี พฤติกรรมของตัวละครทุกตัวมีเสน่ห์ชวนให้ติดตาม

ด้านภาษา

เป็นตัวอย่างของวรรณคดีที่ดีเด่นในแง่ของการใช้ภาษาเชิงวรรณศิลป์ กลอนสุภาพในเรื่องนี้อุดมไปด้วยสัมผัสที่แพรวพราวทั้งสัมผัสสระ สัมผัสอักษร ตลอดจนโวหารภาพพจน์ที่น่าสนใจอีกมาก

ตัวอย่างโวหาร

อุปมาโวหาร

ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทองเดช	แต่ดวงเนตรแดงดุตั้งสุริย์ฉาย
ทรงกำลังตั้งพระยาคนหลาย	มีเขี้ยวคล้ายชนนี้มีศักดา

อุปลักษณะโวหาร

เห็นหาดทรายพวยงาม <u>เป็น</u> เงินวาง	ทะเลกว้างข้างขวาล้วนป่าดง
---------------------------------------	---------------------------

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. รักแบบจำใจยอมไม่จริงยั่งยืน
2. ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมของคนดี
3. ความกตัญญูทเวทเป็นเครื่องหมายของคนดี
4. ความสำคัญของปัญญา

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพยนตร์เรื่อง พระอภัยมณี
2. รูปภาพพระอภัยมณี และ ตัวละครสำคัญ
3. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). *วรรณคดีวิจัษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
4. ชลดา เรื่องรักษลิขิต. (2548). *ชีวประวัติและผลงานของสุนทรภู่*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. เอกสารประกอบการสอนวิชา ท 33101 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
6. <http://www.st.ac.th/bhatips/apaimani.html>
7. <http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/2549/m6-1/no24-30-39/243239/praapai/index.htm>

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
<p>ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน (คาบที่ 1)</p>	<p>1.1 ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ช่วงต้นของภาพยนตร์เรื่อง “พระอภัยมณี” จากนั้นให้นักเรียนอาสาสมัคร 2-3 เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์และความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องพระอภัยมณี</p> <p>1.2 ครูเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนโดยนำอภิปรายให้นักเรียนเห็นว่าการศึกษาวรรณคดีจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลังเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องนั้นๆ หลายประการ ได้แก่ ผู้แต่ง ลักษณะคำประพันธ์ หลักการอ่านวิเคราะห์ หลักการวิเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดี ซึ่งความรู้เหล่านี้จะทำให้ นักเรียนสามารถศึกษาวรรณคดีได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น</p> <p>1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นต่างๆ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1 ประวัติและผลงานผู้แต่ง</p> <p>กลุ่มที่ 2 ฉันทลักษณ์ที่ใช้ และแผนผังคำประพันธ์</p> <p>กลุ่มที่ 3 หลักการอ่านจับใจความ</p> <p>กลุ่มที่ 4 หลักการวิเคราะห์ตัวละคร</p>
<p>ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องที่เรียน (คาบที่ 2 – คาบที่ 6)</p>	<p>2.1 นักเรียนกลุ่มที่ 1 นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและผลงานของผู้แต่ง นักเรียนกลุ่มที่ 2 นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับฉันทลักษณ์คำประพันธ์ ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมนักเรียนสรุปสาระสำคัญจดลงในสมุด</p> <p>2.2 ครูนำอ่านทำนองเสนาะในช่วงที่เป็นบทอาชยาน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์โดยมีครูนำอภิปราย</p>
	<p>2.3 นักเรียนกลุ่มที่ 3 นำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับหลักการอ่านจับใจความ ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม ครูและนักเรียนร่วมกันอ่านวรรณคดีด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การอ่านออกเสียง อ่านทำนองเสนาะ อ่านในใจ อ่านพร้อมกันทั้งชั้นเรียน อ่านเป็นคู่ อ่านเป็นรายบุคคล โดยแบ่งตัวบทวรรณคดีออกเป็นช่วงสั้นๆ หลังจากอ่านจบแต่ละช่วงให้นักเรียนช่วยกันถอดคำประพันธ์ ครูนำอภิปรายสรุปเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาวรรณคดีในช่วงที่</p>

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
	<p>ศึกษาตรงกัน</p> <p>2.4 ให้นักเรียนสรุปเรื่องย่อวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ด้วยวิธีการเล่าเรื่องรอบวง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม แล้วเริ่มเล่าเรื่องต่อเนื่องกันกันตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมทั้งบันทึกในใบงาน จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูตรวจสอบความถูกต้องและอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน</p>
<p>ขั้นที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลให้กระจ่าง (คาบที่ 7 – คาบที่ 8)</p>	<p>3.1 นักเรียนกลุ่มที่ 4 นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักการวิเคราะห์ตัวละคร ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม</p> <p>3.2 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์คุณค่าของวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยครูกำหนดให้แต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นต่างๆ ดังนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1 วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครสำคัญ</p> <p>กลุ่มที่ 2 วิเคราะห์คุณค่าทางวรรณศิลป์</p> <p>กลุ่มที่ 3 วิเคราะห์คุณค่าทางสังคม</p> <p>กลุ่มที่ 4 วิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากวรรณคดี</p> <p>3.3นักเรียนผู้แทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการศึกษานำหน้าชั้นเรียน ครูตรวจสอบความถูกต้องและอธิบายสรุปเพิ่มเติม</p>
<p>ขั้นที่ 4 การสรุปผลการเรียนรู้วรรณคดี (คาบที่ 9)</p>	<p>4.1 ครูนำอภิปรายสรุปเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้แต่ง ● ฉันทลักษณ์ ● เนื้อเรื่องย่อ ● คุณค่า <p>4.2 ให้นักเรียนสรุปผลวรรณคดีตามประเด็นในข้อ 4.1 ในรูปแบบผังมโนภาพ โดยจัดทำผังมโนภาพให้สื่อความหมายอย่างชัดเจนและน่าสนใจ</p>
<p>ขั้นที่ 5 การประยุกต์ใช้ความรู้จากการเรียนวรรณคดี</p>	<p>5.1 ครูนำอภิปรายเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานจากการอ่านวรรณคดี โดยการให้จัดทำหนังสือทำมือ “เล่าเรื่องพระอภัย</p>

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
(คาบที่ 10)	มณี” โดยแบ่งเนื้อหาแต่ละช่วงตั้งแต่ต้นจนจบให้นักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบโดยการวาดภาพเล่าเรื่อง จากนั้นให้หัวหน้าห้องรวบรวมและจัดทำรูปเล่มอย่างสร้างสรรค์และสวยงาม

การวัดและการประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน

1. ความรู้ความเข้าใจในการอ่าน
2. การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร
3. การวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง
4. การสรุปข้อคิดจากเรื่อง

วิธีการ

1. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรเรียนรู้รายบุคคล
2. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
4. ประเมินจากผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบบันทึกพฤติกรรมกรเรียนรู้รายบุคคล
2. แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
4. แบบประเมินผลงาน

เกณฑ์การประเมินแบบ RUBRICS

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
ความรู้ความเข้าใจในการอ่าน	ไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ ไม่สามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ยากสำนวนโวหารโวหารภาพพจน์ได้	ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องอธิบายความหมายของคำศัพท์ยากสำนวนโวหารโวหารภาพพจน์ได้น้อยกว่า 50 %	ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องอธิบายความหมายของคำศัพท์ยากสำนวนโวหารโวหารภาพพจน์ได้อย่างถูกต้อง	ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องอธิบายความหมายของคำศัพท์ยากสำนวนโวหารโวหารภาพพจน์ได้อย่างถูกต้องละเอียด ชัดเจน

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร	ระบุชื่อตัวละครสำคัญได้น้อยมาก ไม่สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมลักษณะนิสัยของตัวละครได้	ระบุชื่อตัวละครสำคัญของเรื่องได้บ้าง พร้อมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมลักษณะนิสัยของตัวละครได้บ้าง แต่ไม่สามารถยกคำประพันธ์จากเรื่องมายืนยัน	ระบุชื่อตัวละครสำคัญของเรื่องได้ถูกต้องทั้งหมด พร้อมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมลักษณะนิสัยของตัวละครและยกคำประพันธ์จากเรื่องมายืนยันได้บางประเด็น	ระบุชื่อตัวละครสำคัญในเรื่องได้ถูกต้องทั้งหมด พร้อมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมลักษณะนิสัยของตัวละคร และยกคำประพันธ์จากเรื่องมายืนยันได้ทุกประเด็น

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การวิเคราะห์ คุณค่าของเรื่อง	ไม่สามารถตอบ คำถามและ อธิบายเกี่ยวกับ คุณค่าของเรื่อง ได้	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้น้อย กว่า 50 % และ ไม่สามารถ อธิบายคุณค่า ของเรื่องได้	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้ ถูกต้อง และ สามารถอธิบาย คุณค่าทุกด้านได้ อย่างถูกต้อง	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้ ถูกต้อง และ สามารถอธิบาย คุณค่าทุกด้านได้ อย่างถูกต้อง ละเอียด ชัดเจน และมีตัวอย่าง

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การสรุป ข้อคิด จากเรื่อง	ไม่สามารถตอบ ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่อง	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้แต่ไม่ สามารถอธิบาย ขยายความ	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้ ถูกต้อง และ อธิบายขยาย ความได้	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้ ถูกต้อง และ อธิบายขยาย ความโดย ยกตัวอย่างคำ ประพันธ์จาก เรื่องประกอบได้

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน			
		ความรู้ความเข้าใจในการอ่าน	การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร	การวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง	การสรุปข้อคิดจากเรื่อง
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					

แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน			
		ความรู้ความเข้าใจในการอ่าน	การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร	การวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง	การสรุปข้อคิดจากเรื่อง
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมโดยภาพรวม
1	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
2	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมโดยภาพรวม
3	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
4	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เวลา 10 คาบ

สาระสำคัญ

นิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ เป็นผลงานของสุนทรภู่ ซึ่งอุดมไปด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์ เช่น การเล่นสัมผัสใน การใช้โวหารภาพพจน์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงแนวคิดสำคัญหลายประการ เช่น แนวคิดเรื่องความรัก แนวคิดเรื่องความกตัญญูกตเวที แนวคิดเรื่องความพยายาม เป็นต้น กล่าวได้ว่าเป็นวรรณคดีที่มีความโดดเด่นมีคุณค่าสมควรศึกษาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 ข้อ 1 สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ประเภท กลอน โคลง กาพย์ บทละคร บทกวีร่วมสมัย และ วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บันทึก บทความ พงศาวดาร และสามารถเลือกอ่านได้ตรงจุดประสงค์ของการอ่าน ใช้หลักการพิจารณาคุณค่าและวรรณกรรม พิจารณาคุณค่าทั้งด้านวรรณศิลป์ เนื้อหา และคุณค่าทางสังคมและนำไปใช้ในชีวิตจริง

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ข้อ 1 สามารถอ่านอย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงศัพท์กว้างขวางขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหารการบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสาธก สามารถใช้บริบทการอ่าน สร้างความเข้าใจการอ่าน และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ข้อ 2 สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผลโดยใช้แผนภาพความคิดและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายพัฒนาการอ่านสามารถเล่าเรื่องย่อ ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และใช้การอ่านในการตรวจสอบความรู้

ข้อ 3 สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะที่หลากหลาย และ วิเคราะห์คุณค่าด้าน ภาษา เนื้อหา และ สังคม จำบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้ เลือกรับหนังสือและสื่อสารสนเทศ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงาน มีมารยาท การอ่านและนิสัยรักการอ่าน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ วิเคราะห์คุณค่าทางวรรณศิลป์และสังคมตลอดจนเสนอแนะแนวคิดจากเรื่องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติผู้แต่งได้
2. อธิบายความหมายของคำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร ในเรื่องได้
3. เล่าเรื่องย่อได้
4. วิเคราะห์ตัวละครสำคัญได้
5. วิเคราะห์คุณค่าของเรื่องได้
6. สรุปข้อคิดจากเรื่องและนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ประวัติผู้แต่ง

สุนทรภู่เป็นกวีที่มีชีวิตอยู่ถึง 4 แผ่นดิน 4 สมัย คือเกิดในสมัยรัชกาลที่ 1 มีชื่อเสียงลือเลื่องในสมัยรัชกาลที่ 2 ตกยากได้รับความทุกข์ลำเค็ญในสมัยรัชกาลที่ 3 ลี้ภัยและถึงแก่กรรมในสมัยรัชกาลที่ 4

กำเนิด

สุนทรภู่ถือกำเนิดในสมัยรัชกาลที่ 1 เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2329 เวลาเช้า 8 นาฬิกา บรรพบุรุษทั้งฝ่ายบิดาและมารดาเป็นชาวกรุงศรีอยุธยา

หน้าที่การงาน

ในสมัยรัชกาลที่ 1 สุนทรภู่ได้รับการศึกษาในสำนักพระราชวังหลวง มีความปรารถนาเรียนวิชาทางหนังสือเป็นอย่างยิ่ง พ.ศ. 2350 ได้ออกเดินทางไปจังหวัดระยองเพื่อไปเยี่ยมบิดาและได้แต่ง “นิราศเมืองแกลง” สุนทรภู่มาอยู่ที่พระราชวังหลวงถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ และได้แม่จันเป็น

ภรรยา ปลายปี พ.ศ. 2350 ได้ตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ไปนมัสการพระพุทธบาทที่จังหวัดสระบุรี เมื่อเดินทางกลับได้แต่งนิราศพระบาท และได้เริ่มแต่งเรื่องลักษณะวงศ์ในสมัยรัชกาลนี้ด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 2 สุนทรภู่รับราชการในกรมพระอาลักษณ์ เมื่อ พ.ศ. 2364 ดำรงตำแหน่งขุนสุนทรโวหาร ในกรมพระอาลักษณ์ สุนทรภู่ทำร้ายญาติผู้ใหญ่แม่จันจนบาดเจ็บสาหัส ญาติคนนั้นจึงได้ทูลเกล้าฯถวายฎีกา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงกริ้ว มีรับสั่งให้เอาตัวสุนทรภู่ขังคุก ระหว่างติดคุก สุนทรภู่แต่งเรื่องพระอภัยมณีเพื่อขายฝักเปียเลี้ยงตนเองในเวลานั้น สุนทรภู่ติดคุกอยู่ไม่นานก็พ้นโทษราวปลายปี พ.ศ. 2364 หรือต้นปี พ.ศ. 2365 เนื่องจากต่อกลอนต้องพระราชประสงค์ จึงได้กลับเข้ารับราชการดังเดิม ปลายรัชกาลราวปี พ.ศ. 2365-2367 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดฯ ให้สุนทรภู่ทำหน้าที่ถวายพระอักษรแด่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอาภรณ์ ในช่วงเวลานั้นก็ได้แต่งเรื่องสวัสดิรักษา สิ่งไรกรภพ และ เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม

ในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2367 สุนทรภู่ถูกถอดออกจากบรรดาศักดิ์และถูกให้ออกจากราชการและออกบวชที่วัดราชบูรณะ ในช่วงนี้แต่งกาพย์เห่ยบสอนอ่านภาษาไทยเรื่องพระไชยสุริยา เมื่อ พ.ศ. 2372 สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎทูลเชิญผู้เป็นพระชายาในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงฝากพระโอรสคือเจ้าฟ้ากลางและเจ้าฟ้าปิ่นซึ่งเป็นพระอนุชาเจ้าฟ้าอาภรณ์ให้สุนทรภู่ถวายพระอักษรกล่าวได้ว่าตลอดสมัยรัชกาลที่สาม สุนทรภู่มีชีวิตอย่างลุ่มๆ ดอนๆ บางคราวก็มีผู้อุปการะ บางคราวก็ขาดผู้อุปการะ ต้องผจญกับความยากลำบากถึงขนาดต้องพนจรเร่ร่อนไปตามที่ต่างๆ ไม่มีบ้านอยู่อาศัย แต่ก็นำแปลกตรงที่ว่าในช่วงเวลานี้สุนทรภู่กลับผลิตผลงานออกมามากที่สุด

สมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อปี 2394 สุนทรภู่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหาร ตำแหน่งเจ้ากรมพระอาลักษณ์ฝ่ายพระบวรราชวัง ขณะมีอายุได้ 66 ปี

ผลงานของสุนทรภู่

ผลงาน

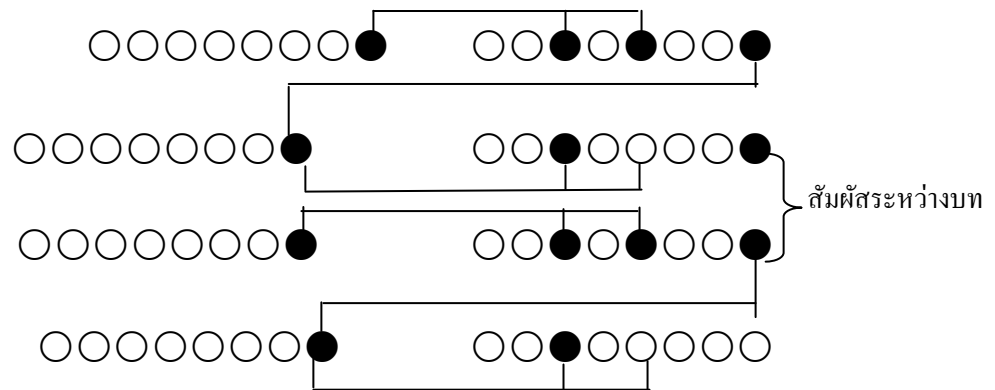
สุนทรภู่มีผลงานที่มีชื่อเสียงมากมายรวมทั้งสิ้น 23 เรื่อง ดังนี้ นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองเพชร นิราศวัดเจ้าฟ้า นิราศอิเหนา นิราศสุพรรณ รำพันพิลาป นิราศพระประธม โคบุตร พระอภัยมณี สิ่งไรกรภพ พระไชยสุริยา ลักษณะวงศ์ สวัสดิรักษา เพลงยาวถวายโอวาทอภัยนุราช ขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม พระราชพงศาวดาร บทเห่เรื่องจักระบำ บทเห่เรื่องกาگی บทเห่เรื่องพระอภัยมณี และบทเห่เรื่องโคบุตร

ฉันทลักษณ์

ฉันทลักษณ์ที่ใช้ในการแต่งวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ คือ กลอนสุภาพ ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. กลอนสุภาพ 1 บท มี 4 วรรค วรรคละ 7-9 คำ
2. การส่งสัมผัส กลอนสุภาพ 1 บท มี การส่งสัมผัส 3 แห่ง ดังนี้
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 2
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3
 - คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 4

ดังแผนผังต่อไปนี้



3. เสียงวรรณยุกต์คำสุดท้ายของวรรคมีกำหนดไว้ ดังนี้
 - วรรคที่ 1 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ
 - วรรคที่ 2 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ
 - วรรคที่ 3 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา
 - วรรคที่ 4 ไม่นิยมใช้เสียงวรรณยุกต์จัตวา

การอ่านจับใจความ

ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

1. สืบหาเรื่องที่อ่านอย่างผ่าน เพื่อดูเนื้อหาโดยรวมของเรื่อง
2. อ่านละเอียดเพื่อความเข้าใจเรื่อง
3. อ่านซ้ำตอนที่ไมเข้าใจ
4. สรุปใจความสำคัญของเรื่อง

เนื้อเรื่องย่อ

พระอภัยมณีอยู่กินกับนางผีเสื้อจนกระทั่งมีพระราชโอรส คือ สิ้นสมุท ซึ่งขณะนี้มีอายุได้แปดขวบ วันหนึ่งสิ้นสมุทหลับลึกหिनปิดปากถ้ำออกแล้วก็ออกไปเล่นบริเวณชายทะเล สิ้นสมุทพบตาเงือกด้วยความสงสัยว่าคือตัวอะไร สิ้นสมุทจึงจับมาให้พระอภัยมณีดู เมื่อพระอภัยมณีทราบเรื่องจึงตกเตือนสิ้นสมุทว่า หากแม่ผีเสื้อทราบสิ้นสมุทและพระอภัยมณีจะต้องถูกจับกินเป็นอาหาร สิ้นสมุทสงสัยว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นพระอภัยมณีจึงจำเป็นต้องเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง ฝ่ายตาเงือกรู้ภาษามนุษย์จึงขอร้องให้พระอภัยมณีไว้ชีวิตตน และสัญญาว่าหากพระอภัยมณีต้องการหนีตนและครอบครัวจำพาไปส่งจนถึงเกาะแก้วพิสดาร

พระอภัยมณีลวงนางผีเสื้อให้ไปจำศีลที่ตีนเขาเป็นเวลาสามวันสามคืนจากนั้นจึงหนีไปเกาะแก้วพิสดาร ระหว่างทางหนีนางผีเสื้อได้ติดตามไปด้วยความโกรธ และจับตาเงือกและยายเงือกกินเป็นอาหาร ส่วนพระอภัยมณี สิ้นสมุท และนางเงือก หนีเข้าไปพึ่งพระฤๅษีแห่งเกาะแก้วพิสดาร และฤๅษีได้ใช้ทรายเสกขว้างนางผีเสื้อจนนางหลบหนีไปด้วยความเจ็บปวด

วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร

1. พระอภัยมณี

แสวงหาข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนการตัดสินใจ มีความเสียสละ ใจอ่อน

2. สิ้นสมุท

ไร้เดียงสาตามประสาเด็ก รักสนุก กล้าหาญ ยึดติดกับรางวัลของแม่

3. ตาเงือก

มีวาทศิลป์ มีความกตัญญูกตเวที

4. พระฤๅษี

มีความกรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. นางผีเสื้อ

รักพระอภัยมณีมาก คิดไม่รอบคอบ ใช้กำลังมากกว่าสติปัญญา

คุณค่าที่ได้จากเรื่อง

ด้านเนื้อหา

เป็นวรรณคดีที่ส่งเสริมจินตนาการได้เป็นอย่างดี พฤติกรรมของตัวละครทุกตัวมีเสน่ห์ชวนให้ติดตาม

ด้านภาษา

เป็นตัวอย่างของวรรณคดีที่ดีเด่นในแง่ของการใช้ภาษาเชิงวรรณศิลป์ กลอนสุภาพในเรื่องนี้อุดมไปด้วยสัมผัสที่แพรวพราวทั้งสัมผัสสระ สัมผัสอักษร ตลอดจนโวหารภาพพจน์ที่น่าสนใจอีกมาก

ตัวอย่างโวหาร

อุปมาโวหาร

ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทองเดช	แต่ดวงเนตรแดงดุตั้งสุริย์ฉาย
ทรงกำลังตั้งพระยาคนหลาย	มีเขี้ยวคล้ายชนนี้มีศักดา

อุปลักษณ์โวหาร

เห็นหาดทรายพวยงาม <u>เป็น</u> เงินวาง	ทะเลกว้างขวางขวาล้วนป่าดง
---------------------------------------	---------------------------

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

1. รักแบบจำใจยอมไม่จริงยั่งยืน
2. ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมของคนดี
3. ความกตัญญูทเวทเป็นเครื่องหมายของคนดี
4. ความสำคัญของปัญญา

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพยนตร์เรื่อง พระอภัยมณี
2. รูปภาพพระอภัยมณี และ ตัวละครสำคัญ
3. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). *วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
4. ชลดดา เรื่องรักษ์ลิขิต. (2548). *ชีวประวัติและผลงานของสุนทรภู่*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. เอกสารประกอบการสอนวิชา ท 33101 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
6. <http://www.st.ac.th/bhatips/apaimani.html>
7. <http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/2549/m6-1/no24-30-39/243239/praapai/index.htm>

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
<p>ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>คาบที่ 1</p>	<p>1.1 ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ช่วงต้นของภาพยนตร์เรื่อง “พระอภัยมณี” จากนั้นให้นักเรียนอาสาสมัคร 2-3 เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพระอภัยมณี</p> <p>1.2 ครูเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนโดยนำอภิปรายให้นักเรียนเห็นว่าการศึกษาวรรณคดีจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลังเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่องนั้นๆ หลายประการ ได้แก่ ผู้แต่ง ลักษณะคำประพันธ์ หลักการอ่านจับใจความ หลักการวิเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดี ซึ่งความรู้เหล่านี้จะให้นักเรียนสามารถศึกษาวรรณคดีได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น</p>
<p>ขั้นที่ 2 สอนบทเรียน</p> <p>คาบที่ 1 – คาบที่ 2</p>	<p>ครูให้นักเรียนศึกษาประวัติและผลงานของสุนทรภู่ แล้วให้นักเรียนจับคู่กันตั้งคำถามพร้อมเตรียมคำตอบไว้ด้วย ให้นักเรียนเรียกถามเพื่อนจนครบทุกคู่ ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติของสุนทรภู่ ให้นักเรียนบันทึกในสมุด</p>
<p>คาบที่ 3</p>	<p>ครูขออาสาสมัครนักเรียนอ่านออกเสียงช่วงที่เป็นบทอาชยาน จากนั้นครูอ่านทำนองเสนาะบทอาชยาน ให้นักเรียนถอดความบทอาชยาน พร้อมทั้งเขียนแผนผังคำประพันธ์ และ ฝึกท่องบทอาชยาน</p>
<p>คาบที่ 4</p>	<p>ครูและนักเรียนช่วยกันอ่านและถอดความเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ ในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ หน้า 63 ถึง 64 พร้อมทั้งวิเคราะห์ความงามทางภาษา และ ข้อคิดที่ได้จากเรื่องช่วงที่เรียน</p>

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
คาบที่ 5	<p>ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่ม รับผิดชอบถอดความ และหาความหมาย คำศัพท์ยาก วิเคราะห์ไวยากรณ์ภาพพจน์ ข้อคิดที่ ได้จากวรรณคดี พร้อมทั้งเขียนแผนภาพโครง เรื่อง ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1 หน้า 65-68 กลุ่มที่ 2 หน้า 69-72 กลุ่มที่ 3 หน้า 73-76 กลุ่มที่ 4 หน้า 77-80</p> <p>ในระหว่างที่นักเรียนทำงานครูให้คำแนะนำ อย่างทั่วถึง</p>
คาบที่ 6	<p>นักเรียนกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 ออกมานำเสนอ ผลงานที่ละกลุ่ม ครูเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียน กลุ่มอื่นซักถาม ครูอธิบายเพิ่มเติม และให้ นักเรียนสรุปเรื่องย่อลงในสมุด ตลอดจนสรุป วิเคราะห์ไวยากรณ์ภาพพจน์ และ ข้อคิดที่ได้จาก วรรณคดี</p>
คาบที่ 7	<p>นักเรียนกลุ่มที่ 3 และ กลุ่มที่ 4 ออกมานำเสนอ ผลงานที่ละกลุ่ม ครูเปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียน กลุ่มอื่นซักถาม ครูอธิบายเพิ่มเติม และให้ นักเรียนสรุปเรื่องย่อลงในสมุด ตลอดจนสรุป วิเคราะห์ไวยากรณ์ภาพพจน์ และ ข้อคิดที่ได้จาก วรรณคดี</p>
คาบที่ 8	<p>ครูนำสนทนาเกี่ยวกับตัวละครสำคัญในเรื่อง จากนั้นแบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่มเพื่อวิเคราะห์ตัว ละครสำคัญ 5 ตัว ทั้งในด้านรูปลักษณะภายนอก และลักษณะนิสัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1 พระอภัยมณี กลุ่มที่ 2 นางผีเสื้อสมุทร กลุ่มที่ 3 ลินสมุทร</p>

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้
	<p>กลุ่มที่ 4 นางเงือก</p> <p>กลุ่มที่ 5 พระฤๅษี</p> <p>ให้นักเรียนสรุปผลงานในกระดาษโปสเตอร์ พร้อมเตรียมตัวนำเสนอในคาบต่อไปนักเรียนตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์ตัวละคร ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติม</p>
คาบที่ 9	<p>ครูให้นักเรียนนำเสนอข้อคิดที่ได้จากเรื่องพระอภัยมณี จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนเลือกแนวคิด 1 แนวคิด แล้วเขียนอธิบายแนวทางการนำข้อคิดไปใช้ชีวิตประจำวัน จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แล้วคัดเลือกผลงานนักเรียนบางคนเขียนบนกระดานเพื่อเป็นตัวอย่างและให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้หรืออุปสรรคในการนำไปใช้</p>
<p>ขั้นที่ 3 สรุปบทเรียน</p> <p>คาบที่ 10</p>	<p>ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนโดยการถาม-ตอบ พร้อมเขียนสรุปบทเรียนในรูปแบบผังมโนภาพตามหัวข้อต่อไปนี้ ประวัติผู้แต่ง เรื่องย่อ ตัวอย่างโวหารภาพพจน์ คุณค่าของเรื่อง</p>

การวัดและการประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน

1. ความรู้ความเข้าใจในการอ่าน
2. การวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร
3. การวิเคราะห์คุณค่าของเรื่อง
4. การสรุปข้อคิดจากเรื่อง

วิธีการ

1. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคล
2. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. ประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
 1. ประเมินจากผลงาน

เครื่องมือ

1. แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้รายบุคคล
2. แบบบันทึกพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
3. แบบประเมินการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
4. แบบประเมินผลงาน

เกณฑ์การประเมินแบบ RUBRICS

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
ความรู้ความ เข้าใจในการอ่าน	ไม่สามารถตอบ คำถามเกี่ยวกับ เนื้อเรื่องได้ ไม่ สามารถอธิบาย ความหมายของ คำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร โวหารภาพพจน์ ได้	ตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง อธิบาย ความหมายของ คำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร โวหารภาพพจน์ ได้น้อยกว่า 50 %	ตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง อธิบาย ความหมายของ คำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร โวหารภาพพจน์ ได้อย่างถูกต้อง	ตอบคำถาม เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง อธิบาย ความหมายของ คำศัพท์ยาก สำนวนโวหาร โวหารภาพพจน์ ได้อย่างถูกต้อง ละเอียด ชัดเจน

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การวิเคราะห์ พฤติกรรมตัว ละคร	ระบุชื่อตัวละคร สำคัญได้น้อย มาก ไม่สามารถ วิเคราะห์ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยของ ตัวละครได้	ระบุชื่อตัวละคร สำคัญของเรื่อง ได้บ้าง พร้อมทั้ง วิเคราะห์ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยของ ตัวละครได้บ้าง แต่ไม่สามารถยก คำประพันธ์จาก เรื่องมายืนยัน	ระบุชื่อตัวละคร สำคัญของเรื่อง ได้ถูกต้องทั้งหมด พร้อมทั้ง วิเคราะห์ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยของ ตัวละครและยก คำประพันธ์จาก เรื่องมายืนยันได้ บางประเด็น	ระบุชื่อตัวละคร สำคัญในเรื่องได้ ถูกต้องทั้งหมด พร้อมทั้ง วิเคราะห์ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยของ ตัวละคร และยก คำประพันธ์จาก เรื่องมายืนยันได้ ทุกประเด็น

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การวิเคราะห์ คุณค่าของเรื่อง	ไม่สามารถตอบ คำถามและ อธิบายเกี่ยวกับ คุณค่าของเรื่อง ได้	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้น้อย กว่า 50 % และ ไม่สามารถ อธิบายคุณค่า ของเรื่องได้	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้ ถูกต้อง และ สามารถอธิบาย คุณค่าทุกด้านได้ อย่างถูกต้อง	ตอบคำถาม เกี่ยวกับคุณค่า ของเรื่องได้ ถูกต้อง และ สามารถอธิบาย คุณค่าทุกด้านได้ อย่างถูกต้อง ละเอียด ชัดเจน และมีตัวอย่าง

ระดับคะแนน สิ่งที่ประเมิน	1	2	3	4
การสรุปข้อคิด จากเรื่อง	ไม่สามารถตอบ ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่อง	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้แต่ไม่ สามารถอธิบาย ขยายความ	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้ ถูกต้อง และ อธิบายขยาย ความได้	ระบุข้อคิดที่ได้ จากเรื่องได้ ถูกต้อง และ อธิบายขยาย ความโดย ยกตัวอย่างคำ ประพันธ์จาก เรื่องประกอบได้

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

ปัญหา/อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน			
		ความรู้ความ เข้าใจในการ อ่าน	การวิเคราะห์ พฤติกรรมตัว ละคร	การวิเคราะห์ คุณค่าของเรื่อง	การสรุปข้อคิด จากเรื่อง
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					

แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล

เลขที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน			
		ความรู้ความ เข้าใจในการ อ่าน	การวิเคราะห์ พฤติกรรมตัว ละคร	การวิเคราะห์ คุณค่าของเรื่อง	การสรุปข้อคิด จากเรื่อง
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมโดยภาพรวม
1	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
2	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมโดยภาพรวม
3	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
4	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	

ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย
เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ (ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ KR20 = .88)

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1*	0.66	0.43	2*	0.80	0.25
3	0.88	0.41	4	0.88	0.33
5	0.38	0.81	6	0.88	0.41
7*	0.61	0.80	8*	0.63	0.22
9*	0.77	0.56	10*	0.55	0.20
11*	0.27	0.52	12	0.16	0.28
13	0.36	-0.08	14*	0.47	1.00
15*	0.63	0.68	16*	0.27	0.33
17	0.88	0.19	18*	0.75	0.42
19*	0.66	0.63	20*	0.50	0.48
21*	0.69	0.74	22	0.91	0.37
23*	0.80	0.60	24*	0.77	0.52
25	0.97	0.06	26	0.91	0.16
27	0.94	0.16	28*	0.38	0.20
29	0.41	0.07	30*	0.61	0.68
31*	0.72	0.53	32	0.94	0.18
33*	0.72	0.72	34	0.91	0.34
35*	0.44	0.54	36*	0.77	0.53
37*	0.69	0.20	38*	0.75	0.40
39*	0.77	0.59	40	0.86	0.30
41*	0.69	0.26	42*	0.63	0.71
43	0.88	0.30	44*	0.77	0.37
45	0.91	0.26	46	0.94	0.02
47*	0.47	0.52	48*	0.66	0.44
49*	0.66	0.42	50*	0.44	0.31
51*	0.52	0.25	52*	0.75	0.30
53*	0.77	0.30	54	0.8	-0.07
55*	0.58	0.33	56*	0.72	0.80
57*	0.72	0.57	58*	0.80	0.49
59*	0.72	0.63	60	0.91	0.09

หมายเหตุ ข้อที่มี * หมายถึง ข้อสอบที่คัดเลือกไว้ใช้จริง เป็นข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย
เรื่อง บทพากย์เอราวัณ (ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ KR20 = .80)

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1*	0.58	0.72	2*	0.32	0.77
3*	0.74	0.40	4*	0.80	0.48
5	0.94	0.08	6*	0.80	0.34
7*	0.65	0.76	8	0.95	0.06
9	0.98	0.10	10*	0.74	0.42
11*	0.30	0.40	12*	0.80	0.49
13	0.90	0.16	14	0.85	0.23
15	0.95	0.18	16*	0.75	0.41
17	0.91	0.04	18	0.87	0.21
19	0.88	0.20	20*	0.60	0.66
21	0.84	0.49	22	0.27	0.01
23	0.91	0.31	24*	0.58	0.56
25*	0.57	1.00	26*	0.80	0.36
27*	0.80	0.36	28*	0.58	0.65
29	0.37	0.08	30*	0.57	0.52
31	0.84	0.23	32*	0.80	0.55
33*	0.67	0.62	34*	0.44	0.47
35	0.92	0.16			

หมายเหตุ ข้อที่มี * หมายถึง ข้อสอบที่คัดเลือกไว้ใช้จริง เป็นข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทย
ประจำปีการศึกษา 2551 ของกลุ่มตัวอย่าง

T-Test

Group Statistics

GROUP	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
PSCORE กลุ่มทดลอง	32	74.4375	8.22638	1.45423
กลุ่มควบคุม	32	75.0000	7.72512	1.36562

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
PSCORE	Equal variances assumed	.531	.469	-.282	62	.779	-.5625	1.99492	-4.55029	3.42529
	Equal variances not assumed			-.282	61.757	.779	-.5625	1.99492	-4.55060	3.42560

เปรียบเทียบค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และค่า (t) ของคะแนนเจตคติ
ต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

T-Test

Group Statistics

GROUP	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
TOTALPRE กลุ่มทดลอง	32	96.2188	14.23701	2.51677
กลุ่มควบคุม	32	100.7500	18.67031	3.30048

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
TOTALPRE Equal variances assumed	1.426	.237	-1.092	62	.279	-4.5313	4.15058	-12.82813	3.76563	
Equal variances not assumed			-1.092	57.942	.279	-4.5313	4.15058	-12.83971	3.77721	

เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
หลังการทดลอง

T-Test

Group Statistics

group	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
score exp	32	41.4688	8.56092	1.51337
control	32	37.3125	7.34161	1.29783

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
									95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
score	Equal variances assumed	1.373	.246	2.085	62	.041	4.15625	1.99365	.17100	8.14150
	Equal variances not assumed			2.085	60.592	.041	4.15625	1.99365	.16916	8.14334

เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
หลังการทดลอง

T-Test

Group Statistics

GROUP	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
TOTALPOS กลุ่มทดลอง	32	98.2813	12.89720	2.27992
กลุ่มควบคุม	32	99.7500	18.59240	3.28670

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	t-test for Equality of Means								
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
TOTALPOS	Equal variances assumed	1.221	.273	-.367	62	.715	-1.4688	4.00006	-9.46475	6.52725
	Equal variances not assumed			-.367	55.225	.715	-1.4688	4.00006	-9.48431	6.54681

เปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่อวรรณคดีไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

T-Test

Paired Samples Statistics

GROUP	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
กลุ่มทดลอง Pair 1 TOTALPRE	96.2188	32	14.23701	2.51677
TOTALPOS	98.2813	32	12.89720	2.27992

Paired Samples Correlations

GROUP	N	Correlation	Sig.
กลุ่มทดลอง Pair 1 TOTALPRE & TOTALPOS	32	.711	.000

Paired Samples Test

GROUP	Paired Differences						t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference					
				Lower	Upper				
กลุ่มทดลอง Pair 1 TOTALPRE - TOTALPOS	-2.0625	10.38279	1.83544	-5.8059	1.6809	-1.124	31	.270	

